

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Ευρτάκται: Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. κ.λ.

ΤΟΜΟΣ Α.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 10'. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ. 1851.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Κωνσταντινούπολις ὑπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου. ὑπὸ Κ. Π. — Ὀδοιπορικαὶ Ἀναμνήσεις, ὑπὸ Α. Ρ. Ρ. — Ὁ Λόρδος Κλίβης, ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ Βρετανικοῦ Κράτους (συνέχεια). Μετάφρασις, ὑπὸ Κ. Π. — Λινηματώδης λύσις αἰνίγματος ὑπὸ . . . Ὠδὴ — Ριένζης, (συνέχεια), ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ν. Δ. **ΕΙΚΟΝΕΣ.** Γενικὴ ὄψις τῆς Κωνσταντινουπόλεως — Κεράτιος κόλπος. — Λουτρόν τουρκικόν. — Ὑπὸ

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τοῖς Συντάκταις, καὶ παρὰ τῷ Τυπογράφῳ Κ. Χρ. Δούκῃ.
ΕΝ Τῇ ΛΟΔΙΝῃ: ΕΛΛΑΔΙ, παρὰ τοῖς ΚΚ. ἐπιστάταις τῶν ταχυδρομείων.
ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, παρὰ τοῖς ΚΚ. Ἑλλ. προζένοις.
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Σταυρίδῃ
ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ. Ι. Μάγγῃ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΕΤΕΑ.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ δρ. 16, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ γρόσια 80, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.
ΕΝ ΔΑΚΙΑΙ Δίστηλὰ 3 1/2 δρ.
ΕΝ ΡΩΣΣΙΑΙ Ρούβλ. ἀργ. 7, δρ.
ΕΝ Τῇ ΙΟΝΙῳ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ Δίστ. 3, δρ.
ΑΛΛΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Φράγκα 16. Τὰ Ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τῶν Συνδρομητῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΧΡ. ΑΝΑΣΤ. ΔΟΥΚΑ.

1851

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἡ Πανδώρα θέλει ἀναγγέλλει πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενα βιβλία, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς: ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν προσέτι δὲ καὶ προτοχῆς τινος ἄξια ξένα βιβλία, τὰ ὀπωσθήποτε ἀφορῶντα τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἐξώφυλλον δέχεται νὰ καταχωρίσῃ καὶ παντὸς εἶδους φιλολογικὰς ἀγγελίας, πρὸς 20 λεπτὰ τὴν γραμμὴν διὰ δημοσίευσιν εἰς ἓν μόνον φυλλάδιον, πρὸς 40 λ. δὲ διὰ τρεῖς ἀλλεκαλλήλους δημοσιεύσεις.

ΕΠΙΤΟΜΗ

ΙΑΤΡΟΚΑΣΤΙΚΗΣ.

Γεωργίου Α. Ἀνδρεοπούλου,

Ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ

ΧΡ. Α. ΔΟΥΚΑ.

Τόμος Δεύτερος.

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Χρήστου Ἀναστασίου Δούκα. 1849. Τιμῆτι δραχμ. 4.

Ὁ ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ ΚΑΖΑΜΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1851.

Μετὰ πολλῶν εἰκονογραφιῶν, διηγημάτων καὶ στίχων.

Ἐν Ἀθήναις, Ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἀντωνιάδου. Τιμῆσαι Λεπτὰ 75.

ΑΓΓΕΛΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΑΤΗ ΤΟΥ ΚΑΖΑΜΙΑ.

Ὅλαι αἱ περὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης καὶ αἱ περὶ τοῦ ἡλίου σημειώσεις οὗ Ἰταλικῶν ἡμερολογίων τοῦ 1851 φερόντων ψευδωνύμως τὸν τίτλον τοῦ Καζαμιά, τὰ ὁποῖα ἐλάβομεν ἐξ Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου τῆς Βενετίας, καθὼς καὶ ἄλλου τινὸς ἡμερολογίου ἐκδοθέντος ἐν ταῦθα, εἶναι **ΕΣΦΑΛΜΕΝΑΙ**.

Ἐξ ἐναντίας αἱ τοῦ παρόντος ἐρανισθεῖσαι ἀπὸ τὰ ἀσφαλέστερα ἡμερολόγια τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐξακριβωθεῖσαι ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Ἑλλήνος ἐπιστήμονος, εἶναι καὶ ἀκρίβεσταται καὶ λεπτομερεῖς. Ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ὁ ἀναγνώστης εἰς τοῦτο διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν ἀτεγράψωμεν ἀνεξετάστως ξένα ἡμερολόγια. Θέλει ἐπίσης παρατηρήσει ὅτι δὲν ἐγενεῖν ἐν ταῦθα μέχρι τῆς σήμερον, δηλαδὴ τὴν σημείωσιν τῆς ἀξομειώσεως τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν ὑπολογισθεῖσαν, ὅχι κατὰ τὸ μεσημβρινὸν τῆς Ἰταλίας, ὅπως μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῶν Ἀθηνῶν

ΦΥΛΛ. 19

TOM. A.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Κεράτειος κόλπος. Ἡθὴ Τουρκησσῶν. Ὑπὶ.

Νὰ μὲ ἐκθειάσῃς ἠκούσας τὸν Βόσπρον τῆς Θράκης.
 Τὴν πόλιν θέλω νὰ ἰδῶ, ποῦ ὡς ὠραία κόρη
 Ἐρειδομένη εἰς τὸ διπλοῦ αἰγιαλοῦ τὰ ὄρη,
 Εἰς τὸ ζυλπὸν κατὰ στενον ὡς εἰς καθρέπτην κλίνει,
 Καὶ τ' ἄργυρά της κράσπεδα μὲ τὸν ἀφρόν του πλύνει.
 Θέλω τὰς δύο νὰ ἰδῶ ὠραίας ἀντιπάλους,
 Ποῦ ἀμοιβαίως θησαυροὺς ἐπιδεικνύουσιν κάλλους,
 Κ' ἐκτείνουσιν τὰς ὄχθας των, ζωγραφικῶς καμπύλας,
 Ως νὰ προβαλῶνται γαῖονταί τ' ἀρτασπασθοῦν ἄλλήλας.
 Καὶ ὅταν εἰς τὸ Λυκαυγὲς ἐαρινῆς σελήνης
 Μήρται κῶπαι τὴν σιγὴν ταράττουν τῆς γαλήνης,
 Καὶ συμφωνῶσα μουσικὴ ὀργάνων καὶ ἀσμάτων

Τόμος Α',

Σκιρτῶσα διεγείρεται ἐπάνω τῶν κυμάτων,
 Ἡ ὅταν εἰς τὸν Ἰθάργρον βαθεῖας ἡρεμίας,
 Ἀνήσυχος ἢ ἀπὸ δὴρ εἰς τ' ἄλλη τῆς Ἀσίας
 Μὲ μουσικοὺς λαρυγασμοὺς ἀσπάζεται καὶ ψάλλη
 Τὸ ῥόδον ποῦ ἀπέκταντι εἰς τὴν Εὐρώπην θάλλη,
 Τότε ἀμφότεραι ῥοσοῦν μὲ μουσικὰς ἐκστάσεις
 Τὰ μέλη ποῦ ἐπιπετοῦν ἐπάνω τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῆς Παρμωνῆς τοῦ Κ. Ἀ. Ρ. Παγκαθῆ.

Ὁ πρῶτος τόμος τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Σ. Δ. Βυζαντινοῦ πρό διετίας ἀναγγελθείσης ἱστορικῆς, ἀρχαιολογικῆς καὶ τοπογραφικῆς περιγραφῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως δημοσιεύεται κατ' αὐτάς. Εὐτυχῆσαντες δὲ νὰ διεξέλθωμεν τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτυπωθέντα φύλλα καὶ λαβόντες τὴν ἀδειαν νὰ καταχωρίσωμεν εἰς τὴν Πανδώραν περικοπὰς τινὰς τοῦ πολυειδῶς ἀξιο-

Φυλλ. 19

λόγου τούτου ποιήματος, θέλωμεν αναμφιβόλως ευχαριστήσαι τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν ἀρελούμενοι ἀπὸ τὴν φιλόσοφον ταύτην διάθεσιν τοῦ συγγραφέως.

Τὰ ἐκδιδόμενα ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὴν γλώσσαν ἡμῶν βιβλία δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο ἀποτόμως ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένα ἄκρα. Ἀφ' ἑνὸς εἰς βιβλία, τῶν ὁποίων ἡ ἀμφίβολος πολυμαθεὶα περιβεβλημένη ὕψος ἀνούσιον, ἐξέρχεται εἰς τὸ καινὸν ἐπαιτοῦσα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ, καὶ ἀξιουμένη μὲν ἐνίοτε τῆς χρηματικῆς συνδρομῆς του, ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς ἀναγνώσεως· διότι τὰ φιλοπονήματα ταῦτα συνήθως ἓνα καὶ μόνον ἔχουσι πιστὸν ἀναγνώστην, τὸν εὐτυχεῖ ὀνητὸν, ὅστις παρήγαγεν αὐτὰ εἰς φῶς. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ φιλολογία μας βρῖθει μεταφραζομένων μυθιστορημάτων, τὰ ὁποῖα, καὶ τοὶ εἰκονίζοντα ἡθὴ ἀλλότρια καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὴ χρηστά, ἔχουσι, κατὰ δυστυχίαν, πλείστους καὶ προθυμοτάτους τοὺς ἀγοραστὰς καὶ ἀναγνώστας. Βιβλία δὲ καλύπτοντα ἀληθῆ ἐπιστήμην ὑπὸ τὸν ἐπαγωγὸν πέπλον τοῦ θελκτικοῦ ὕψους, τῶν χαριέντων διηγημάτων, τῶν ζωηρῶν εἰκόνων, πρὸ καιροῦ δὲν ἀνεγνώσαμεν εἰς τὴν γλώσσαν μας· καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι τοιοῦτου ἔργου ἀναγγέλλοντες τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν καὶ δίδοντες δείγματα τινὰ κατὰ τύχην ἀπὸ διαφορῶν αὐτοῦ μερῶν ληφθέντα, παρέχομεν πλείστην εὐχαριστήσιν εἰς τὸ ὑγιεὲς κοινόν.

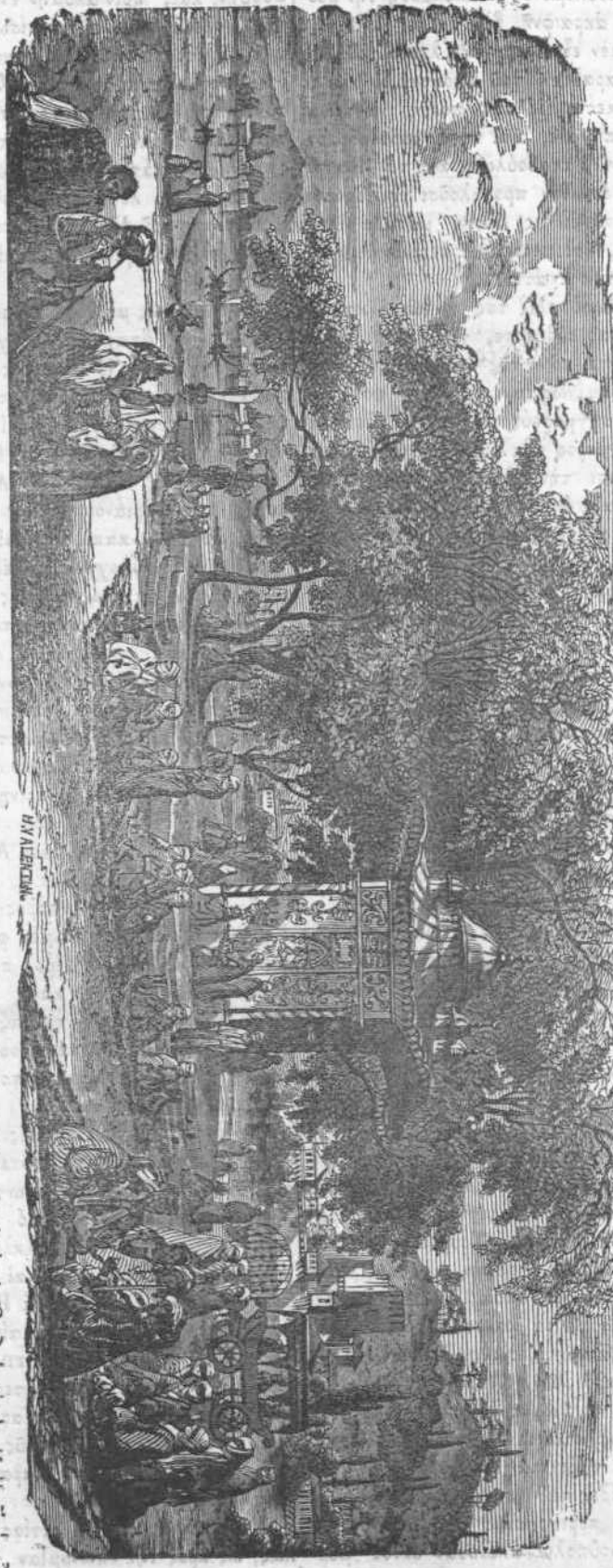
Τῶνδ' αὖ καὶ ἡ ἐκλογή τῆς ὑποθέσεως ὑπῆρξεν εὖ στοχος, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς διαπραγματεύθη τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἔτι εὐστοχώτερος. Ἰς μὴ γινώσκων τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν ἐπεθύμησε νὰ τὴν γνωρίσῃ; Ἡ τίς ἰδὼν αὐτὴν, δὲν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ τὴν διέλθῃ μετὰ οδηγοῦ πιστοῦ ἄμα καὶ χαριέντος; Καὶ πάλιν, τίς, διελθὼν τὰ ἄπειρα αὐτῆς μνημεῖα καὶ ἀποθαυμάσας τὴν μοναδικὴν τοποθεσίαν, δὲν ἐπόθησε νὰ ἔχῃ πρόχειρόν τινα εἰκόνα τῶν περικίλων μεταβολῶν τῆς τύχης ὅσας ἐπαθεν ἡ πόλις ἐκεῖνη, ἥτις ὑπὸ τὸ ἀχανὲς δάσος τῶν μιναρῶν καὶ τῶν κυπαρίσσων αὐτῆς κρύπτει τὰ ἐρείπια δύο αὐτοκρατοριῶν καὶ τὰ σπέρματα μιᾶς ἄλλης; Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Βυζαντινοῦ, ὡς ἐν Δαγερροτυπία τινὶ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρελθόντος, θεραπεύει μετὰ πλείστης πολυμαθείας καὶ γοητείας καὶ τὰς τρεῖς αὐτὰς ἀνάγκας πάσης Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Ἐσχάτως Γάλλος τις κριτικὸς, ὁμιλῶν περὶ τινος ἱστορίας τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἐπαινῶν αὐτὴν, ἐβεβαίω, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὸν νὰ μὴ γράψῃς μετὰ χάριν, προκειμένου λόγου περὶ Ὀμήρου, καὶ Πινδάρου, καὶ Θεουκιδίδου, καὶ Ξενοφάντος καὶ . . . καὶ . . . Κατὰ δυστυχίαν πολλὰ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν παραδείγματα, ὅτι περὶ τοῦ ἀρίστου τῶν ἀντικειμένων εἰμπορεῖ τις νὰ γράψῃ ἄθλια, ὅτι πολλάκις συμβαίνει τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον νὰ ἦναι ὀρατότατον, ὃ δὲ ζωγράφος μέτριος καὶ δὲ σπανίως μάλιστα εἰμπορεῖ νὰ ἐπιφωνήσῃ τις τὸ τοῦ Βύρωνος λόγιον περὶ τῆς ὑπὸ Τιτιανῶν ποιηθείσης εἰκόνης τοῦ Ἀριστοῦ: c'est la poésie du portrait et le portrait de la poésie. Ἄλλ' ἡ γραφὴ τοῦ Κ. Βυζαντινοῦ ἀνεδείχθη ἀνταξία τῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ. Κ. Π.

« Ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις, ὡς περὶ κατὰ προνομίαν τινὰ τῆς φύσεως προτίμησιν, εἶνε, διὰ τὴν θέσιν τῆς, ἡ μοναδικὴ πόλις τῆς οἰκουμένης, οὐδὲν λέγομεν καινόν, συνεπιμαρτυροῦντας ἔχοντες ὁλοὺς τοὺς τε ἀρχαίους καὶ νεωτέρους περιηγητὰς καὶ ἱστορικοὺς. Τὰ δύο ἐκ τῶν τριῶν μέρη τοῦ παλαιοῦ Κόσμου, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Εὐρώπη, ἐκεῖ συνερχόμενοι, ἐξεῖονται, οὕτως εἰπεῖν, ἀλήλως· αἱ δύο θάλασσαι, ἡ Μεσόγειος καὶ ὁ Πόντος, εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς δωροφοροῦσιν ὅτι ἄγαθόν παράγουσιν αἱ πλέον ἀπωκισμένοι χώροι· ἡ Προποντις προμηθεύει αὐτὴν ἐκ γειτόνων μὲ τὰ θάλασσια προϊόντα, ἐν ᾧ αἱ εὐροὶ πεδιάδες τῆς Θάκης καὶ Βιθυνίας προσκομίζουσι τὰ ἀπὸ τῆς ἐξῆς. Ἄς ἀκούσωμεν, περιγράφοντα μὲ ὄλην τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μούσης τὴν μεγαληγορίαν καὶ καλλιπειαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν θέσιν, ἓνα τῶν κομψοτέρων αὐτῆς πανηγυριστῶν. » Εἰ γὰρ καὶ « μὴδὲν ἕτερον λέγειν ἔχομεν, λέγει περὶ αὐτῆς Μαυροῦ ἡ Χρυσολωρᾶς, ἀλλ' ἡ πρὸς ἀμροτέρως τὰς « ἡπείρους, τὴν τε Εὐρώπην λέγουσιν καὶ Ἀσίαν, θέσις· « ἀλλ' ἡ συνάφεια τῆς τε ἀρκτώως καὶ μεσημβρινῆς « θάλασσης, ὡστε τῆ μὲν διὰ τῶν ἡπείρων, τῆ δὲ διὰ « τῶν θαλασσῶν, μᾶλλον δὲ δι' ἀμροτέρων, ὡς περὶ ἐν « κοινῶ τινι συνδέσμῳ συνάπτειν καὶ κλείειν αὐτὴς ἀ- « π' ἀλλήλων, ὡς περὶ ἐπὶ πυλῶν ἰσταμένην, τὴν « οἰκουμένην καὶ τὰ ἐπὶ ταύτης ἔθνη, τίσιν οὐκ ἂν « δόξειεν οὐ μόνον χρῆσιμον καὶ ὠραῖον, ἀλλὰ καὶ « βασιλικόν εἶναι; « Ὁ δὲ Πολύβιος, ὁ ἀκριβέστα- « τος οὗτος τῶν τοποθεσιῶν ζωγράφος » Βυζαντι- « τιοι, λέγει, κατὰ θάλατταν εὐκαιρότατον οἰκοῦσι « τόπον, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν, « πάντων τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ. . . Μέ- « γιστα μὲν γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις περιγίγνεται λυ- « σιτελῆ πρὸς τοὺς βίους διὰ τὰς τῶν τόπων ἰδιότη- « τας· ἅπαν γὰρ τὸ μὲν περιττεῦον παρ' αὐτοῖς, ἐξ- « αγωγῆς· τὸ δὲ λείπον, εἰσαγωγῆς ἐτοιμοῦ τυγ- « χάνει καὶ λυσιτελοῦς, ἄνευ πάσης κακοπαθείας « καὶ κινδύνου· πολλά γε μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις εὐ- « χρηστα δι' ἐκείνους ἅπαντ' αἶ. Διὸ, καὶ κοινοὶ τινες « ὡς εὐεργέται πάντων ὑπάρχοντες, εἰκότως ἂν οὐ « μόνον χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρίας κοινῆς τυγ- « χάνοιεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν « θερμῶν περιστάσεις. »

Ὅθεν ἐκπαλαὶ καὶ ποιηταὶ, καὶ ῥήτορες, καὶ ζωγράφοι, αὐτὴν ἔλαβον ὡς θέμα τῆς εὐφυΐας των, καὶ δὲν ὑπάρχει σχεδὸν συγγραφεὺς, οὔτε ἀρχαῖος οὔτε νεώτερος, ὃς τις ἀναφέρων αὐτὴν, δὲν ἐξήσκησε τὸν κάλαμόν του πρὸς ἐπαινόν τῆς. Ἄλλὰ καμμία περιγραφή, ὅσον ζωηρὰ κεν ὑποτεθῆ, δὲν ἐφικνεῖται πρὸς ἔκφρασιν τοῦ αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀρχέτυπος καὶ νευρώδης ποίησις, κυριεῖται ἰδιόκληρον τὸν θεατὴν, ὅταν ἐπισκεφθῆ κατὰ πρῶτον τὴν μεγαλόπολιν ταύτην. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅσα μεγάλην κεν συλλάβῃ τις ἰδέαν περὶ αὐτῆς πρὶν τὴν ἰδῆ, ἰδὼν αὐτὴν ἐνοεῖ ὅτι ἔμεινεν ὀπίσω τῆς ἀληθείας καὶ ἐνῶ ἡ καρδία ἀπολαμβάνει πληρέστατα τῆς τοῦ θεάματος ἡδονῆς, ἀναβρυσθῆσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἀφ' ὅλων τοῦ σώματος τῶν πόρων, ἡ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ φαντασία εἰς μάτην

προσπαθεῖ νὰ στηρίξῃ τὸ αἰσθημα τοῦτο ἐπὶ τοῦ πίνακος ἢ τοῦ χάρτου· διότι ομοιάζει ὀπτασίαν μᾶλλον Περσικοῦ διηγήματος ἢ πραγματικόν τι. Ὅθεν δικαίως εἶπεν ὁ συγγραφεὺς τῶν Μαρτύρων, ἀφ' οὗ τὴν ἐπεσκεψθῆ, ὅτι: « On n' exagère point quand on dit que Constantinople est le plus beau point de l uni- vers » Ἄλλ' ἴν' ἀπολαύσῃ τις ὄλην τοῦ θεάματος τούτου τὴν ἡδονὴν, πρέπει νὰ ἰδῇ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Χελκιδόνας καὶ τοῦ Ἡραίου (Φενέρ-μπαγ-τσε), καὶ νὰ τὴν ἰδῇ φωτιζομένην ὑπ' ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, καὶ εἰς ἡμέραν τινὰ τοῦ θέρους· ὃ ὅτι τότε εἶναι πλήρης ἡ ἔκστασις του, καὶ, ἐν δὲν ἔλαβῃ ποτε τοῦ καλοῦ ἰδέαν, τὴν συλλαμβάνει τότε καθ' ὅλην τὴν ἔκστασιν τῆς.

Ἄς φαντασθῇ τις σύγκραμα δυσδιάκριτον γεωλόφων, διηθισμένων ὡς διὰ σφάλτου, τοῦ μὲν διὰ καταλεύκων περιπτέρων (κιοσκίων) περιστοιχισμένων ὑπὸ καταπρασίων καὶ βαδινῶν κυπαρίσσων· τοῦ δὲ ὑπὸ ναῶν Ὀθωμανικῶν στεφανωμένων μὲ μολυβδοσκεπαστούς θόλους, ὑπὲρ τοὺς ὁποῖους ἀνατέλλουσιν ὡς χρυσοφαεῖς λαμπράδες οἱ λεπτοφυεῖς ἐκείνοι καὶ κατάλευκοι πύργοι μυριάδας οἰκίων πολυχρόων, οἷτις εἰς,

συνεχόμενοι πρὸς ἀλλήλας ἐφ' ὅσον ἐφικνεῖται ἡ ὄψις, ὁμοιάζουσι Περσικὸν τάπητα ἐστρωμένον ἐπὶ τῆς γλῶσσης· καὶ εἰς τοῦ τάπητος τούτου τὰ χρύσπεδα, παρεκτεινόμενα ὡς ἂν χρύσσια τὰ ἀναρίθμητα τῶν προσωρισμένων πλοίων κατάρτια· καὶ τὴν θάλατταν λειοκόμενα νὰ ἀντανακλᾷ τριχόθεν τὰ ἀντικείμενα ταῦτα· καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν γλυκὺν οὐρανὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀποτελοῦντα τὸ δάπεδον τῆς εἰκόνης. Ἰδοὺ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐν ἀπόπτῳ!

Ἄλλ' ἐάν θελήτῃς νὰ ἀναλύσῃς τὸ πανόραμα τοῦτο, καὶ νὰ τὸ θεωρήσῃς ἐκ τοῦ πλησίον, σθένευται ὁλος ὁ ἐνθουσιασμὸς σου. Στενωποὶ σχολιοὶ, ὅπου μολίς τέσσαρες ἄνθρωποι δύνανται νὰ στραφῶσι· γῆπεδον ἄνισον, βορβορώδες, γέμον λεπρῶν καὶ δυσμύρων σκύλων, ἐργαστήρια σκοτεινά, ζυπαρὰ, ἐτοιμόρροπα· τειραὶ βραδυποροῦσάντων καμῆλων, ἡ δὲ ἄγχοροῦστων οἰκοδομησίου· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὕλας· πλησίον δὲ δυσώδους τινὸς βορβόρου καὶ ἐν ἀνθρόν τὴν βαρὴν καρτεῖον, ὅπου γυνὸς καὶ ἀγοραῖοι βροῦσι καπνὸν καὶ καπνὸν, λεσχηνεύοντες ἢ κυβεύοντες μυριάδες δὲ πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν συνωθουμένων καὶ θορυβοῦστων. Ἰδοὺ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκ τοῦ σύνεργου!

Καὶ διὰ τοῦτο ὁ βουλόμενος ὕ' ἀπολαύσει τὴν ἡδο-
νὴν τῆς θέας αὐτῆς ἀκραφῆν, δὲν πρέπει νὰ θεωρῆ-
ται πλησίον του· ἀλλ' εἰ μὲν εἶναι εἰς τὸν λόφον τοῦ Πέ-
ραν, νὰ βλέπῃ τὴν παραλίαν τοῦ Σκουταρίου καὶ τὸ
Σαράγιον· εἰ δὲ εὐρίσκειται εἰς τὴν πόλιν, νὰ θεωρῆ-
τὴν κρηπίδα τοῦ Τοπ-χανέ, καὶ τὸ Σταυροδρόμιον,
καὶ τοὺς λόφους τῶν Ταταβούλων, καὶ τὸ Κατά-
στενον· διότι ὅλα τὰ ἀπὸθεν προσηλοῦσι τὴν ὄρασιν,
καὶ καθ' ὅσον μεταβάλλει τις θέσιν, μεταβάλλεται
καὶ τὸ σκηνογράφημα, καὶ περιπατεῖ περικυκλωμένος
ὕπ' ὄλην τῆς ὀπτικῆς τὴν ἀπάτην.

Ὅστε ἡ Κωνσταντινούπολις τὰς καθαυτὴ καλλο-
νὰς αὐτῆς, μαραινόμενασ οὐδέποτε, τὰς ἐκληροδοτήθη
ὕπὸ τῆς φύσεως, καὶ τὸ πᾶν τῆς λαμπρότητός της
εἶνε ἡ θέσις της. Ἐπομένως ἐὰν ἀποσείσῃ ποτὲ τὰ
προσκόμματα, λέγει συγγραφεὺς τις Γάλλος, ὅσα πα-
ραλύουσι κατὰ μέγα μέρος τὰς φυσικὰς αὐτῆς εὐπο-
ρίας, καὶ δυσκολεύουσι τὴν εὐημερίαν της, θέλει
ἐντὸς ὀλίγου κατασταθῆ ἡ ὠραιότερα, πλουσιώτερα,
δυσχευότερα, ὑγιεινότερα καὶ τερπνότερα πόλις τῆς οἰ-
κουμένης.

Ἄλλ' ὅποια ἦτον ἄρα γε ἡ ἀρχαία Κωνσταντινού-
πολις, ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ Κωνσταντίνου καὶ
τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῆς ὁποίας δὲν σώζεται πλέον εἰμὴ
μόνον τὸ σκελετόν; Ὅποιον ἄρα γε μεγαλεῖον εἶχον
οἱ ὑπερήφανοι ἐκεῖνοι Ἐμβολοί, οἱ ὑπερύψηλοι κί-
νες, οἱ χρυσαυγίζοντες θέλοι τοσοῦτων ναῶν καὶ
μοναστηρίων καὶ παλατιῶν, ὅταν καὶ μόνος ὁ ἀγώ-
γος τοῦ Οὐάλεντος (Μποζδογάν-κεμερί), διασωθεῖς
ὡς τοῦ σκελετοῦ τούτου ἡ νοτιαία ἀκάνθα, προσ-
βάλλῃ, καὶ τοι κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἠκρωτρισμέ-
νος, τόσον μεγαλοπρεπῶς τὴν ὄρασιν; Ὅποιαν ἐντύπω-
σιν ἀπετελεῖ ὁ ὑπερεκτεταμένος ἐκεῖνος Ἰππόδρομος μὲ
τοὺς εἰκοσιτέσσαρας αὐτοῦ κίονας, τῶν ὁποίων ἐξ
μόνους ἐπρόφρασε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ ὁ Γύλλιος,
μὲ τῶσων ἀνδριάντων καὶ ἀγαλμάτων πλήθος, ὧν
τὰ πλείστα ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων τῆ; ἀρ-
χαιότητος τεχνιτῶν; Ταῦτα πάντα δύναται τις νὰ
φαντασθῆ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ν' ἀπεικονίσῃ· διότι εἰκόνες
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἰκόνες δηλαδὴ ἀξίαι τοῦ ὀνό-
ματός, δὲν διετηρήθησαν.

Εἴπομεν ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως σήμερον δὲν ἀναλογεῖ μὲ τὸ ἐξωτερικὸν της, καὶ
τοιαύτη εἶν' ἡ ἰδέα ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν Εὐρω-
παίων, ὅσοι τὴν ἐπισκεφθήσαν· ὁ Τουρνεφόρτιος μά-
λιστα παραβάλλει οὐκ ἀφυῶς αὐτὴν μὲ τοὺς ναοὺς
τῶν παλαιῶν Αἰγυπτίων, οἱ ὁποῖοι ἐξῶθεν μὲν ἐξέ-
πληττον τοὺς ὄρωντας μὲ τὰ κολοσσαῖα καὶ κατὰ-
τεχνα ἐκεῖνα προπόλαια των, ἐσῶθεν δὲ ἦσαν φωλεοὶ
κυνῶν, γαλῶν καὶ κροκοδείλων. Ἄλλ' ἡ πρόληψις εἶ-
νε ὑπερβάλλουσα, καὶ τοι, ὡς πρὸς τοὺς ξένους, καὶ
ἰδίως τοὺς Εὐρωπαϊοὺς δικαιολογημένη. Συνειθισμέ-
νοι εἰς τὴν σημερινὴν τάξιν καὶ εὐρυθμίαν τῶν με-
γαλοπόλεων τῆς πατρίδος των· προκατειλημμένοι ὑπὸ
φορτικῶν τὸ πλείστον περιγραφῶν, αἰτινες παριστά-
νουσι τὴν Κωνσταντινούπολιν πλέουσαν ἐντὸς βορ-
βόρου· ἀπειροὶ τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων, τῆς γλώσσης
τοῦ τόπου, βλέπουσι φυσικῶς τὰ πάντα ὑπὸ μαύρην

μορφῆν, καὶ, πρὶν ἀκόμη ἐπισκεφθῶσιν ὅλα τὰ μέρη
τῆς πόλεως καὶ σχηματίσωσιν ἐκ παραθέσεως γνώ-
μην, ρίπτουσι ψῆφον μέλαιναν. Θρυλλεῖται μάλιστα
ὅτι Ἄγγλος τις, ἅμα περιήλθε φθάσας μὲ τὸ πλοῖον
αὐτοῦ τὸν Κόλπον, ἀνεχώρησεν αὐθωρεὶ χωρὶς νὰ πα-
τήσῃ τὴν ξηράν. Ἄλλ' ἰδιοτροπία τοιαυτὴ μόνον εἰς
σπληνιῶντα κάτοικον τοῦ Λονδίνου ἐπιτρέπεται ἴσως,
τοῦ Λονδίνου λέγω, τὸ ὁποῖον ἔχει συνοικίας πολὺ
χειροτέρας τοῦ Παλατᾶ, ὅπου οἱ κάτοικοι, αὐτὸ τοῦτο
εορβοροκοῖται, γεννῶνται καὶ ἀποθνήσκουσιν εἰς τὴν
λάσπην.

Ὅστις ὁμοῦ μὴ θροοῦμενος ὑπὸ σπερμολογιῶν, καὶ
γνωρίζων ὅτι ἅπανα πόλις ἔχει τὸν Παλατᾶν της κα-
θὼς ἔχει καὶ τὰ Ἡλύσια της, θελήσῃ νὰ περιέλθῃ ὡς
παρατηρητῆς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ εὕρῃ
καὶ ὁδοὺς μεγαλοπρεπεῖς καὶ συνοικίας εὐρύθμους καὶ
καθαρίας, ἅς διδοῦσιν τὴν Μέσσην καλουμένην ὁδὸν
(Διβάν-γιολοῦ) ἀπὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας ἄχρι τῆς
πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἅς ὑπάγῃ εἰς τὸ Κουμ-
καπὺ καὶ Γενί-καπὺ, ὅπου αἱ νεόδημοι συνοικίαι τῶν
Ἀρμενίων δὲν ὑποχωροῦσιν εἰς πολλὰς τῶν Εὐρωπαϊ-
κῶν πόλεων τὰ πρωτεῖα· ἅς περιέλθῃ πρὸ πάντων
τὰς εὐρυχώρους πλατείας, τὰς περὶ τὰ αυτοκρατο-
ρικὰ τετράμια, σκιαζόμενας ἀμφιλαφῶς ὑπὸ ἀειθαλῶν
ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δένδρων, ἐν ᾧ αἱ πλείονες ἐκ-
κλησιαί τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου, καθὼς τὸ
παρετήρησε καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος, εἶναι πνιγμέναι με-
ταξὺ στενωπῶν, σκοτιζόμενων ὑπὸ ρυπαροτάτων ἐρ-
γαστηρίων, καὶ τότε ἅς κρίνῃ ἐκ παραθέσεως.

Ὁ Κεράτιος Κόλπος.

Σχιζόμενος ὁ Βόσπορος περὶ τὸν προβολὸν τῆς
Βυζαντινῆς ἄκρας, τῆ μὲν φέρεται κατὰ τὸ μείζον
καὶ ὀξύτερον αὐτοῦ μέρος πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν
Προποντίδα· τῆ δὲ, κατὰ τὸ ἀσθενέστερον, κάμ-
πτων πρὸς δυσμὰς, σχηματίζει τὸ καλούμενον Κέρας
κόλπον μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Γαλατᾶ, τὸν
κοινῶς Κεράτιον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Χρυσόκερας
(Corne d'or).

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἀναμφιβίβως ἀπὸ
τοῦ σχήματος αὐτοῦ τε τούτου καὶ τῶν εἰς τὸν μυ-
χὸν αὐτοῦ εἰσβαλλόντων δύο ποταμῶν. «Βοικῶς γὰρ
» ἐλάφου κέρατι, λέγει ὁ Στράβων, εἰς πλείους
» σχίζεται κόλπους, ὡς ἂν κλάδους τινάς. «Ὅθεν, ση-
» μειοὶ ὁ Κ. Ἀνδρεώσης, καὶ τὸ περὶ τὴν συμβολὴν
τῶν ποταμῶν Τίγριδος καὶ Εὐφράτου χωρὶον ὀνομά-
» ζεται Κορνά, τὸ ὁποῖον σημαίνει Ἀραβιστὶ κέρας, καὶ
» συνηγεῖ μὲ τὸ Γαλλικὸν corne.

Ἄλλ' ἡ μυθολογία, τερατευομένη περὶ τὰ τῶν τό-
»πων ὀνόματα μάλιστα, ἐπλασε καὶ περὶ αὐτοῦ τὰ περὶ
» Κεροσέσης ἐκεῖνα τῆς Ἰούδ, ἐκτεθησόμενα ἐν τῷ
» περὶ τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων τοῦ Βυζαντίου
» κεφαλαίῳ.

Τῆς φυσικῆς ταύτης αἰτίας συνεπελάβετο καὶ ἄλ-
» λως, ὡς πρὸς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Χρυσόκερατος, καὶ
» ἡ μοναδικὴ αὐτοῦ ὡς λιμένος εὐχρηστία, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ
» προσγινομένη ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἀφθονία,

» κροχέουσα πανταχόθεν τὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξη-
» ρᾶς προϊόντα, καὶ ἀναδεικνύουσα τοῦτον Ἀμυγδαλίαν
» τῷ ὄντι Κέρας, ὡς πρὸς τὴν πόλιν καὶ τοὺς κατοίκους
» της. Ὅθεν καὶ βλέπομεν τὸ σύμβολον τοῦτο εἰκονι-
» μένον εἰς πολλὰ τῶν Βυζαντίων νομίσματα.

Ὅτι δὲ εἶχε τὸ πάλαι προμηκετέρας καὶ κλειστέ-
» ρας εἰσοχὰς τε καὶ ἐξοχὰς, καὶ ἐπομένως τὴν ἀπὸ τοῦ
» ἐλαρείου κέρατος ἐπωνυμίαν κυριωτέραν, φαίνεται ἀπὸ
» τῆς περιγραφῆς τοῦ Διονυσίου. Αὐτίκα γὰρ πρὸς τὸ
» μεσημβρινὸν μέρος τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ἐκτὸς τοῦ τρι-
» πλοῦ λιμένος τοῦ περὶ τὸν Βόσπορον, ἦσαν, κατὰ τὸν
» συγγραφεὴ τοῦτον, αἱ Σκιζρόνιδες καλούμεναι Πέτραι,
» καὶ μετ' αὐτὰς τὰ λεγόμενα Κύκλα, λιμένες πάντως
» κυκλοτερεῖς, περὶ τὰς ὑπερείας τοῦ τετάρτου λόφου·
» πρὸς δὲ τὸ βόρειον αὐτοῦ κλίτος ὁ καλούμενος Αὐλῶν,
» κόλπος δηλαδὴ ἐπιμήκης, ἔπειτα τὰ καλούμενα Χοι-
» ράγια, κόλπος ἄλλος, ἔπου τῶρα ὁ ναυστάθμος, καὶ
» μετ' αὐτὸν ἄλλος τρίτος, ὁ καλούμενος Βόλος, διότι
» παρεχόμενον ἐν αὐτῷ οἱ ἰχθύες. Ὅλα ταῦτα ἐξέλι-
» πον πρὸ πολλοῦ, συγχωσθέντων καὶ ἐποικοδομηθέντων
» τῶν τόπων, ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν χρόνων τοῦ Ἀρχα-
» δίου, κατὰ τὸν Ζώσιμον.

Τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου τούτου σχηματίζουσι δύο
» ἀκρωτήρια, πρὸς μεσημβρίαν μὲν τὸ Βοσπόριον (Σα-
» ρρί-μυροῦν), πρὸς ἄρκτον δὲ τὸ καλούμενον ποτε
» Μέτωπον. Προχωρεῖ δὲ ἀπ' ἀνατολῶν θερρινῶν, τὸ μὲν
» πρῶτον πρὸς δυσμὰς χειμερινὰς, ἔπειτα δὲ πρὸς δυ-
» σμὰς θερρινὰς, περὶ τὰ διττὰ στάδια· ἐκείθεν δὲ καμ-
» πτόμενος πρὸς μεσημβρίαν, καὶ διττῶ τὰς ἀπάσας
» σχηματίζων καρπὰς, ἐκτείνεται εἰς μῆκος 60 μὲν
» σταδίων, κατὰ τὸν Στράβωνα καὶ Γύλλιον, ὑπὲρ τὰ
» 40 δὲ κατὰ τὸν Προκόπιον, 80 δὲ κατὰ τὸν Χαλκο-
» κονδύλην, λογιζόμενος τὸν ὅλον αὐτοῦ περίβολον, ἀ-
» κριβέστερον δὲ εἰς μίλια 5-6 (4000 toises ἢ 9 χι-
» λόμετρα), καὶ περατοῦται εἰς τὰς ἐκβολὰς τ-ῦ Βαρ-
» βύσου.

Τὸ δὲ πλάτος αὐτοῦ εἶνε καὶ μὲν πλείοτερον, ποῦ
» δὲ ὀλιγώτερον τοῦ ἐνός μιλίου. Περὶ μὲν γὰρ τὴν εἰσ-
» οδὸν αὐτοῦ, «ἐπὶ πέντε πλατύνεται σταδίους», κατὰ
» τὸν Στράβωνα, ἢ 300 Ῥωμαϊκὰ βήματα, κατὰ τὸν
» Λεὺγκλαβιον· ἀκριβῶς δὲ, κατὰ τὸν Κ. Ἀνδρεώσαν,
» εἰς 500 ὀργυιάς ἢ 2,000 μέτρα· ἐκείθεν δὲ, στενού-
» μενος βαθμηδὸν ἄχρι μέσης τῆς τοῦ Γαλατᾶ παρα-
» λίας, ἔπου ἔξευκται οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἡ ἔξω γέ-
» φρα, συστέλλεται εἰς τρία στάδια καὶ τι πρὸς· εἴτα
» πάλιν βαθμηδὸν [πλατυνόμενος, εἰς ἔξ ἀνοίγεται στα-
» δίους, ἢ τὸ πλατύτατον. Ὅστε τὸ πλάτος αὐτοῦ, κατὰ
» μέσον ἔρον, εἶνε 400 πήχων.

Τὸ δὲ βάθος διαφέρει κατὰ τὰς θέσεις· ἀπὸ μὲν γὰρ
» τοῦ στόματος ἄχρι τοῦ μέσου δὲν εἶνε πούποτε σχεδὸν
» ὀλιγώτερον 20 ποδῶν, κατὰ τὸν Γύλλιον, πολλὰ
» χού δὲ υπερβαίνει καὶ τοὺς 30, καὶ ἐνιαχοῦ καὶ τοὺς
» 40. Ἀφ' οὗ περᾶσθαι τις ὁμοῦ τὴν πόλιν καὶ προχω-
» ρῆσθαι μέχρι τῶν ποταμοῦ ἐκβολῶν, τὸ πλείστον
» τοῦ πηθέριος αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τὸ πρὸς μεσημβρίαν,
» εἶνε τελματώδες, ἔθεν καὶ τὸ πλείστον αὐτοῦ μέρος
» σημειωμένον διὰ πασσάλων, τὰ δὲ ὕδατα θολερώτερα,
» καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο, κατὰ τὸν Διονύσιον, ἔλον τοῦ-

» το τὸ πέρας τοῦ κόλπου Σαπρὴ θάλασσα. Περὶ τὸν
» μυχὸν δὲ ἦδη αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἀπαντῶσι οὐρτεῖς,
» ἔπειτα τέλματα, καὶ τέλος περὶ τὰ 30-40 νητῖδια,
» ἀποτελοῦντα διαφόρους εὐρίπους, τὸ πλείστον ἀδια-
» πλεύτους.

Ὁ θαυμάσιος οὗτος κόλπος, περιεχόμενος παν-
» ταχόθεν ὑπὸ βουνῶν, καὶ ὀκτάκις, καθά προείρηται,
» περικλωμένος, εἶνε, διὰ τὸ σπάνιον τοῦτο τῆς φύσεως
» προτέρημα, ἐντελῶς ἀπὸ τῶν ἀνέμων ἀσφαλισμένος,
» μὴ διαπνεόμενος ὑπ' αὐτῶν κατ' εὐθείαν μήτε ἀπὸ
» δυσμῶν μήτ' ἀπ' ἀνατολῶν διὸ καὶ, κατὰ τὴν φράσιν
» τοῦ Προκόπιου, *Λιμὴν εἶσι πανταχοῦ*, εἰς τοῦ ὁποῖου
» τὴν εἰσοδὸν «ἐπειδὴν ἅπαξ αἱ νῆες ἴκωνται, ἀνυβέρ-
» νητοὶ τε τὸ λοιπὸν ἴασι, καὶ ἀπροβουλεύτως ὀρμῖ-
» ζονται.» Ἐθ' εὐχερῆς μὲν δ' ἐκπλοῦς, εὐχερέ-
» στερος δ' ὁ κατάπλους· ἔθνα γαλήνην εὐρείαν ἔστιν
» εὐρεῖν καὶ ταῖς θεήλαις καὶ καταγίσις. «Ἐἶνε
» δὲ τόσον ἀγγιβαθῆς, ὥστε τὰ τρίκροτα ἦδη πολεμικὰ
» πλοῖα πρὸς αὐτὰς τοῦ ἐν αὐτῷ ναυστάθμου τὰς κρη-
» πιδας» ἐπὶ κλίμακος ὀρμεῖν, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ
» Στράβωνος. Καὶ τῷ ὄντι εἰς αὐτὸν ἐφαρμόζονται τὰ
» τοῦ Ποιητοῦ:

» . . . λιμὴν εὐρμος, τὸ οὐ χρεῖα πείσματός ἐστιν,
» οὐδ' εὐνὰς βαλέειν, οὐτε προμησὶ ἀνάψαι·
» ἄλλ' ἐπικέλευστας μεῖναι χρόνον, εἰσάκε ναυτέων
» θυμὸς ἐποτρύξει καὶ ἐπιπνεύσειν ἄηται. «

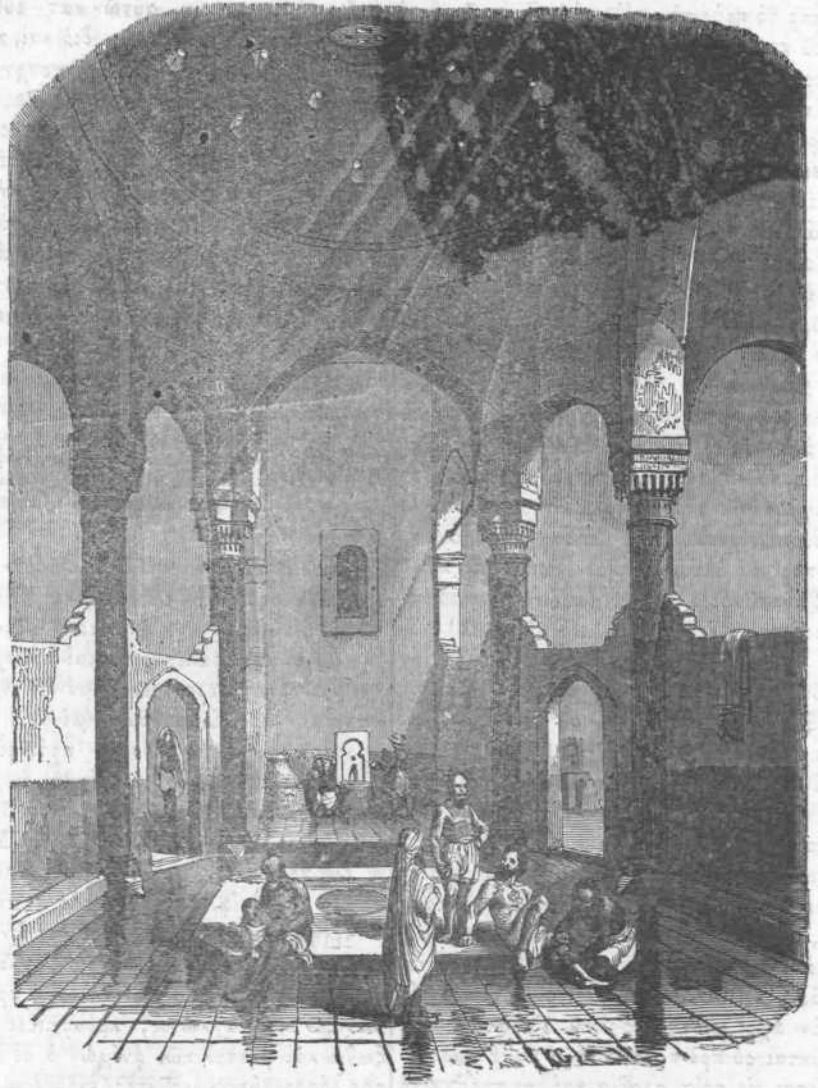
δηλαδὴ, καθὼς λέγει ὁ Προκόπιος, «ὀρμιζομένης ἐν-
» ταῦθα νηὸς, τὴν μὲν πρῶτην τῆ θαλάσσης ἐπῆρθαι,
» τὴν δὲ πρῶταν ἐγκαθῆσθαι τῆ γῆ.» Ὅστε λογίζεται
» ὄχι μόνον ὁ ἀσφαλέστερος καὶ εὐρυχωρότερος, ἀλλὰ
» καὶ ὁ εὐχρηστότερος τῶν λιμένων τῆς οἰκουμένης. Εἰς
» ἅπαντας γὰρ τοὺς ἄλλους λιμένας, λέγει ὁ Γύλλιος,
» ἀπαιτοῦνται κωπία ἢ ἰστία πρὸς εἰσοδὸν ἐν αὐτῷ δὲ
» οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἀνάγκη, ἐνορμιζομένων αὐτο-
» μάτως τῶν πλοίων τῷ φυσικῷ τοῦ Βοσπόρου καὶ αἰδίῳ
» βέματι. «Ὅ γε μὴν λιμὴν, λέγει Μανουὴλ ὁ Χρυσό-
» λωρᾶς, νικῶν, οἴμοι, τοὺς ἀπανταχοῦ μεγέθει
» καὶ ἀσφαλείᾳ, πάσας ἂν τὰς ἀπανταχοῦ γενομένας
» τριήρεις καὶ ὀκτακάς οἷός τε ὦν δεξασθαι. «Τὸ
» μὲν γὰρ Βοσπόριον ἀκρωτήριον, ἐφ' εὐ ὑψοῦται, ὡς περ
» ἐπίτηδες, προεξέχων τῶν ἄλλων ὁ πρῶτος λόφος, σχη-
» ματίζων εἶδος ἀγκῶνος, προσσπίζει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐ-
» ξῶθεν καὶ ἀνατολικῶν ἀνέμων· ὁ δὲ δεύτερος καὶ τρί-
» τος λόφος, ὑποχωροῦντες ἐνδοτέρω πρὸς μεσημβρίαν
» καὶ οἱ λοιποὶ προέχοντες πρὸς ἄρκτον, ἀσφαλιζοῦσι
» πανταχόθεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν νοτιῶν καὶ δυτικῶν πνευ-
» ματων· ὁ λόφος τέλος τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῶν Τατα-
» βούλων, παρατεινόμενοι ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς,
» διατηροῦσιν αὐτὸν ἀκλυστον ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων.

Ὁ κόλπος οὗτος ἐλέγετο, καθά προείπομεν, καὶ
» *Στενόν*. Ὅθεν ὁ Ζωναράς τοποθετεῖ τὸν ναὸν τοῦ ἁ-
» γίου Μάμαντος ἐν τῇ κατὰ τὸ Στενὸν τοποθεσίᾳ. «
» Κατὰ συνεκδοχὴν δὲ, καὶ *Κόλπος τῶν Συκῶν*, «
» καὶ *Πέραμα*, ἀπὸ τοῦ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ
» Γαλατᾶ περάματος, περὶ οὗ ἐν οἰκίῳ τόπῳ.

Ἐκλείετο δὲ τὸ πάλαι, κινδύνου ἐπικειμένου, καὶ
» ἰδ' ἀλύσου, ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς περὶ τὸ Βοσπόριον

ἀκροπόλεως καὶ τοῦ ἐντὸς αὐτῆς πύργου τῶν Μαγγά-
νων, ἄχρι τοῦ καταντικρῦ Γαλατικῦ πολυχνίου. Τοῦ-
το ἐγένετο πᾶσι ἰδίως δὲ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύ-
ρου τῷ 739, ὅτε, ἐπιδραμόντων στόλῳ κατὰ τῆς πό-
λεως τῶν Σαρακηνῶν, ὑπὸ τὸν Σουλεϊμάν, υἱὸν τοῦ
Καλίφου Ἀμπδ-οὐλ-μελέκ, « διὰ νυκτὸς τὴν ἄλυσιν
» ἐκ τοῦ Γαλάτου ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς μυστικῶς ἀ-
» νέστειλεν (1). « Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Γαλλοβενετῶν

ἰδέσκατε τοὺς ὑπερμεγέθειαι κρίκους τῆς ἀλύσεως ταύ-
της, λέγων ὅτι ὠνομάζετο Aquila, Ἄετός (2). Ἐπι-
πάει δὲ, κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπὸ τῶν Γούρκων πο-
λιορκίαν, ὁ ἀοιδίως Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, προσ-
παθῶν πᾶσι τρόποις νὰ διασώτῃ τὸ ζώπυρον τῆς χι-
λιετοῦς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, ἐξέτεινε τὴν ἄλυ-
σιν ταύτην « ἀπὸ μέρους τῆς πύλης τῆς πόλεως τῆς
» καλουμένης Ὠαίας, εἰς τὸ τοῦ Γαλατᾶ μέρος, »

πολιορκίας τῆς πόλεως ἢ ἄλυσιν αὐτὴ ἠτφάλισε παρο-
μοίως τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου ἄλλ' οἱ Οὐνετοὶ διέβ-
ρηξαν αὐτὴν διὰ τῆς τῶν τριήρων αὐτῶν ῥύμης ὁ δὲ
Δάνδολος διέσωσε καὶ τὸ ὄνομα τῆς τριήρου, ἥτις

κατὰ τὸν Δούκαν. Πρὸς τὸν σφαγμὸν ὅμως τοῦτο ὁ
ἀνυπόστατος Μεχμέδ ἀντεμκχανήτατο τὴν θρυλλου-
μένην ἐκείνην ὑπερμεγέθειαν τῶν τριήρων του.
Ἐκρά τὴν ἄλυσιν ταύτην, ὁ Κομνηνὸς Μανουὴλ

[1] Τὸ ὅποιον ὁ Τουρκοφόρος ἐξέλαβεν ἀντὶ τοῦ Ἐξαλείφου. Καὶ τῶ
ἐπι, τεταμένη ἢ ἄλυσιν ἐμποδίζει μὴν τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ἐμποδίζει
συγχρόνως καὶ τὰ ἐμπροσθὰ ἢ ἐπικουρικὰ πλοῖα νὰ εἰσπλεύσωσι, καὶ μὴ
λίσιτα ὅταν, καθὼς συνέθη τότε, ὁ ἀποκλεισμὸς διαρκέσῃ μῆνας ἐνῶ, ἐ-
νασταλείας τῆς ἡλώσεως, τὰ πλοῖα τῶν Σαρακηνῶν δὲν ἐτόλμησαν νὰ
εἰσπλεύσωσι, φροντίζοντες μὴπως ἐπιτετα, ἐκταθείας αὐτῆς, συλληθῶσι
καὶ διαφθερῶσιν ἐντὸς τοῦ κόλπου, ὡς ἐντὸς κύρτου. Περὶ δὲ τοῦ
ἐπιπέτου εὐσεβῆς, διδομένου εἰς τὸν εἰκονομάχον Λέοντα α. δὲν θέ-
λει ἀπορήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ἐφ' οὗ ἰδῆ εἰς τὸ Γ'. Μέρος τῆς παρούσης
πραγματείας, ὅτι οἱ εἰρηλοὶ οὗτοι, κατανήσαντες ἀπλῶς τιμητικοί, ἰδίως

δαντὸ ἀδιεφάρως εἰς ἄλυσιν τοῦ αυτοκράτορος, ὅποιον ἢ ποτὲ κεν ἦτον τὸ
φρόνημα αὐτῶ. περὶ τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων. Ἄρκει δὲ μὴν ἐ-
ταῦθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ μὲν ἱερός Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων Ἐπίσκο-
πος ἐστὶν ὁ ὁνομαζόμενος τὸν ἀρεινίζοντα Κωνσταντῖνον ὁ δὲ Σίριος Ἐπί-
σκοπος ἐπιστέλλων πρὸς Ἀναστάσιον τὸν Διάκονον, χυλαίνοντα, ὡς ἡ-
στόν, περὶ τὸ δόγμα, γράφει οὕτως ἦτον ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ προσκυνοῦναι τὸ
ἴχνη τῆς Ἄετος Ἐὐσεβῆος.
(2) Καὶ εἰς Aquila, Βορέας, καθὼς τὸ ἐξέλαβεν ὁ Βλαδ. (De
Gestis Venet.)

εἶχε προσθέσει, φαίνεται, καὶ δευτέραν, ἐκτεινομένην
ἐπὶ τῆς τῶν Μαγγάνων Μονῆς μέχρι τοῦ πύργου ἢ
τῶν πύργων, αὗς εἶχεν αἰκοδομήσῃ ἐν μέσῳ τοῦ πε-
λάγους, κατὰ τὸν Μ. Χρυσολωρᾶν, ἀσφαλίζων οὕτως
ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ ἰδίως τοῦ Γαλατᾶ τὸ πολυχνιον
καὶ τοὺς ἐκεῖ παρικοῦντας Γενουσησίους, ἀπὸ τῆς ἐφ' ὅ-
ρου τῶν Οὐνετῶν, καθὼς αὐτὸ τοῦτο ἐπραξε πρὸ αὐ-
τοῦ, κατὰ τὸν Διάκονον Λέοντα καὶ Νικηφόρος ὁ
Φωκᾶς, φοβούμενος τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Ταύρων.»

διέρχεται ἀγνώριστος τὰς πλειότερας ὁδοὺς, ἐκ τῶν
ὁποίων ὅλοι παραμερίζουσιν ἐμπροσθὲν τῆς καὶ ὁ σύ-
ζυγός τῆς αὐτῆς, ἐάν τὴν συναπαντήσῃ, ἢ δὲν τὴν γνω-
ρίζει, εἰσὶν ὅλων τὰ γὰμ-ἰχράμια εἶναι ὁμοίμορφα,
ἢ διαβαίνει σιωπηλὸς, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀναγνωρίσεως
σημεῖον. Εἰς δὲ τὸν γυναικωνίτην αὐτῆς εἶναι καθ' ὅ-
λην τῆς λέξεως τὴν δύναμιν οἰκοδόμοινα, καὶ οὔτε ὁ
σύζυγός τῆς αὐτῆς τολμᾷ νὰ εἰσέλθῃ, ὁσάκις πρὸ τῶν
θυρῶν βλέπει ξένης γυναικὸς πέδιλα.

« Ἄλλ' αἱ γυναῖκες; ὦ! αἱ γυναῖκες! περὶ αὐτῶν
οὐδεὶς οὐδέποτε λόγος παρὰ τοῖς Τούρκοις· καὶ εἶνε ἡ
χειροτέρα προσβολή, ἢ μεγαλητέρα ἀναίδεια, ἢ παρά-
βασις τῶν κυριωτέρων τῆς χρηστοθείας κανόνων, τὸ
νὰ ἐρωτήσῃ τις Τούρκον περὶ τῆς γυναικὸς του, ἐκτὸς
μόνου τοῦ ἱατροῦ. Ὅσάκις δὲ συμπέσῃ περὶ τῆς Κυρίας
λόγος, ὁ Τούρκος μεταχειρίζεται περιφράσεις: Οἱ
παρ' ἐμοί, Οἱ κατ' οἶκον, Ἡ τῆς οἰκίας νεάνις, κτλ.
Τί κάμνουσιν ἐν τούτοις αἱ δεύλαιαι αὐταί, τὰς ὁποίας
θρηνοῦσιν αἱ Εὐρωπαῖαι, ὡς κατακλείεστας καὶ φρου-
ρουμένας ὑπὸ λόχου μαύρων καὶ δυσσεβῶν εὐνούχων;
Γελῶσι καὶ ἀποροῦσιν ἀκούουσαι, ἂν συμπέσῃ ποτὲ
ν' ἀκούσωσιν, ὅτι ταλανίζονται ὡς στερημέναι ἐλευ-
θερίας, ἐν ᾗ ἀπολαμβάνουσι πᾶσαν ὅσῃν τὰ ἔθνη ταῖς
συγχωροῦσιν. Ἡ Ὀθωμανίς, ἀνατρεφόμενη ὑπὸ τὴν
θρησκευτικὴν ἰδέαν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς δημιουργίας τῆς
γυναικὸς εἶνε νὰ κάμῃ τὸν ἄνδρα εὐδαίμονα, καὶ ὅτι
εἶν' ἐπομένως φύσεως ὑποδεεστέρας, θεωρεῖ καὶ ὀνο-
μάζει κύριον ἑαυτῆς τὸν σύζυγον, καὶ ἀφωσιωμένη
εἰς τὰ οἰκιακά της ἔργα καὶ τὴν ἀνατροφήν τῶν τέ-
κνων της, πρὸς τὰ ὁποῖα ἡ φιλοστοργία της δὲν ἔχει
ὄρια. Καὶ αὐτὰ δὲ ἀνταμείβουσιν ὄχι μόνον τὰς μη-
τέρας ἀλλὰ καὶ τὰς τροφούς αὐτῶν μὲ ἀπεριόριστον
σέβας, τοῦ ὁποίου τὸ παράδειγμα δίδει πρῶτος ὁ Σουλ-
τάνος· ὅθεν καὶ θλέπομεν τόσας Σουλτάνων μητέρας
(Βαλιδὲ) ἰσχυράσας τὰ μέγιστα ἐπ' αὐτῶν. Ὁ σύζυ-
γός της ἀφ' ἐτέρου (καὶ ἐνωῶ πάντοτε τὸν μὴ ἐξη-
χρειωμένον καὶ καθαυτὸ Τούρκον) εἶνε πρὸς αὐτὴν
πάντοτε ἠπιώτατος καὶ περιποιητικώτατος· τὸ δὲ αἰ-
σθημα τοῦτο εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον διαρκέστερον καὶ
εὐγενέστερον, ὅσῳ προέρχεται ἀπὸ συμπαθείας πρὸς
τὸ ἀσθενέστερον φύλον. Ὁ Τούρκος ὄχι μόνον οὐδέ-
ποτε τολμᾷ νὰ ὑψώσῃ κατὰ τῆς γυναικὸς του χεῖρα,
καθὼς ὅλοι σχεδὸν οἱ χωρικοὶ τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' οὔτε
νὰ φανῇ ἀτακτῶν ἐμπρὸς τῆς· καὶ ἐάν ποτε τύχῃ νὰ
μεθυσθῇ, ὑπάγει νὰ ἀνανήσῃ εἰς τῆς μητρὸς ἢ τῆς ἀ-
δελφῆς του τὸν οἶκον. Ἐχουσι δὲ καὶ τινὰ ἀστείαν
παραβολὴν, ἢ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν τρόπον τοῦ
σκέπτεσθαι αὐτῶν ὡς πρὸς τοῦτο. Ἐάν ἡ γυνὴ ἐπλά-
σθῃ, λέγουσιν, ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδάμ, εἶναι φύσει
στρεβλὴ, καὶ θέλων τις νὰ τὴν ἰσάσῃ, κινδυνεύει νὰ
τὴν συντρίψῃ. Ἡ Ὀθωμανίς ἐπομένως ἐξέρχεται ὁ-
σάκις θέλει, συνωδευμένη ὑπὸ προβεσθηκυίας τινὸς συγ-
γενοῦς ἢ θεραπευνίδος· ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ὑπάγει κατὰ
θρησκευτικὸν χρέος εἰς τὸ λουτρόν, καὶ ἐκεῖ διατρίβει
δλόκληρον τὴν ἡμέραν, μαθαίνουσα τὰ τῆς γειτονείας
ἀνέκδοτα καὶ ἐπιδεικνυμένη τὰ τζεβαέρια τῆς οὐδέ-
ποτε δὲ ὁ σύζυγός ἀρνεῖται πρὸς αὐτὴν τὴν διασκεδά-
σιν ταύτην. Κεκαλυμμένη τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα,

Τὸ πλείοτερον ὕδωρ τῆς πόλεως δαπανᾶται εἰς
τὰ λουτρά, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγκη δὲν εἶναι φυ-
σικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικῶς ἀπαραίτητος
διὰ τοὺς Ὀθωμανοὺς, δογματίζοντας ὅτι τὸ λούσιμον
τοῦ σώματος ἐξαλείφει τὰ ἁμαρτήματα τῆς ψυχῆς.
Διὰ τὰς γυναῖκας δὲ αὐτῶν, παρεκτὸς τῆς ἀνάγκης
ταύτης, τὸ λουτρὸν εἶνε, καθὼς προείπομεν, καὶ μέ-
σον διασκεδάσεως, καὶ γίνεται, χρεωστικῶς μὲν κα-
τὰ παρασκευὴν, πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς ἐβδομάδος,
τὸ κέντρον τῶν γυναικείων ἐκστρατειῶν. Ἐκεῖ διά-
γουσιν δλόκληρον τὴν ἡμέραν, συνομιλοῦσαι, καπνί-
ζουσαι, χορεύουσαι, τραγοῦδουσαι, ἢ θεωροῦσαι καὶ
ἀκούουσαι τὰς ἄλλας ἀδούσας καὶ χορευούσας. Τὰς
σκηναὺς ταύτας τοῦ Τουρκικοῦ γυναικείου λουτροῦ μόν-
η ἡ Lady Montague καὶ εἶδε καὶ περιέγραψεν, οἱ
δὲ λοιποὶ ἐξ ἀκοῆς καὶ ἐξ εἰκασίας μόνον.

Τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον εἶχεν εἰκοσιτέσσαρα λουτρά,
τὰ πλείστα τῶν ὁποίων ἦσαν μεγαλοπρεπέστατα, καὶ
στολισμένα μὲ πλῆθος εἰκόνων καὶ ἀνδριάντων. Ἐπὶ
Θεοδοσίου τοῦ νεωτέρου ἠριθμοῦντο ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ὀκτὼ μεγάλα δημόσια λουτρά (θέρμαι), ὧν
ἐπιστημότερον τὸ τοῦ Ζευξίππου, καὶ 153 ἰδιωτικά.
Ἐπὶ Γυλλίου ἦσαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν δημόσια λουτρά,
ἐξ ὧν τὰ πενήκοντα διπλά (μέρος δηλονότι διὰ τοὺς
ἄνδρας, καὶ μέρος διὰ τὰς γυναῖκας) καὶ μέγιστα. Ὁ
Chevalier ἐμέτρησε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος
αἰῶνος 130, καὶ ἄλλοι 300, ὧν ἐπιστημότερον τὸ
τοῦ Μουσταφᾶ-πασσᾶ. Συμπεριλαμβανομένων ὅμως
καὶ τῶν ἰδιωτικῶν, εἶνε ὑπὲρ τὰ 1,000, διότι ἐκάστη
οὐ μόνον Τούρκου, ἀλλὰ καὶ Γραικοῦ, καὶ Ἀρμενίου,
ὀπωσοῦν εὐκαταστάτου, οἰκία ἔχει καὶ τὸ λουτρόν της,
εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ διακόσμησιν τοῦ ὁποίου οἱ
ἰδιοκτῆται ἐπιδεικνυνται ὄλην αὐτῶν τὴν μεγαλοπρέ-
πειαν καὶ φιλοκαλίαν.

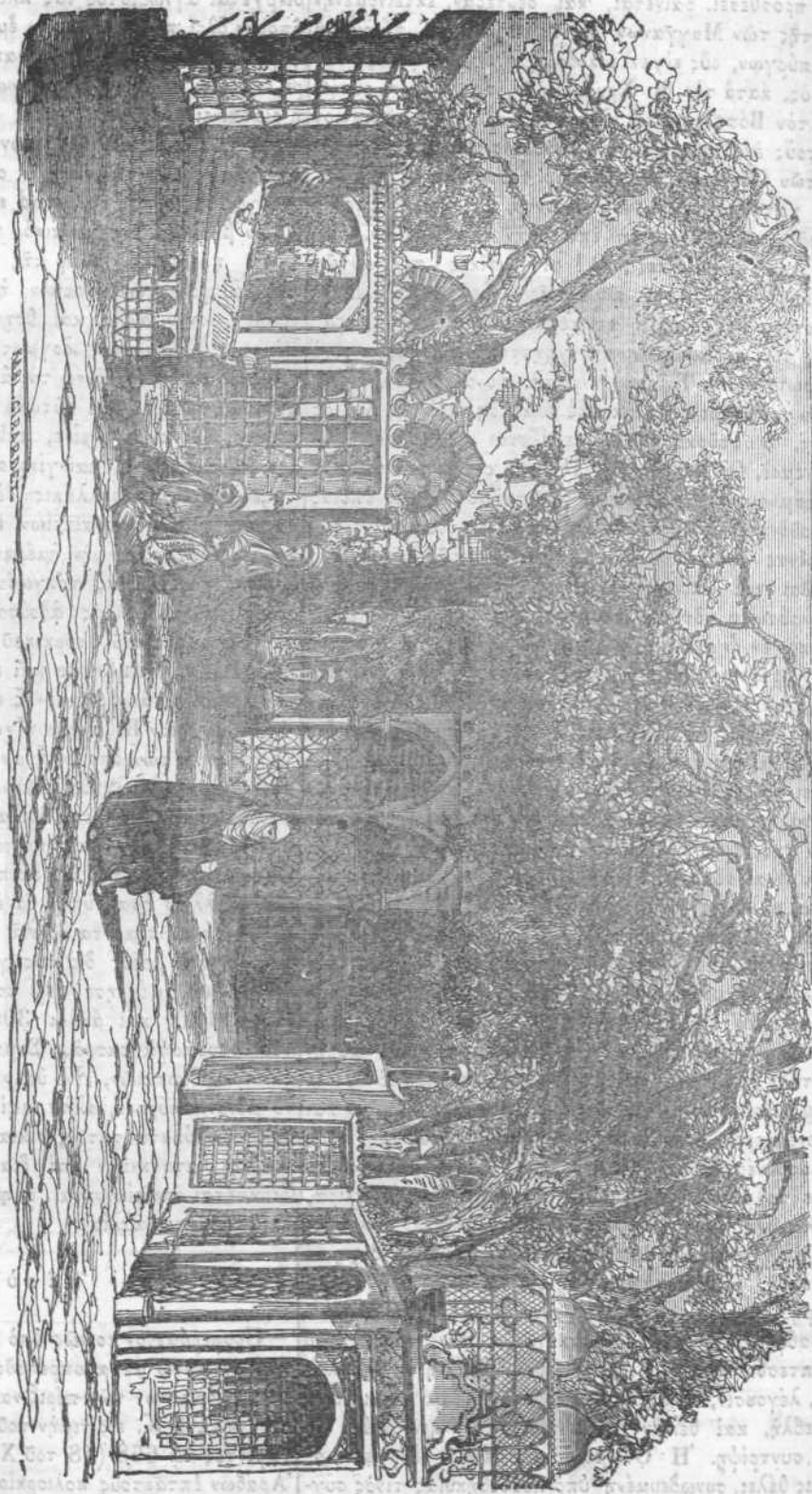
Ἐ τ ο ὑ μ π,

Προφερόμενον κοινῶς ὑπὸ τῶν Γραικῶν Ὑπι, ἀπὸ
τοῦ ἐν αὐτῷ μεγαλοπρεποῦς τζαμίου ἀνεγερθέντος
ἐκ τῶν ἐρείπιων τῶν περίξαναων καὶ παλατίων ὑπὸ
Μεχμέτ τοῦ Β', εἰς τιμὴν τοῦ ἐνταῦθα φονευθέντος καὶ
ταφέντος τῷ 668 (48 τοῦ Χρῆστῆ) ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν
Ἀράβων ἐπταετοῦς πολιορκίας τῆς ἐπὶ Κωνσταντινίου
τοῦ Πωγωνάτου Ἐμποῦ-Ἐἰοῦπ (Ἰῶβ), ἐνὸς τῶν
Χαλιδ-Ἐνδερῆ (δοθητῶν καὶ ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ), υἱ-
οῦ τοῦ Ζαῖδ-οὐλ-Κοραῖμπ ἐκ Μεδίνας, τοῦ ὁποίου τὸν
τάφον ἀνεκάλυψε κατ' ὀπτασίαν, τῇ τρίτῃ ἀπὸ τῆς ἀ-
λώσεως ἡμέρα, ὁ τότε παρὰ τῷ πορθητῇ Σουλτάνῳ ἐν
πολλῇ ὑπολήψει Σείχης Ἀκ-σεμσ-οὐδ-δὲν (λευκὸς ἦλι

κατὰ τὸν Δούκαν. Πρὸς τὸν σφαγμὸν ὅμως τοῦτο ὁ
ἀνυπόστατος Μεχμέδ ἀντεμκχανήτατο τὴν θρυλλου-
μένην ἐκείνην ὑπερμεγέθειαν τῶν τριήρων του.
Ἐκρά τὴν ἄλυσιν ταύτην, ὁ Κομνηνὸς Μανουὴλ

ος της πίστεως). Ο τάφος ούτος κείται υπό κυλινδρική μεγαλοκρεπέστατον θόλον, σκεπασμένος με πολύτιμον υφασμα, και φωτιζόμενος υπό 70 και επέκεινα άκοιμήτων λύχνων και δύο παχυτάτων λαμπάδων, την μὲν πρὸς τῇ κεφαλῇ, τὴν δὲ ἐτέραν πρὸς τοῖς ποσίν, ἔχει δὲ μεγίστην παρὰ τοῖς Τούρκοις υπόληψιν ὡς θαυματουργός, και μάλιστα τὸ παρά πόδας αὐτοῦ πηγάδιον, εὐρεθὲν μετ' αὐτοῦ συγχρόνως. Πρὸς τὴν κεφαλὴν δὲ τοῦ τάφου ἔρτηται ἐπὶ δόρατος σημάϊα, περιτυλιγμένη εἰς πράσινον περικάλυμμα, ὡς σύμβολον τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ κειμένου, χρηματίσαντος σημαιοφόρου, τὸ πρῶτον μὲν τοῦ Μωάμεθ, ἔπειτα δὲ τοῦ Α'. Κχαλίφου Μουαβιέ.

Τὸ Τζεαμίον τοῦτο, τοῦ ὁποῖου ὁ πρόνακος εἶνε κεκοσμημένος ὑπὸ δώδεκα κίωνων Θεβσίου λίθου, εἶνε πάντοτε ἀνοικτόν διότι συντρέχουσιν εἰς αὐτὸ οἱ εὐλαβεῖς παμπληθεῖ, δωροφοροῦντες κηρία, θυμιάματα (ἀγάλωχον ἄμβαιον κτλ.) και γουσίον. Προσῆρτηται δὲ αὐτῷ ἐν πτωχοτροφείον μετ' πλῆθος θόλων, τρεῖς εἰσόδους κατὰ πρόσωπον, μίαν βύσιν, και μίαν πολὺ προεχούσαν κορωνίδα, τῆς ὁποίας ἡ δροφή εἶνε ζωφόρα και με πολλὴν ἰσοκαλίαν χρωματισμένη. Πρὸς τὸ μεσημβρινοανατολί-

κὸν δὲ αὐτοῦ μέρος ἐνετειχίσθη τῇ 13 Ἰανουαρίου τοῦ 1732, ἐπὶ Σουλτάν Μαχμούτ τοῦ Α'. τὸ ἐν τῷ αυτοκρατορικῷ θησαυροφυλακίῳ τότε ἀνευρεθὲν ἐκτύπωμα ἀνθρωπίνου δῆθεν ἴχθους ἐπὶ μιᾷ πέτρας, τὸ ὁποῖον ἐνομήσθη ἴχθως τοῦ π. δὸς τοῦ Προ-

φήτου (κατέμ. ὕσ. σερίφ), « λάμπων, λέγει ὁ Ἰστωρε » κὸς Σουμπλή, ὑπὸ μαρμαρυγῶν αἰωνίων, καθὼς τι μέτωπα τῶν Χουρρί (1). α

[1] Παρθένον τοῦ Μωαμεθανικοῦ παραδείσου.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦτο, εἰς τὸν ὁποῖον κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδος εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους, ζώνονται πανηγυρικῶς τὸ ξίφος (1) οἱ διάδοχοι Μεχμέτ τοῦ Β'. Σουλτάνοι, καθὼς τὸ περιεζώσθη και αὐτὸς ὑπὸ τοῦ βῆθέντος Σείχη. Ἡ τελετὴ αὕτη, γινομένη 6-9 ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Σουλτάνου, λέγεται Τακλίτι-Σσερίφ (Σσειφ); ὁ δὲ Σείχ-οὐλ-ἡτλάμης, ζωννύων τὸν Σουλτάνον τὸ ξίφος, ἐκφωνεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην. « Δῶψοι Κύριος τὴν χρυσότητα Ὀσμάν τοῦ προπάτορός σου! « Ἐλάσχει δὲ κατεσκευασμένη πρὸς τοῦτο ἐξέδρα τις μαρμαρινὴ ὑπὸ κάτωθεν θόλου, ἀνεχόμενου ὑπὸ τεσσάρων κίωνων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς, ἐκεῖ ὅπου εἰς τὰ ἀλλὰ τζαμία εἶνε συνήθως ἡ ριάλη τῶν ἀγνισμῶν. Ἐν αὐτῷ τελεῖται και τὸ Κουριμπάν-Μπαϊράμ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

Παρεκτός δὲ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐϊούμπ, τὸ προάστειον τοῦτο ἔχει και ἄλλα δέκα τζαμία, ἐξ ὧν δύο τὰ μεγαλύτερα, και τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν καλεῖται Σαλη-Μαχμούτ-πασσά-τζαμισύ. Παρεκτός δὲ τούτων εἶνε εἰς τὸ Ἐϊούμπ και πλῆθος ἄλλων Μουσουλείων και παλατίων, κυρίως τῶν βασιλίδων, τοῦτο μὲν διὰ τὸν τάφον τοῦ Ἐϊούμπ, περίξ τοῦ ὁποῖου περίπλειστου ποιοῦνται νὰ ταφῶσιν οἱ εὐλαβέστεροι και πλουσιώτεροι τοῦτο δὲ διὰ τὴν ὠραιότητα και τὸ εὐχέμερον τῆς θέσεως, ὅπου ὁ κόλπος εἶνε πάντοτε σχεδὸν νήνεμος, και τὰ περίξ ἀείποτε χλοηφόρα. Ὅθεν και ἡ ἀποψὶς τοῦ προαστίου ἔχει τι ἰδιαιτέρον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν χρυτωμένων θόλων και μιναρέδων του. Ἄλλ' ἀπό τινων ἡδῆ ἐτῶν, προτιμηθέντος, ὡς εἶπομεν, τοῦ Βασπόρου πρὸς κατοικίαν τῶν μεγιστάνων, τὰ ἐν ταῦθα παλάτια ἠρημώθησαν ἢ μετεβλήθησαν εἰς τεχνουργεῖα, ἰδίως δὲ ἡ ἀπὸ τῶν βυρσοδεψείων δωσωδία καθίστησιν αὐτὸ σχεδὸν ἄβατον, και τοὶ ἄλλως ἐβρυμοτομημένοι δι' ὀμαλωτάτης και πλατυτάτης ὁδοῦ, ἣτις διατείνει δένδρφοτος ἐκατέρωθεν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ μήκος.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐν αὐτῷ Μουσουλείων διακρίνεται, διὰ τὴν πολυτέλειαν και μεγαλοπρεπείαν του, και τοῖ ἐπιτετηθευμένοι, τὸ τοῦ περιφήμου ναυάρχου Κιουτσούκ-Χουσεῖν-πασσά, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα, ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ ναυτικοῦ και ἄλλας οὐσιώδεις μεταρρυθμίσεις, δικαίως τάττεται μετὰ τῶν τοῦ Χαίρ-οὐδ-δίν, Πιρί-πασσά, Κατὴμ-πασσά, Κχιλίτζ-Ἄλη-πασσά και Γαζῆ-Χαστάν-πασσά. Ἀργυρώνητος, ἀγορασθεῖς εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ὑπὸ τῶν σωματεμπόρων τῆς Γεωργίας, εἰσῆθη εἰς τὸ παλάτιον, και συνανετράφη μετ' ὁν Σουλτάν-Σελήμην εἰς τὸ Κεφάσι, τοῦ ὁποῖου τὴν εὐνοίαν προσηλώσας εἰς ἐπαυτὸν, διετήρησεν αὐτὴν ἀμετάπτωτον ἄχρι τέλους, ἐναντίον τῶν βραδουργιῶν τοῦ περιφήμου Βαλιδέ-και αἰᾶ Ἰουσοῦφ-ἀγά, ἀξιοθελὲς νὰ νυμφευθῆ και τὴν ἐξαδέλφην τοῦ Κυρίου του, Σουλτάναν Ἐσμὰ, θυγατέρα τοῦ Σουλτάν-Ἀμπδ-οὐλ-χαμήτ και ἀδελφὴν τοῦ Σουλτάν-Μαχμούτ. Ὁ τάφος του, ἀποθανόντος τῇ

22 τοῦ μηνὸς Σεβὰλ τοῦ 1218 τοῦ Χιτζρέ, εἶνε πλησίον τοῦ προβῆθέντος πτωχοτροφείου, ἀποτελῶν συνάρτημά τι εὐθυγώνιον ἐκ λευκοτάτου μαρμάρου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου φαντάζουσι διάφορα ἐπιχρυσὰ ἐμβληματικά κοσμήματα, παναίρια ὀπωροφόρα και ἀνοθόρα κτλ. Πρὸς τὴν κεφαλὴν δὲ τῆς λάρνακος, κεκαλυμμένης, ὡς ἔθος, με ὑφασμα σηρικόν, ἐσχηματίζεται ἐπὶ κίονος τὸ καδούκιόν του ὡς Πατσά' χρυσῆ δὲ τις ἐπιγραφή, ποίημα τοῦ περιφήμου Ἱστοριογράφου Βασσίφ ἐφέντη, ὑμνεῖ μετ' Ἀσιατικῶν ὕψος τὰς ἀρετὰς τοῦ κειμένου ἢ δὲ ἀειθαλῆς πύξος και ἡ μυρσίνη στολίζουσιν ὁμοῦ μετ' ὧν κυπαρίσσου; τὴν περιφέρειαν τοῦ Μουσουλείου. Ἴδου ἡ ἐπιγραφή τοῦ τάφου του, δεῖγμα τῆς τροπικῆς τῶν Ἀσιανῶν γλώσσης, ἐκ τῆς εἰς τὸ Γαλλικὸν μεταφράσεως τοῦ Περτουζιέρου.

» Ὁ Θεὸς μόνος εἶνε αἰώνιος

» Τὸ πηδάλιον τῆς δλκᾶδος τῆς ψυχῆς του διευ-
 » θύθη ὑπὸ τοῦ βραχίονος τοῦ Θεοῦ, τοῦ κοινοῦ ἢ
 » μὴ κυβερνήτου, πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ἄλλου Κό-
 » σμου· τὸ πλοῖον τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρὸς τούτου,
 » ἐξόχου τὴν ἱκανότητα, διεκρίνετο ἐν τῷ Ἐρσ-
 » καθῶς ὁ φακὸς εἰς τὴν παρεῖαν νεανίδος. Ἄλλ' ἐπὶ
 » τέλους ὁ ἄνεμος τῆς τύχης, διαφρήξας τὰ ἰστία και
 » συντρίψας τὸ πλοῖον, κατεπόντισεν αὐτὸ εἰς τὸν
 » ὠκεανὸν τῆς θείας ἀγαθωσύνης. Τότε ἤκουσε τὴν
 » ἐξῆς προσαχὴν. » Ἐπάναθ εἰς ἐπὶ πρός με· ἐπροσ-
 » ταγὴν τὴν ὁποῖαν ὁ Παντοδύναμος ἀπευθύνει πρὸς
 » πάντας, ὅσοι δὴ ἤγαγον ἐδῶ κατῶ βίον ἀνεπίληπτον
 » και διευθύνθη μετ' ἄκρας χαρᾶς πρὸς τὰς οὐρανίους
 » σκηνάς. Διαβάτα, ἀποστοματίσων τὸν πρῶτον στί-
 » γην τοῦ Κούρ-ἄν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ Χουσεῖν
 » -πασσά. Μάθῃς δὲ προσεῖτι ὅτι ποιητῆς τοῦ ἐπιταφί-
 » ου τούτου εἶνε ὁ Βασσίφ, ὅς τις εὐχεταὶ ὥστε ὁ
 » παράδειτος νὰ ἦνε ἡ αἰωνία του κατοικία. α

Μετὰ τὸν τοῦ Χουσεῖν-πασσά τάφον, ἔλκει τὰ βλῆματα τοῦ διαβάτου εἰς τὸ Ἐϊούμπ και ὁ τουλμπές τῆς μητρὸς τοῦ Σουλτάν-Σελήμ τοῦ Γ', κτήριον ἀρχιτεκτονικῶς κανονικώτατον και μεγαλοπρεπέστατον, και διὰ τὴν τῶν μαρμαρῶν καλλονὴν πολυτέλεστατον, ἐκκλίνον δὲ κατὰ τὴν ἁρμονίαν ἐπὶ τὸ Ἀραβικώτερον. Ἀποτελεῖ δὲ τὸ ἀντίβροπον τῆς εἰς τὴν ἐτέραν ἄκραν τοῦ προσώπου τοῦ Πτωχοτροφείου ὠκοδομημένης κρήνης. Ὁ δὲ ἐν αὐτῷ τάφος τῆς περιφήμου ταύτης γυναικὸς εἶνε περιρραχόμενος μετ' ἐκκληιδωμα κεκοσμημένον μετ' μαργαριτοκόχγην. Ὅς τις γνωρίζει πόσον σέβας, και ὁποῖαν εὐπειθειαν ἀπονέμουσι θρησκευτικῶς οἱ Ὀθωμανοὶ εἰς τὰς μητέρας των, ἐκεῖνος δύναται εὐκόλως ν' ἐξηγήσῃ τὴν ἐπιβροχὴν, ἣν ἔσχον κατὰ καιροῦς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Τουρκικῆς αυτοκρατορίας αἱ μητέρες τῶν Σουλτάνων (Βαλιδέ), αἵτινες τιτλοφοροῦμεναι πρὸς τοῖς ἄλλοις και Μητέρες τῶν πεισῶν, εἶνε ἀπηλλαγμένοι, αὐταὶ μόναι μετὰ τῶν Τουρκιστῶν, και τῆς τοῦ Νάμ-ἰχράμ ὑποχρεώσεως. Ἄλλ' ἡ Βαλιδέ τοῦ Σουλτάν-Σελήμ, θυγάτηρ χριστιανοῦ, ὡς λέγεται, ἱερέως ἐκ Γεωργίας, εἶχε, παρεκτός τούτου, και νοὺν ἀρχικὸν ἐκ φύσεως· ὅθεν και εἰς αὐτὴν

[1] Ἡ τελετὴ αὕτη ἀναλογεῖ μετ' τὴν ἐπέψιν τῶν χριστιανῶν βασιλέων.

ἀποδίδουσι κατὰ μέγα μέρος τὴν εὐμερίαν, ὅσας ἀπὸ λουσε τὸ Κράτος, καὶ ἰδίως ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ λαοποθήτου τούτου Σουλτάνου.

Υπάρχει δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις εἰς τὸ Ἐιούμπ καὶ ἐν Σχολείον τῶν θεολογικῶν παραδόσεων (Σουννέτ), καὶ ἕτερον προκαταρκτικὸν μὲ μίαν βιβλιοθήκην, ἰδρύματα τοῦ περιφημοτέρου τῶν κώποτε ἰσχυρῶν ἀρχιευνούχων Βεκίρ, ἀκμάσαντος ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Ἀχμέτ τοῦ Γ' καὶ Μαχμούτ τοῦ Α'. Ὁ ἐκτομίας οὗτος, ἀγορασθεὶς διὰ τριακοντα μόνον γρόσια ὑπὸ τῶν τῆς Ἀθηταίνιας σωματεμπόρων, ἀφῆκεν, ἀποθανὼν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1746, 18,000 πουργεῖων (20,000,000 δραχμῶν), 160 σκευὰς πολυτίμου ἵππων, καὶ 800 ἀδαμάντινα ὠρολόγια. Ἐξῆσε δὲ 96 χρόνους, ἐξ ὧν τοὺς τριακοντα πραγματικῶς ἐβασίλευσεν, οὐ μόνον ἐν τὸς τοῦ Σαραγίου, ἀλλ' ἐπὶ πάσης τῆς Αὐτοκρατορίας. Αὐτοῦ κτίσμα εἶνε καὶ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἄ γ τ ζ α μ ι, καθὼς καὶ ἐν ἄλλο Σχολείον πλησίον τοῦ Πασσᾶ-καπουσοῦ, παρὰ τὸ ὅποιον καὶ ἐτάφη.

Ἀλλὰ κατὰ σύμπτωσιν ἄρα γε ἀπλήν, ἡ κατὰ συνέπειαν αἰτίας ἄλλης, εἶνε εἰς τὸ Ἐιούμπ μία δλόκληρος ὁδὸς, προσδιορισμένη εἰς κατασκευὴν καὶ πώλησιν τῶν παιδικῶν ἀθυρμάτων; ὡς ἐὰν εἴ ἤθελεν ἡ τύχη (λέγει Γάλλος τις συγγραφεύς) νὰ ἀντιπαρθέσῃ εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ βίου.»

ΟΛΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Ἴδε φυλ. III.)

A.

— Ὁ Γραμματεὺς λοιπὸν ἔλαβε τὰς δύο λαβίδας, καὶ μετὰ μεγάλην ταχύτητα ἤρχισε νὰ τὰς κινήσῃ πρὸς δεξιὰ καὶ πρὸς ἀριστερὰ· παρετήρησα δὲ ὅτι συγχρόνως ἐκινούντο κατὰ τὰς αὐτὰς διευθύνσεις καὶ αἱ ὑπεράνω αὐτῶν βελόναι. Ἀμέσως δὲ στραφεὶς πρὸς ἡμᾶς,

— Ἡ συνοδία, εἶπε, φθάνει τὴν στιγμήν ταύτην εἰς Κόβεντρυ.

— Πότε ἀναχωρεῖ ἡ ἐκτακτος ἡ ταχυπορικὴ ἀπὸ Λονδίνου; ἠρώτησεν ὁ Ἐδουάρδος.

— Τώρα εἶναι ἐννέα παρὰ τέταρτον, ἀπεκρίθη ὁ Γραμματεὺς, ἀποθλέψας πρὸς τ' ὠρολόγιον. Ἀναχωρεῖ εἰς τὰς δέκα.

Τότε ὁ Ἐδουάρδος, σχίσας ἄλλο φύλλον ἀπὸ τὸ χαρτοφυλάκιόν του, καὶ σκεφθεὶς μίαν στιγμήν, ἤρχισε νὰ γράψῃ. Ἀλλ' ἐνῶ ἀκόμη ἦν περὶ τοῦτο ἡσχολημένος, ἠκούσθη κωδωνισμὸς δέξυς, καὶ ἀναθλέψας ἐγὼ, εἶδα ὅτι προήρχετο ἀπὸ μικρὸν κώδωνα προσηρμοσμένον εἰς ἐν τῶν δύο κιβωτίων. Ἀμέσως ὁ γραμματεὺς ἐστρέψε τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὸ, καὶ προσηλώσας τὸ βλέμμα εἰς τὰς βελόνας, αἰτίνες ἤρχισαν κινούμεναι πρὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἀπήγγειλε μεγαλοφώνως τὰ ἀκόλουθα.

— Ὁ Οὐίλλισὼν συνελήφθη. Μία γυνὴ τὸν συνοδεύει. Τί νὰ γίνῃ;

Ἄμα ἤκουσε τοῦτο ὁ Ἐδουάρδος, ἔγραψεν εἰς ἄλλο φύλλον τὰς λέξεις. Νὰ περιμενῇ εἰς τὸ ξηροδοχεῖον τῶν Βασιλικῶν Ὀπλῶν, μετεβίβασεν αὐτὸ εἰς τὸν

ἀστυνόμον, καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν γραμματέα, ὅστις ἀμέσως ἔλαβε πάλιν εἰς χεῖρας τὰς λαβίδας καὶ ἤρχισε νὰ τὰς κινήσῃ.

Συγχρόνως δὲ ὁ Ἐδουάρδος, ἐξηκολούθησε γράφον εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ὃ εἶχε σχίσει, καὶ ἄμα τελειώσας, τὸ παρέδωκε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Γραμματέα, ὅστις εἶχε παύσει ἐργαζόμενος εἰς τὸ κιβώτιον, καὶ κατέθετε συγχρόνως καὶ ποσότητά τινα χρημάτων. Ὁ δὲ γραμματεὺς ἀνέγνω τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις. Λονδίνον, Ἰερμυστρεϊτ, 84. Κυρία Σίγκλαιρ. Διὰ τῆς ἐκτάκτου συνοδίας, ἀναχωροῦσθε εἰς τὰς 10, ἔλθετε εἰς Κόβεντρυ, ξηροδοχεῖον Βασιλικῶν Ὀπλῶν, νὰ εἴσθε ὅ,τι ζητεῖτε. Καὶ ἀμέσως τὰς χεῖρας πάλιν εἰς τὰς λαβίδας.

— Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἠρώτησεν ἡ Καλλιόπη, ἔφθασεν εἰς μίαν ὥραν εἰς τὸ Λονδίνον;

— Τῆς μιᾶς ὥρας, ἀπεκρίθη ἐγὼ, τὸ ἤμισυ ἀπαιτεῖτο διὰ νὰ σταλῇ ἡ ἀγγελία ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον τοῦ Λονδίνου εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κυρίας Σίγκλαιρ, ἡ δ' ἄλλη ἡμίσεια διὰ νὰ φθάσῃ ἡ Κυρία Σίγκλαιρ ἀπὸ τῆν οἰκίαν τῆς εἰς τὸν σιδηρόδρομον. Ἀπὸ Ρυγδὺ δὲ μέγρι Λονδίνου ἔφθασεν ἡ ἀγγελία εἰς ἐν μυριοστὸν τοῦ δευτερολέπτου, καθὼς ἐμανθάνομεν ἐν Ρυγδὺ τὴν ἀριζὴν τῆς συνοδίας εἰς Κόβεντρυ καθ' ἣν στιγμήν ἔφθανε, καὶ ὡς εἶχομεν τὴν ἀγγελίαν ὅτι συνελήφθη ὁ Οὐίλλισὼν τὴν στιγμήν καθ' ἣν συνελήφθη.

— Ἀλλὰ τὰ θαύματ' αὐτὰ ὑπερβαίνουσι, εἶπεν ἡ Καλλιόπη, καὶ τοῦ γάλατος τοὺς ὠκεανούς καὶ τοὺς κυνοκεφάλους ἀνθρώπους. Δὲν θὰ μᾶς εἰπῆτε διὰ ποίας μαγείας ἐγένοντο;

— Διὰ τοῦ τηλεγράφου, εἶπον ἐγὼ. — Διὰ τοῦ τηλεγράφου, ἀπεκρίθη ἐκεῖνη, εἶναι ἀπόκρισις ἀρίστη δι' ἑσούς τὴν ἐννοουδν. Ἀλλὰ τί ἐστὶ τηλεγράφος;

— Προσέξατε, ὑπέλαβον. Θὰ ἐφευκώσετε ἐπ' ἐμὲ τὴν ἀδιάλλακτον ἔχθραν τῆς Κυρίας Ἀγλαίας.

— Ἐμοῦ; εἶπεν ἡ Ἀγλαία· παντάπασί! Ῥητορεύετε, ἐγὼ δὲν προσέχω.

— Ἐξηγήσατέ μοι ὀλίγον πῶς ἐνεργεῖ ὁ τηλεγράφος, ὥστε νὰ ἐκτελῇ τοιαῦτα θαύματα;

— Πρὸ παντὸς ἄλλου, ἤρχισα ἐγὼ, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν μία δύναμις, ἡ, ἂν θέλητε, ἐν βευστὸν λεπτότατον, ἀόρατον, πενταγνηκίνητον καὶ ταχύτατον, διαφόρους δὲ ἐνεργείας ἔχον, καὶ καλούμενον ἠλεκτρικὸν βευστὸν ἢ ἠλεκτρικὴ δύναμις. Ἄν λάβητε μικρὰς πλάκας χαλκοῦ καὶ ἄλλας ζιγκου, καὶ θέσητε ἀλλεπαλλήλως ἀνὰ μίαν πλάκα τοῦ ἐνὸς μεταλλοῦ ἐπὶ μιᾶς τοῦ ἄλλου, τὸ ἀθροισμα τῶν πλακῶν τούτων ἔχει τὴν ιδιότητα ν' ἀναπτύσῃ εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ ἠλεκτρικὸν βευστὸν, καὶ εἰς τόσον μεγαλῆτερον, ὅσον περισσότερα εἶναι τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸ ζεύγη τοῦ διπλοῦ μεταλλοῦ. Τοῦτο εἶναι ἡ λεγομένη Βολταϊκὴ στήλη, ἐπώνυμος τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν ιδιότητα αὐτῆς Βόλτα.

— Καλὰ νὰ πάθῃς, εἶπεν ἡ Ἀγλαία πρὸς τὴν Καλλιόπην. Ἄκουε τώρα μάθημα φυσικῆς!

— Δὲν βλέπεις, εἶπεν ἡ Καλλιόπη· ἐξακολούθησατε, παρακαλῶ.

— Τὸ βευστὸν τοῦτο, ἐξηκολούθησα, ἔχει διαφόρους ἐξαισίους ιδιότητας, ὧν τινες ἐμεταλλεύθησαν πρὸς καταρτισμὸν τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου. Ἡ μία εἶναι ὅτι, ἄμα ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς μαγνητικῆς βελόνης, ἀποστρέφει αὐτὴν τῆς πρὸς τὸν πόλον διευθύνσεώς της. Ἀλλὰ πρέπει νὰ φαντασθῆτε τὸ βευστὸν τοῦτο ὄχι κινούμενον κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, ῥεεὶ ὁ ποταμὸς, ἀλλὰ κυκλικῶς· ὥστε ἂν τὸ ὑποθέσητε διαφρέον διὰ τινος σώματος, ὅσον διὰ τῆς βολταϊκῆς στήλης, ἡ ἔστω καὶ δι' ἐνὸς μεταλλικοῦ σύρματος, ὡς διὰ σωλῆνος, εἰσπρεῖ ἀδιακόπως διὰ τοῦ ἐνὸς πέρατος, καὶ ἐκρεῖ διὰ τοῦ ἄλλου. Τὰ δύο ταῦτα πέρατα ὀνομάζουσι πόλους οἱ φυσικοί.

(Ἡ Ἀγλαία διέστρεψε τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν Καλλιόπην.)

Ὅταν λοιπὸν τὸ βευστὸν προσάγῃται εἰς τὴν μαγνητικὴν βελόνην διὰ τοῦ ἐνὸς πόλου, στρέφει αὐτὴν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅταν δὲ διὰ τοῦ ἄλλου, τὴν στρέφει πρὸς τ' ἀριστερὰ.

Ἀλλὰ τὸ ἠλεκτρικὸν βευστὸν ἔχει καὶ ἄλλην ιδιότητα, τὴν τῆς μεγίστης ταχύτητος.

— Δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ταχύτερον ἀπὸ τὴν διηγησίαν σας, εἶπεν ἡ Ἀγλαία, κακίχουσα τὰς μακρὰς μου περιγραφάς.

— Τρέχει, εἶπον 280,000 μίλια ἀγγλικὰ, ἢ 121,710 ὥρας, ἢ ἑνδεκάκις τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς ἓν δεῦτερον τοῦ λεπτοῦ!

Αὐτὰς τὰς προκαταρκτικὰς ιδέας ἔχουσα, δύνασθε εὐκολώτατα νὰ ἐννοήσητε τοῦ τηλεγράφου τὰ θαύματα. Φαντασθῆτε μίαν βολταϊκὴν στήλην, δηλαδὴ ἐν κοινὸν κιβώτιον περιέχον τινὰ ζεύγη χαλκοῦ καὶ ζιγκου, ἐντὸς ἄμμου βρεχόμενης μετ' ὕδωρ καὶ ὀλίγον (τὸ 1|12 τοῦ ὕδατος) θεϊκὸν ὀξύ. Τοιαῦτα κιβώτια εἰς τὸν τηλεγραφικὸν σταθμὸν τοῦ Λονδίνου, ὅστις εἶναι ὁ κεντρικὸς καὶ ὁ μέγιστος πάντων τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔχουσι τριακοντατέσσαρα, ὧν τὰ μείζονα, σχεδὸν τριποδιαῖα τὸ μήκος, περιέχουσι ἀνὰ 24 ζεύγη μετάλλου, τὰ δὲ ἐλάσσονα ἀνὰ 12. Διότι ὅσα περισσότερα τὰ ζεύγη καὶ ὅσα περισσότερα αἱ στήλαι, τόση περισσότερον καὶ ἰσχυρότερον βευστὸν ἀναπτύσσεται. Τὰ κιβώτια ταῦτα εἰσι συνήθως ἐναποθεθειμένα εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν τηλεγραφικῶν καταστημάτων. Ἐξ ἑκατέρου δ' ἄκρης ἐκαστοῦ κιβωτίου, ἤτοι ἐξ ἑκατέρου πόλου ἐκαστῆς στήλης, προκύπτει ἀνὰ ἐν χαλκοῦν σύρμα, ἀναβαῖνον εἰς τὸ τηλεγραφικὸν κιβώτιον, τὸ μετὰ τὰς λαβίδας, οὗ τὰς εἶχον δεῖξει τὴν εἰκόνα. Κοινοῦσι δὲ τὰ σύρματα μετὰ τὰς λαβίδας οὕτως, ὥστε, ἡ λαβὴ στρεφόμενη δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, προσάγει εἰς τὴν ὑπεράνω αὐτῆς ὑπάρχουσαν μαγνητικὴν βελόνην τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο σύρμα, τὸν ἐνα ἢ τὸν ἄλλον πόλον τοῦ βευστοῦ, καὶ ἐπομένως, καθ' ὃν ἄνερον νόμον, ἡ βελόνη, ἐνδίδουσα εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν, στρέφεται πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερὰ. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς βελόνης ταύτης ἀρχεται σύρμα μακρὸν, φερόμενον ἢ ἐπὶ πύλων ὑψηλῶν καθ' ὅλον τὸ μήκος τῶν ὁδῶν, τῶν σιδηροδρόμων μάλιστα, ἢ τεθαμμένον ὑπὸ γῆν, καὶ ἐκτεινόμενον ἐπὶ ὥρας καὶ ἡμέρας, ὥστε συνδέει μετ' ἀλλήλων τὰς κυριώτερας πόλεις, καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην, ὡς καὶ τὰ ἀ-

πώτερα τῆς Εὐρώπης σημεῖα. Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὸν δεῦτερον νόμον, ὃν ἄς εἶπον, τὸ ἠλεκτρικὸν βευστὸν διατρέχει ἐν ἀκαρεῖ τὰς μεγαλητέρας διαστάσεις, διὰ τοῦτο, συγχρόνως ἐνῶ μεταδίδεται εἰς τὴν μαγνητικὴν βελόνην τοῦ σταθμοῦ, ἐν ᾧ παράγεται, διερχόμενον διὰ τοῦ μετ' αὐτῆς συνεχόμενου σύρματος, μεταδίδεται κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν καὶ εἰς ὅλας τὰς μαγνητικὰς βελόνας τὰς καθ' ὅλους τοὺς σταθμούς, ἂν καὶ εἰς τὸ ἄλλο πέρασ τῆς γῆς ὧσιν αὐτοί, ὅσαι εἰσὶν εἰς συνάφειαν μετὰ τὸ σύρμα ἐκεῖνο, ἢ μετ' ἄλλα σύρματα συνεχόμενα μετ' ἐκεῖνου. Ὅταν λοιπὸν ἡ λαβὴ κινουμένη, προσάγῃ τὸν ἐνα πόλον τοῦ βευστοῦ εἰς τὴν βελόνην, καὶ στρέφῃ αὐτὴν πρὸς δεξιὰ, στρέφονται κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν πρὸς δεξιὰ ἔλαι αἱ βελόναι ὅλων τῶν σταθμῶν ὅταν δ' ἡ λαβὴ πρὸς τὸ ἄλλο μέρος κινηθεῖσα, προσάγῃ τὸν ἄλλον πόλον, καὶ στραφῇ ἡ βελόνη πρὸς τ' ἀριστερὰ, στρέφονται πρὸς τ' ἀριστερὰ ἔλαι ὅμοι αἱ βελόναι. Τὰ ἐπίλοιπα εἶναι εὐκατάληπτα. Φαντασθῆτε ὅτι μία κίνησις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο βελόνων (διότι εἶδατε ὅτι ἐκαστον κιβώτιον ἔχει ἀνὰ δύο) μία λέγει κίνησις τῆς μιᾶς βελόνης πρὸς τὰ δεξιὰ σημαίνει τὸ γράμμα Α, μία πρὸς τ' ἀριστερὰ τὸ Β, δύο πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ Γ, μία πρὸς τὰ δεξιὰ τῶν δύο βελόνων ὁμοῦ τὸ Δ' καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, 24 κινήσεις διάφοροι διὰ τὰ 24 γράμματα, καὶ θέλετε ἐννοήσῃτε πῶς ὁ γραμματεὺς διὰ ταχέως κινήσεως τῶν λαβίδων γράφει, κινῶν τὰς βελόνας τοῦ τηλεγράφου, καὶ πῶς ἐκαστοντάξας ὧρων μακρὰν κινουνται αὐτοχρόνως αἱ ἀντιστοιχοῦσαι βελόναι, καὶ ἄλλος γραμματεὺς ἀναγινώσκει αὐτάς.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ἡ Καλλιόπη, μᾶς εἶπατε ὅτι ἡ κούτατε κωδωνισκοῦ κρούσιν. Τί ἦτον αὕτη;

— Ἀπλούστατον, ἀπεκρίθη. Ἄμα δεχθῆτε βελόνην κινουμένην πρὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, θέσατε ὑπὲρ αὐτὴν κώδωνα, καὶ αὐτὴ θὰ τὸν κρούῃ ὡς πᾶσα ἄλλη γλωσσὶς. Οἱ δὲ κώδωνες αὐτοὶ κρούονται πρὶν ἀρχίσῃ ὁμιλῶν ὁ τηλεγράφος, ὅπως προσκαλῶσι τῶν γραμματεῶν τὴν προσοχὴν.

Οἱ τηλεγράφοι ὅμως δὲν ὁμιλοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ γράφουσι.

— Ἀριστον προτέρημα τοῦτο, εἶπεν ἡ Ἀγλαία, διότι, ὅστις θέλει, τὰ γραφόμενα δὲν τ' ἀναγινώσκει, ἐν ᾧ τὰ λεγόμενα πρέπει νὰ τ' ἀκούῃ.

— Γράφουσι! ὦ! πῶς γίνεται τοῦτο; ἠρώτησεν ἡ περιέργος Καλλιόπη.

— Ἄν μ' ἐξασφαλίζητε, εἶπον, κατὰ τινος τρικυμίας ἢν βλέπω κορυφουμένην κατ' ἐμοῦ, πρέπει νὰ ἄς ἀναφέρω καὶ ἄλλην ἐνεργείαν τῆς ἠλεκτρικῆς ὕλης. Αὕτη δὲ εἶναι ὅτι ἄμα τὸ βευστὸν τοῦτο ἐγγίσῃ τὸν σίδηρον, τὸν μεταβάλλει εἰς μαγνήτην, καὶ ἄμα ἀποσπῆθῃ, παύει ὁ μαγνητισμὸς τοῦ σιδήρου. Φαντασθῆτε λοιπὸν ἐν καρφίον. Εἰς αὐτὸ διὰ λαβίδων, ὡς ἐκεῖνοι, ἄς ἴδομεν εἰς τὸ τηλεγραφικὸν κιβώτιον, ἢ διὰ κλειδῶν ὡς τὰς τοῦ κυμβάλου, πλησιάζομεν ἀλληλοδιαδόχως ἢ μακρύνομεν ἠλεκτρικὸν σύρμα, δι' οὗ τὸ καρφίον ἀλληλοδιαδόχως γίνεται ἢ παύει ὁ μαγνήτης ὑπεράνω δὲ τοῦ καρφίου φαντασθῆτε δριζοντιῶς κρεμάμενον ἐν μικρὸν σίδηρον, περίπου ὡς τὸν

ζυγόν της στάθμης· δσάκις λοιπόν τὸ καρφίον μαγνητίζηται, ἔλκει τὴν μίαν ἄκραν τοῦ ζυγοῦ, καὶ αὐτὴ ἐπομένως καταβαίνει, ἢ δὲ ἄλλη ἄκρα ἀναβαίνει. Ἄμα δὲ παύση ἢ ἐπαρῆ τοῦ σύρματος, ἐπομένως ἢ ἔλξιν, ἀναβαίνει πάλιν ἢ καταβάσσει ἄκρα, καὶ ἐπομένως καταβαίνει ἢ ἄλλῃ. Φαντασθῆτε τώρα εἰς τῆς ἄλλης τὸ πέρασ μικρὰν βελόνην ἢ ἀκίδα ὀρθὴν ἰσαμένην, καὶ ὑπεράνω αὐτῆς λωρίδα χαρτίου, ἥτις, διά τινος ἀπλοῦ μηχανισμοῦ, κινουμένου διὰ τῆς κινήσεως τοῦ ὀριζοντίου σιδήρου, προχωρεῖ βραδέως πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἐν ὧσ κινεῖται τὸ σίδηρον. Τὸ ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι ὅτι, ὅταν ἡ ἄκρα τοῦ σιδήρου ἢ ἔχουσα τὴν ἀκίδα εἶναι ἀναθιβασμένη καὶ ἐγγίξῃ τὸν χάρτην, ἢ ἀκίς ἐντυποῖ εἰς αὐτὸν ἐν σημείον, μίαν στιγμὴν, ἢ, ἂν ἡ ἐπαρῆ δὲν εἶναι στιγμιαία, ἐπειδὴ ὁ χάρτης κινεῖται πρὸς τὰ ἔμπρὸς, ἀντι στιγμῆς θέλει ἐπιτυποῖ ἐπ' αὐτοῦ γραμμὴν. Ἀπὸ τὸν τηλεγραφοῦντα ἐπομένως ἐξαρτᾶται νὰ προτάγῃ τὸ ἠλεκτρικὸν σύρμα ἐπὶ περισσώτερον ἢ ἐπὶ ἐλάττωον χρόνον εἰς τὸ καρφίον, καὶ ἐπομένως νὰ ἐπιφέρει μακροτέραν ἢ βραχυτέραν, διαρκῆ ἢ στιγμιαίαν αὐτοῦ ἔλξιν, μακροτέραν ἢ βραχυτέραν ἢ στιγμιαίαν ἀνάτασιν τῆς ἀκίδος πρὸς τὸν προχωροῦντα χάρτην, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτύπωσιν στιγμῶν ἢ γραμμῶν ἐπ' αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ παραδεχομένη, δύνασθε ν' ἀποκτήσῃτε διὸ κληρον ἀλφάβητον, συγκείμενον ἐκ στιγμῶν καὶ γραμμῶν, ὅπου, φέρ' εἰπεῖν, εἶναι τὸ Α, — τὸ Β, .. τὸ Γ, —. — τὸ Δ, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, καὶ νὰ ἐνοήσῃτε πῶς ἐπὶ τῆς λωρίδος τοῦ χαρτίου ἐκείνου ἐπιτυποῦνται διὰ τῶν σημείων τούτων κατὰ θέλησιν μακρὰι ἀγγελίαι, αἵτινες ἀρκεῖ νὰ μεταφρασθῶσι μετὰ ταῦτα διὰ τῶν συνήθων γραμμάτων. Ἐνιαχοῦ ἢ γραφῆ γίνεται κατ' ἄλλο σύστημα. Ἡ ἀκίς εἶναι αὐτὴ ἠλεκτρισμοῦ ἀγωγός, ἢ δὲ λωρίς τοῦ χαρτίου ἐμβεβαμμένη εἰς ὀξύ· ὁ ἠλεκτρισμὸς ὅμως ἔχει τὴν ιδιότητα ν' ἀλλοιῇ τὸ χρώμα τοῦ ὀξέως ἀπὸ ὑπερύθρου εἰς μέλαν, καὶ οὕτως αἱ ἀγγελίαι γράφονται κατὰ τὸ σύστημα τούτου, οὕτως εἰπεῖν, διὰ μέλανος, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἐντυπώσεως τῶν γραμμῶν καὶ στιγμῶν.

Ἐπὶ ἤρχε ποτε ἀμαρτωλός, ὅστις ἔλεγεν εἰς τὸν πνευματικόν του, ὅτι ἀφ' οὗ ἔφασεν ἤδη εἰς τὸ κέντρον τῆς κολάσεως, δὲν τῷ μένει εἰμὴ νὰ πράξῃ ἄλλας τόσας ἀμαρτίας, ἴσως ἐξέλη ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄκραν. Καὶ εἰς ἐμὲ, φοβοῦμαι, ἄλλη ἐλπίς δὲν μένει ὡς πρὸς τὴν δυσμένειαν τῆς Κυρίας Ἀγγαί-ας. Διὰ τοῦτο προσθέτω ὅτι, ἐπειδὴ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν ῥεῖ κυκλικῶς, ὡς σὰς ἔλεγον, διὰ τοῦτο μέ-χρη τινὸς εἰς ἕκαστον τηλεγράφων εἶχον δύο σύρματα, τὸ ἐν διὰ τὴν ἐκροὴν καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὴν εἰσροὴν. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ ῥευστὸν, ἐκρέον διὰ τοῦ ἐνὸς σύρματος ἐπιστρέφει πολὺ ταχύτερον καὶ δραστηριώτερον διὰ τῆς γῆς, κατὰ γραμμὴν ἀκριβῶς παράλληλον πρὸς τὴν τῆς ἐκροῆς, ὥστε ἕκτοτε ἕκαστος τηλεγράφος ἔχει ἐν σύρμα μόνον.

— Ἀλλὰ μίαν ἀπορίαν λύσατέ μοι, εἶπεν ἡ Καλλιόπη. Ἄν ὅλοι οἱ τηλεγράφοι εἰσὶ μεταξύ των εἰς κοινωνίαν, καὶ ἂν καλῶς ἐνόησα τὴν ἐξήγησίν σας,

τότε, ὅτι ὁ εἰς ὀμιλεῖ, πρέπει ὅλοι συγχρόνως νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνωσι.

— Τοῦτο καὶ γίνεται, εἶπον ἐγώ. Ἄλλ' οἱ τῶν τηλεγράφων γραμματεῖς εἰσὶ διατεταγμένοι, καὶ τὴν διαταγὴν ταύτην ἐκτελοῦσι προθύμως, νὰ μὴ προσέχωσιν εἰμὴ μόνον εἰς τὰς ἀγγελίας ὅσαι τοὺς ἀφορῶσιν. Οὕτω τὴν ἀγγελίαν ἦν ἐπεμψεν ὁ Ἐδουάρδος εἰς τὴν Κυρίαν Σίγκλαιρ, ἐπανελάβον ὅλοι οἱ τηλεγράφοι τῆς γραμμῆς ἐκείνης· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀγγελίας προσηγήθη ἐν σημείον, ἢ βελόνῃ δηλαδὴ ἐπανελάβε πολλὰκις ἐν γράμμα, ἐπικαλούμενον τὸν σταθμὸν τοῦ Λονδίνου· διὰ τοῦτο μόνον ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς ὑπαλλήλους ἐδόθη προσηγή εἰς τὴν ἀγγελίαν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εὔρομεν πάλιν τὰ πρόσωπα τοῦ δράματός μας . . .

— Δὲν ἀπέθανον ἀκόμη; ἠρώτησε χασμωμένη ἡ Ἀγγαία.

— Ὅχι, εἶπον ἐγώ. Ὁ Ἐδουάρδος μετ' ἐμοῦ ἔμεινε εἰς τὸν σταθμὸν, καὶ παρ' ὀλίγον ἤθελε πληρωθῆ ἢ σκληρὰ σας εὐχῆ, διότι ἐνδίδων εἰς τὴν βίαν τῶν αἰτημάτων μεθ' ὧν εἶχε παλαίσει, ἐν ὧσ εἶχεν εὐσταθείας ἀνάγκην, κατελήφθη ἀπὸ πυρετόν. Καὶ εὐτυχία ὅτι εὐρέθη ἐκεῖ. Οἱ σιδηροδρομικοὶ σταθμοὶ, ἐν Ἀγγλίᾳ μάλιστα, εἰσὶ πολυτελέστατα καταστήματα, συνιστάμενα συνήθως εἰς ἐφυρτάτην σαινδόστρωτον αἶθουσαν ἢ στοᾶν, ἥς τὸ μὲν ἑδάφος διατρίχεται ὑπὸ πολλῶν παραλλήλων σιδηρῶν τροχιῶν, ἢ δὲ ὀροφῆ εἶναι εὐρὺς θόλος ὑλοσκεπῆς, καὶ τὰ πλάγια περιέχουσιν ὅλα τὰ εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἀναγκαῖα καταστήματα. Ἐνταῦθα ὄταν φθάνωσιν αἱ ἀτμάμαζαι, ἐξερεύονται ἐκ τῶν ἐκάντων θηρῶν τῶν πληθὸς ἐπιβατῶν πάσης τάξεως, γένους, ἡλικίας καὶ τόπου, οἵτινες συνωθούμενοι καὶ παραγκωνιζόμενοι ὡς ἐν πληθούσῃ ἀγορᾷ, πληροῦσιν οἱ μὲν τοὺς κατακόττους θαλάμους τῆς ἀναπαύσεως, οἱ δὲ τὰ ἐστιατόρια, βριθόντα πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ὅπου βρετανικαὶ Ἡβραῖοι προχέουσι μειδιώσαι τὸ ἀείποτε ζέον τείον, καὶ ἄλλοι περιστοιχίζουσι τοῦ σταθμοῦ τὸ κινητὸν βιβλιοπωλεῖον, περιέχον πᾶσαν ἐφημερίδα, πᾶν τερπνὸν βιβλίον δυνάμενον νὰ βραχυῖν ἔτι μᾶλλον τὴν ἤδη ἱκανῶς βραχεῖαν ἔδοξορίαν. Ἄλλ' ἄμα ἀπέλη ἢ συνοδία, εἰσπνεύσασα ὅλον ἐκεῖνον τὸν πολυκίνητον ὄμιλον, σιγῆ καὶ ἡρεμία καταλαμβάνει τὸν σταθμὸν· εἰς τοὺς ἀποβάθμους δὲν φαίνεται κινούμενος ἄνθρωπος, τὰ δωμάτια εἰσὶν ἔρημα, καὶ εἰς τὸ ἐστιατόριον ἐσθῆσι τῶν ἐσιτάδων τὸ πῦρ καὶ ὁ φιλόξενος τοῦ πείου καπνός.

Χωρὶς ἐμοῦ λοιπόν ὁ Ἐδουάρδος θὰ ἔμεινε ἐγκαταλειμμένος καὶ ἀβοήθητος, ἀλλ' ἐγὼ ἐπεμελήθη ὥστε τῷ ἐδόθη πᾶσα ἢ ἀπαιτούμενη θεραπεία, καὶ μετὰ τινα ὥραν ἐπελῶν σωτήριος ὕπνος, ἐπράυνε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμά του.

Τέλος ἀνεπήδησε, καὶ ἰδὼν ἐντρομος περίεξ του, — Μὴ παρήλθεν, ἠρώτησεν, ἢ ἕκτακτος συνοδία;

— Ὅχι, τῷ εἶπον. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀκόμη. Τότε ἰδὼν με εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του, μοὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, καὶ — Σ' εὐχαριστῶ, μοὶ εἶπε· μοὶ ἔδαψίλευσας φρον-

τίδας ἀδελφικάς, καὶ μ' ἀνεκάλεσας εἰς τὴν ζωὴν, ἦταν μάλιστα ἔχω ἀνάγκην αὐτῆς, διότι ἀπὸ τὴν ἐδικὴν μου ἐξαρτᾶται ἄλλη ζωὴ πολὺ πολυτιμωτέρα. Ἄλλ' αἰσθάνομαι ὅτι σοὶ ὀρεῖω πλήρη ἐμπιστοσύνην. Μ' εἶχες ἐρωτήσῃ κατὰ ποῖον δικαίωμα παρακολουθῶ τὴν Μαίρην, καὶ ἐπεμβαίνω εἰς ὅ,τι δὲν μ' ἀφορᾷ. Πρέπει νὰ σοὶ τὸ εἰπῶ.

— Μὴ μοὶ τὸ λέγῃς, εἶπον. Ἀρκεῖ ὅτι ἔχεις τὸν λόγον σου· δὲν ζητῶ νὰ τὸν μάθω.

— Ἀλλὰ θέλω νὰ τὸν μάθῃς, εἶπεν ἐκεῖνος. Ἀφ' οὗ συνέπεσε νὰ γίνῃς μάρτυς τῆς διαγωγῆς μου, αἰσθάνομαι ἤδη ἐγὼ τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσω αὐτὴν ἐνώπιόν σου καὶ δι' ἐμὲ καὶ δι' ἄλλους. Μάθε λοιπόν ὅ,τι οὐδεὶς ἤξευρε, οὔτε ἡ Κυρία Σίγκλαιρ, οὔτε ἡ θυγάτηρ τῆς, μάθε ὅτι ἡ Μαίρη, εἶναι . . . ἀδελφὴ μου.

— Ἀδελφὴ σου! ἀνέκραξα, μείνας ἐκπεπληγμένος, καὶ μὴ δυνάμενος τὰ ὄπα μου νὰ πιστεύσω. Ἀλλὰ πῶς; . . .

— Ἄκουσε πῶς, μοὶ εἶπε. Πρὸ δύο ἐτῶν ἀκόμη ἠθεώρου ἐμαυτὸν, ὡς μέχρι τοῦδε ὅλοι μὲ θεωροῦσιν, ὡς τὸν ὄρφανόν ἀνεψιόν τοῦ πρὸ πολλοῦ ἀποθιωσαντος Θωμᾶ Μορλέυ, ἀρχαίου μισθωτοῦ μιᾶς τῶν γαιῶν τοῦ Κ. Σίγκλαιρ. Ὅταν ἐξῆλθον τῶν σχολείων τῆς Κανταβερίας, ὁ Κ. Σίγκλαιρ κατέθεσεν ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὴν τράπεζαν ποσότητα ἦν, μοὶ εἶπεν, ὁ θεὸς μου εἶχε παρακαταθέσει παρ' αὐτῷ δι' ἐμὲ, καὶ μοὶ ἐπρομήθευσε συγχρόνως μηχανικῶς θέσιν παρ' ἐνὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ἀλλὰ πρὸ δύο ἐτῶν ἐπανεβλῶν βαρέως ἀσθενῆς ἀπὸ Καναδά, ὅπου διόκει ἐν πλοῖον βασιλικόν, καὶ αἰσθανόμενος τὸν θάνατον πλησιάζοντα, μ' ἐκάλεσε καὶ μοὶ εἶπε·

Ἄ Ἐδουάρδε, μέχρι τοῦδε μὲ ἠγάπας ὡς προστάτην καὶ φίλον σου· τὸ τελευταῖον φίλημα θέλω νὰ μοὶ δώσῃς ὡς υἱός, ὥστε χωριζόμενος ἀπὸ σοῦ, νὰ σοὶ δώσω τὴν πατρικὴν μου εὐχὴν. Ἄκουσον ἐν μέρος τῆς ἱστορίας μου, τὸ ὁποῖον, παραγνωρίσας τὰ χρέη μου, σοὶ ἀπέκρυψα μέχρι τοῦδε. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πρώτης νεότητός μου, ἠγάπων περιπαθῶς Καρολίαν, τὴν ἀδελφὴν τοῦ θεοῦ σου· Ἄλλ' ἡ κλίσις μου αὕτη δυσηρέσσει μεγάλως τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ μάλιστα τὸν πλούσιον θεῖόν μου, οὗ ἦμην ὁ πιθανὸς κληρονόμος. Αὐτὸς δὲ ἐξέφρασε τὴν σταθερὰν πρόθεσίν του νὰ μὲ ἀποκηρύξῃ, ἂν ἐτόλμων νὰ νυμφευθῶ τὴν πτωχὴν κόρην, καὶ ἂν δὲν ἐλάμβανον γυναῖκα τῆς ἐκλογῆς του. Μετ' αὐτοῦ δὲ συνεμάχει καὶ τῆς Καρολίνας ὁ ἀδελφός, λέγων ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελεν ἐπιτρέψει νὰ εἰταχθῇ ἢ ἀδελφῆ του εἰς οἰκογένειαν ἥτις ἐμελλε νὰ τῇ ποτίσῃ τὸ ποτὴ τῆς περιρρόνησως καὶ πικρίας, καὶ νὰ γίνῃ ἢ ἐνωσίς μας πηγὴ δυστυχίας δι' αὐτὴν, καὶ δι' ἐμὲ αἰωνίως μεταμελείας. Ἀλλὰ τὰ κωλύματα ταῦτα, ἀντὶ νὰ δαμάσσουν, ἐξῆψαν μᾶλλον τὸ αἰσθημά μου, καὶ τέλος ἐνυμφεύθη τὴν Καρολίαν κρυφίως, καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς δὲν ἐξεμυστηρεύθη τὸν γάμον μας εἰμὴ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ τῷ τὸν ἀποκρύψω, ἀνευ προσβολῆς τῆς ὑπολήψεως τῆς Καρολίνας. Τότε ὁ ἀγαθὸς Μορλέυς, δακρύσας, ἀλλὰ συγχρόνως σφιγξας τὴν χεῖρά μου, ἀνεχώρησεν ἀμέσως μετὰ τῆς ἀδελφῆς

του καὶ μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ ὄρεινά τῆς Σκωτίας, ὅπου ἐγεννήθη, ὅπου δὲ ἡ γέννησις σου ἐπέφερε τῆς δυστυχούς σου μητρὸς τὸν θάνατον. Ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, ἀπῆλθον ἐγὼ τῆς Ἀγγλίας, καὶ περιέφερα ἐπὶ τρία ἔτη τὴν ἀπελπισίαν μου εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη. Ὅταν δὲ ἐπανεβλῶν, ἐσπευσα ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μορλέυ, ἀλλὰ δὲν εὔρον πλέον αὐτὸν· εἶχεν ἀποθάνει· εἶχες μείνει δὲ σὺ, ὑποτιθέμενος ἀγνώστου καὶ μεμακρυσμένου τινός ἐξαδέλφου τοῦ ὄρφανόν παιδίον. Τότε δὲ ἀνέλαβον καὶ ἐρρόντισα περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς σου.

Συγχρόνως ὅμως εἶδα εἰς τὸ Λονδίνον τὴν Ἐλένην, ἥτις ἀπετέλεσεν ἀνεκφραστον ἐντύπωσιν ἐπέμει, διότι καὶ ἦθ κῶς καὶ φυσικῶς ὁμοίαζε τὴν μητέρα σου. Ἐκτοτε ἡ καρδία μου προσηλώθη εἰς αὐτὴν, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ὁ θεὸς τὴν ἀπέδωκεν εἰς τὰ δάκρυά μου. Ὁ θεὸς μου ἐδέχετο νὰ τὴν νυμφευθῶ, καὶ οἱ γονεῖς τῆς συγκατένευσον εἰς τοῦτο, διότι ἦμην κληρονόμος τοῦ θεοῦ μου. Ἄν τότε ὁ πρῶτός μου γάμος ἐγένετο γνωστός, ὁ θεὸς μου ἴσως θὰ μ' ἀπεκέρυττεν, ἢ, ἂν ἐμάνθανον ὅτι ἔχω πρωτότοκον υἱόν καὶ νόμιμον κληρονόμον, οἱ γονεῖς τῆς Ἐλένης ἴσως ἤθελεν μοὶ ἀρνηθῆ τὴν χεῖρά τῆς. Διὰ τοῦτο, — εἶθε νὰ μοὶ τὸ συγχωρήσῃ ὁ θεός, ὡς ἐλπίζω ὅτι σὺ, υἱέ μου, θὰ μοὶ τὸ συγχωρήσῃς, — ἀπεσιώπησα τὸν πρῶτόν μου γάμον καὶ τὴν γέννησίν σου εἰς ἄβυσσον, καὶ εἰς σὲ αὐτόν.

Καὶ ἀφ' οὗ μάλιστα μετ' ὀλίγον ἐγεννήθη ἡ Μαίρη, ἔομοισι ὅτι ἤθειλον καταφέρει ἀνάταν πληγὴν εἰς τὴν Ἐλένην, ἂν τῇ ὁμολόγου ποτὲ ὅτι τὴν ἠπάτησάν ὅτε τὴν ἐνυμφεύθη, καὶ ὅτι ἡ θυγάτηρ τῆς, ἦν ἐνόμιζε γεννηθεῖσαν ὑπὸ οἰωνούς καὶ ἐπὶ προσδοκίᾳ μεγάλου πλοῦτου, εἶχεν ἀδελφόν ὅστις ἐκέκτητο μόνος ἐφ' ὄλου τούτου τοῦ πλοῦτου δικαίωμα. Διὰ τοῦτο ἐσιώπησα μέχρι τοῦδε. Ἄλλ' ἤδη, εἰς τὰς ἐσχάτας στιγμὰς μου, σταθμίσας ἀκριβέστερον τὰ καθήκοντά μου, καὶ ἀναγνωρίσας ὅτι οὐδὲν ἔχω δικαίωμα ν' ἀφαιρῶ ἀπὸ σοῦ ὅ,τι εἰς σὲ ἀνήκει, καὶ ὅτι τοῦ ψεύδους εἶναι ὀλισθηρὰ ἢ ὁδός, εἰς ἣν ἕκαστον βῆμα παρασύρει ἀναγκαιῶς εἰς δεῦτερον, ἰδοὺ σοὶ ἐμπιστεύομαι τὴν ἀλήθειαν, ἀνατιθέμενος τὰς συνεπείας αὐτῆς εἰς τὸν πατέρα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ μέλλον τῆς μητρικῆς καὶ τῆς ἀδελφῆς σου ἀνατιθέμενος εἰς τὴν ὑπαγόρευσιν τῆς καρδίας σου.

Οὗτοι ἦσαν οἱ τελευταῖοί του λόγοι πρὸς ἐμὲ, ἐκνηκολούθησεν ὁ Ἐδουάρδος, καὶ μετ' αὐτῶν μοὶ ἐνεχείρισεν ἐγγράφον τὴν ἐξομολόγησίν του. Δὲν θέλω νὰ σ' εἰπῶ ὁποῖαν ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν ἐπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐνωεῖς διατὶ ἡ Μαίρη ποτὲ δὲν ἔμαθεν ὅτι εἶμαι ἀδελφός τῆς. Καὶ ἂν ἡ Κ. Σίγκλαιρ ὑπετίθετο ὅτι ἤθελε πεισθῆ νὰ διατηρήσῃ τοῦ πατρὸς μου τὴν περιουσίαν, ἀλλ' ἢ συναίσθησις ὅτι ὀρεῖλει αὐτὴν εἰς ἄλλου ἐλευθεριότητα καὶ ὄχι εἰς τὸ φυσικόν τῆς δικαίωμα, ἤθελε πικρᾶναι τὴν χρεῖσιν αὐτῆς, καὶ φαρμακεύσει τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς τῆς. Διὰ τοῦτο ἄλλην χρεῖσιν δὲν ἔκαμα τῆς ἐκμυστηρεύσεως τοῦ πατρὸς μου, ἐκτὸς ὅτι ἀντικατέστησα αὐτὸν πλησίον τῆς ὄρφανῆς θυγατρὸς του, ὅτι ἀνέλαβον τὴν θέσιν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἠγρόνουν ἐπ' αὐτῆς φιλοστόργως. Ἐν ᾧ δὲ τὴν ἐθαλπον μὲ τὸ βλέμ-

μα μου, είδα τὸν κακὸν ἐκείνον δαίμονα ὅστις ἐπάτησεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς, καὶ ἀκούσιος ἐνδύμυχος τρόμος μὲ εἰδοποίησεν ὅτι τὴν ἀπειλεῖ κίνδυνος, καὶ ἐδιπλασίασα τὴν ἐπιτήρησιν, καὶ προσέφυγον εἰς τὴν μητέρα τῆς, ἣτις κατ' εὐτυχίαν συνεμερίζετο τὴν ἐν δόμῳ μου, ἂν καὶ, τὸ ὁμολογῶ, ἀδικαιολόγητον ἀντιπάθειάν μου κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ πιστεύω εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου, καὶ βλέπων αὐτὸν κατακτῶντα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν φαντασίαν τῆς, καὶ διὰ τῆς φαντασίας εὐρίσκοντα τὴν ὁδὸν τῆς καρδίας τῆς, ἀπεφάσισα τέλος πάντων...

Ἀλλὰ τὴν στιγμήν ταύτην συριγμὸς καὶ πάταγος ὡς βροντῆς προβαίνουσης, καὶ ἰσχυρὸν ρύθμημα ὡς ἔπου πνευστιῶντος ἐναγωνίως, ἀνίγγειλε τὴν ἀριξίν τῆς συνοδίας τοῦ Λονδίνου. Ὁ Ἐδουάρδος ἐπιώπησεν ἀμέσως, καὶ ἀπεσύρθη μέχρι τοῦ ἀπωτάτου μυχοῦ τοῦ δωματίου. Ἐκείθεν δὲ κατασκοπεύσας τὰς ἀτμαμάξας,

— Ἰδοὺ, ἐκεῖ εἶναι, μοὶ εἶπε, καὶ μοὶ ἔδειξε τὴν Κυρίαν Σίγκλαιρ, ἣτις ἐκάθητο εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκάλυπτε τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ τὰς χεῖράς τῆς ἐπιπρόσθετον δὲ ἀμέσως εἰς ἄλλην ἀμαξάν, ὅπου κατελάμβανεν δύο μενουσὰς κενὰς θέσεις, καὶ διέπταμενοι διὰ τῶν πεδίων, χωρὶς νὰ προσφέρωμεν λέξιν, διότι περιεστοιχίζομεθα ὑπ' ἀνθρώπων ἀγνώστων, ἐρθᾶσαμεν τέλος εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Κοβεντῦ.

Ἐκεῖ δ' Ἐδουάρδος, λαβὼν με ἐκ τῆς χειρὸς μὲ ἐκράτησεν ὀπίσω, ἕως ὅτου ἐξήλθον ὅλοι οἱ συνοδοίποροι ἡμῶν, καὶ εἰς τὸν ὄμιλον αὐτῶν ἴδομεν καὶ τὴν Κυρίαν Σίγκλαιρ βιβρωμένην μᾶλλον ἢ καταβάσαν εἰς τὸν ἀπόβαθμον.

— Πρέπει νὰ σεβασθῶμεν τὴν θλίψιν τῆς, μοὶ εἶπεν. Ἄς μὴ τὴν πλησιάζωμεν ἐν ὄψῳ δὲν εἶναι ἀνάγκη.

Τότε καταδόντες καὶ ἡμεῖς, τὴν παρεκκολληθεῖσαν μακρόθεν, καὶ ὀπίσω ἄλλων ἐπιβατῶν, οἵτινες μᾶς ἐκρυπτοῦν ἀπ' αὐτὴν. Τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Βασιλικῶν Ὀπλων δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ Κ. Σίγκλαιρ πρὸς αὐτὸ διευθύνθη, καὶ ἀποστὰθεῖσα πρὸς ἓνα τῶν ὑπηρετῶν, τῷ περιέγραψε τὴν θυγατέρα τῆς, καὶ τὸν ἡζώτησεν εἰς ποῖον ἀριθμὸν περιμένει. Ὁ ὑπηρετῆς τῇ ἔδειξε ὕψον κειμένην ἐντὸς μίαν τῶν πλαγιῶν παρῶν τοῦ ξενοδοχείου. Ἐνῶ δὲ ἐκείνη εἰσῆρχετο, ἡμεῖς, ὅπως κατ' οὐδὲν κινήσωμεν τὴν προσοχήν, ἐξήτησαμεν νὰ μᾶς ἐτοιμασθῇ πρόγευμα, καὶ ἅμα ἀνεχώρησεν ὁ θαλαμηπόλος, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν μᾶς, ἐστράφημεν πρὸς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, οὗ ἡ θύρα εἶχε μείνει ἡμιανοημένη.

Ὅταν κατ' ἀρχὰς ἡ Κ. Σίγκλαιρ ἦλθεν εἰς τὴν θύραν ταύτην, καὶ εὐρούσα αὐτὴν κλειστὴν, ἐκτύπησεν, ἢ Μαίρη ἀνακτιρήσασα ἔσθωθεν, ἐκράξεν·

— Ἄ! Ἀδόλφε (τοῦτο ἦτον τοῦ Οὐίλλισωνος τὸ ὄνομα). Ἐλθατε τέλος πάντων! Πῶς ἐφοβούμην μακρὰν σας!

Ἀλλὰ μόλις ἀνοίξασα τὴν θύραν, εἶδεν, ἀντὶ τοῦ ὄν περιέμενε, τὴν μητέρα τῆς ἀίρνης ἐμπρὸς τῆς, καὶ ψιθυρίσασα· Ἡ μητέρα μου! ἔδω ἢ μητέρα μου! ἔμεινεν

ἐπὶ μίαν στιγμήν ἀκίνητος, καὶ ἅμα ἔπεσε λειποθυμοῦσα.

Ἡ Κ. Σίγκλαιρ τῇ ἐδαψίλευσε πᾶσαν περιποίησιν, τῇ ἔβρεξε τὸ μέτωπον μετὰ ψυχρὸν ὕδωρ, τῇ ἔδωκε νὰ ὀσφρανθῇ ἀρώματα, καὶ τέλος τὴν ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν αἰθουσίαν.

Ἡ Μαίρη τέλος συνῆλθε, καὶ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλ' ἅμα εἶδε τὴν μητέρα τῆς, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς, καὶ κρύψασα τὸ πρόσωπον εἰς τὸ στήθος τῆς, ἤρχισε νὰ κλαίῃ σφοδρῶς.

Ἡμεῖς δ' ἀπεσύρθημεν εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου.

— Μητέρα, ἔλεγεν ἡ Μαίρη ὀλοφυρομένη, μητέρα, θέλεις ποτὲ συγχωρήσει τὴν ὑπεύθυνον θυγατέρα σου; Μητέρα, σὲ βλέπω, καὶ δὲν σχίζεται ἡ γῆ νὰ μὲ κρύψῃ; Ἡ ἀδικος προκατάληψίς σου κατὰ τοῦ Ἀδόλφου τὸν ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν, καὶ πολλάκις μὲ παρεκίνησε νὰ φύγωμεν. Ἀντέστην, ἀντεπολέμησα μ' ὅσας εἶχον δυνάμεις, ἀλλ' ἡ δυνάμις του εἶναι τυραννικὴ καὶ ἀκαταμάχητος ἐπ' ἐμέ. Ἰδοὺ πάλιν ἐγὼ εἰς τὸ στήθος σου, μητέρα. Ἀποφάσισε περὶ τῆς τύχης μου ὅπως θέλεις, ἀλλὰ μὴ μ' ἀφήτῃς ἀπὸ πλησίον σου. Σῶσά με, μητέρα, σῶσά με ἀπὸ ἐμὲ αὐτὴν· καὶ ἂν θέλῃς νὰ μὴ ἀποθῶν ἀπὸ τὴν λύπην μου, δός μοι τὴν μητρικὴν σου συγχώρησιν.

— Φιλτάτη μου Μαίρη, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Σίγκλαιρ, ἀνοίγωτα εἰς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας τῆς· ἐγὼ πρέπει νὰ σοὶ ζητήσω συγχώρησιν· ἐγὼ ἦτις μὲ τὴν ἀναίτιον μου ἐπιλοκήν ἐπέσυρα ἐπὶ σὲ πᾶσαν πικρίαν, ὥστε ν' ἀποφασίσῃς καὶ τὸ ἀπαίσιον τοῦτο κίνημα. Ὅποιαιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ προσλήψεις μου, τίς ἀποβάλλω· εἰς τὴν θέλησιν σου θυσιάζω τὴν ἐδικὴν μου θέλησιν, τὴν κρίσιν μου εἰς τὴν κλίσιν σου.

— Ὅχι, μητέρα, διέκοψεν ἡ Μαίρη. Ἡ ἐδικὴ σου θέλησις ἄς γίνῃ κατὰ πάντα, ἢ ἐδὲ κὴ σου κρίσις ἄς μὲ ὀδηγήσῃ. Τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα τῆς παραφορᾶς σοὶ ὑπόσχομαι νὰ εἶναι καὶ τὸ τελευταῖον. Αἱ τύψεις τοῦ συνειδήτου ὅσας ὑπέερα μέχρι τοῦδε, ἐξηγόρασαν κατὰ μέγα μέρος τὸ σφάλμα μου.

— Ἀλλὰ τὸ σφάλμα σου τοῦτο μὲ φωτίζει περὶ τῶν αἰσθημάτων σου, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Σίγκλαιρ. Ἐγὼ ἔφρονουν πάντοτε ὅτι δὲν ἠγάπας τὸν Οὐίλλισωνα, ὅτι τὸ νομίζεις μόνον· ἀλλ' ἦδη δὲν δύναμαι νὰ ἔχω πλέον περὶ τοῦτου ἀμφιβολίαν. Ἢδη ἐγνώρισα τί ἡ εὐτυχία σου ἀπαιτεῖ, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις μετὰ τὴν φυγὴν σου ὀπισθοδρομήσεις δὲν εἶναι δυνατὴ πλέον. Διὰ τοῦτο πάλιν πᾶσαν ἀντίστασιν, δίδω τὴν πλήρη συγκατάθεσιν μου εἰς τὸν γάμον σου μετὰ τοῦ Ἀδόλφου. Θέλεις τὸν νυμφευθῆ ὅχι ὡς φυγάς, ἀλλ' ἀπέναντι τοῦ κόσμου ὅλου, καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς σου τὴν προστασίαν.

Ἡ Μαίρη ἔκυψε τὴν φιλήσῃ τῆς μητρὸς τῆς τὴν χεῖρα, ὅχι, ὡς μοὶ ἐφάνη, μὲ ὅσην ζέσιν ἦτον ἐπόμενος, ὅταν ὁ Ἐδουάρδος εἰσορμήσας,

— Ὅχι, ἀνέκραξε, τοῦτο δὲν θέλει γίνε ποτὲ. Ἀποσύρατε τὴν συγκατάθεσιν σας, Κυρία Σίγκλαιρ.

Ἡ Μαίρη, ἅμα ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Ἐδουάρδου, ὡχρίασεν, ἠρρυθρίασε μετὰ ταῦτα, καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ σφοδρῶς, τέλος δὲ ἀπὸ δάκρυα πνιγομένη, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς τῆς, ἣτις ἐκλαβοῦσα τοῦτο

ὡς ἔκφρασιν τῆς λύπης τῆς διὰ τοῦ Ἐδουάρδου τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν τόλμην,

— Κύριε Μορλέυ, τῷ εἶπεν· ἦθε πάντοτε δυσμενὴς πρὸς τὸν Ἀδόλφον, καὶ ἴσως ἐξ αἰτίας ὑμῶν συνέλαβον καὶ ἐγὼ ἄδικα πρὸς αὐτὸν αἰσθήματα. Δὲν ἤξεύρω τίς περίστασις σὰς καθιστᾷ μάρτυρα τῆς παρούσης ἡμῶν θέσεως. Ἀλλὰ κρίνατε καὶ ὑμεῖς ἂν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν συγκατάθεσίν μου, ὅταν μάλιστα αὐδένα λόγον ἔχω πρὸς τοῦτο.

— Κυρία, εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος. Ἄν δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Μαίρης, ἢ ἐπέμβασις μου ἤθελεν εἶσθαι ἀναμφιβόλως αὐθάδεια. Ἀλλ' ἦδη ἡ ἐμὴ θέσις εἶναι δευτερεύουσα θεωρία. Ἡ Μαίρη καὶ ἀκουσα ἔπρεπε νὰ σωθῇ ὁ Οὐίλλισων εἶναι εἰς τὴν φυλακὴν.

— Εἰς τὴν φυλακὴν! ἀνέκραξεν ἡ Μαίρη, καὶ ἀκτις εὐγενοῦς ἀγανακτήσεως ἐπέλαμψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς. — Ὑμεῖς, κύριε, ἐπράξατε τοῦτο;

— Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Ἐδουάρδος μετ' ἐμβριθείας καὶ γλυκύτητος ἐνταυτῷ, θωρακισθῆτε μὲ δύναμιν, καὶ εὐχαριστήσατε τὸν θεὸν ὅτι ἔσωσεν σὰς εἰς τοῦ θαλάσθρου τὸ χεῖλος. Ὁ Οὐίλλισων εἶναι αἰσχρὸς ἀπαταιῶν...

— Κύριε Ἐδουάρδε!.. ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ἡ Μαίρη.

— Κυρία, διέκοψεν αὐτὸς, πιστεύσατε ὅτι ὕβριν ποτὲ κατ' οὐδενὸς δὲν ἐπρόφερα δωρεάν· ὅτι εἶπα περὶ τοῦ Οὐίλλισωνος τοῦτο καὶ εἶναι. Σὰς εἶπεν ὅτι εἶναι στρατηγὸς Ἰνδοῦ ἡγεμόνος, ὅτι ἔχει ἀπέραντα κτήματα εἰς Ἰνδίας, σὰς εἶπε τέλος ὅτι σὰς ἀγαπᾷ αἰσχερῶς σὰς ἠπάτησεν.

— Ἀλλὰ, κύριε... ἐπρόφερε πάλιν ἡ Μαίρη.

— Θέλετε λοιπὸν νὰ ἤξεύρετε τί εἶναι; ἐξηκολούθησεν ὁ Ἐδουάρδος· εἶναι κακοῦργος, ὅστις ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τὰς φυλακὰς τῆς Ἰρλανδίας, ὅστις ἐλήστευτε τὸν πατέρα τοῦ Ἑρρίκου Μακκόλεν, καὶ ὅστις σὰς ἐνυμφεύετο μόνον διὰ ν' ἀρπάσῃ τὴν προικὰ σας καὶ νὰ σὰς ἐγκαταλείψῃ.

— Κύριε Ἐδουάρδε, εἶπεν ἡ Μαίρη ἐπισήμως ἐγειρομένη. Περὶ τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς εὐθύτητος τῆς καρδίας σας οὐδέποτε ἀμφιβάλλον, οὐδὲ τὴν στιγμήν ταύτην ἀμφιβάλλω ἀκόμη. Ἡξεύρω ὅτι ὅσα λέγετε τὰ πιστεύετε· ἠξεύρω ὅτι εἰς ὅλας τὰς πράξεις σας εἶναι ἀξιεπίαινος ὁ σκοπὸς σας. Ἀλλὰ κατὰ τοῦ Ἀδόλφου εἶσθε προκατειλημμένος, καὶ αἰ κατ' αὐτοῦ προλήψεις σας σὰς ἐκίνησαν εἰς πρᾶξιν ἀδικαιολόγητον, δι' ἣν σὰς συγχωρῶ, ἀφορώσα εἰς τὴν πρόθεσίν σας, δι' ἣν ἡ καρδία σας θέλει μεταμεληθῇ καὶ ἣν θέλετε σπεύσει νὰ διορθώσῃτε.

— Κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Ἐδουάρδος, τολμῶ ὅχι τὴν συγγνώμην σας νὰ ἐπικαλεσθῶ, ἀλλὰ τὴν εὐγνωμοσύνην σας ν' ἀπαιτήσω. Ἡ περίστασις εἶναι τόσον ἐπίσημος, ὥστε οὐδ' αὐτὸς ὁ φόβος μὴ ἐπισύρω τὴν ὀργὴν σας ἐπὶ μᾶλλον δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ σὰς δημολογήσω, ὅτι πάντοτε, πάντοτε εἶχον ἐφ' ὑμῶν ἐστηριγμένον τὸ βλέμμα, ὅτι ἔβλεπον μετ' ἐγκαρδίου θλίψεως ἣν ἐλάμβανεν ἐπὶ τοῦ πνεύματός σας ἐπιβρόχον ὁ Οὐίλλισων, καὶ ἡ ἀνεξήγητος ἀποστροφή ἣν αὐτὸς μοὶ ἐπέπενεν, ἀποστροφή ἀναίτιος, ἐὰν θέλητε μοὶ ἐφαίνετο ὡς φωνὴ τῆς καρδίας μου, ἀναγγέλλουσα κίνδυνον ἄγνω

στον ὅστις ἐπεκρέματο ἐφ' ὑμῶν. Πολλάκις, δὲν θέλω νὰ σὰς τὸ ἀποκρύψω, ἠθέλησα νὰ μεταδώσω τὰς ἐντυπώσεις μου καὶ εἰς τὴν μητέρα σας, καὶ κατώρθωσα μάλιστα τοῦτο. Ἀλλ' ἐπειδὴ λόγους δὲν εἶχον ὅπως μεταβάλλω τὰς ἐντυπώσεις εἰς πεποιθήσεις, καὶ ἔβλεπον ὅτι ὡς σκοτοδινίωσα ἐτρέχετε πρὸς ὅ,τι ἐνόμιζον ὀλεθρὸν σας, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ χεῖρ ἣτις νὰ σὰς ἀναχαιτίσῃ, ἀπεφάσισα ν' ἀποπειραθῶ παντὸς τρόπου πρὸς σωτηρίαν σας, — πεπεισμένος ὢν, καὶ δὲν τὸ ἀρνούμαι, οὐδὲ νομίζω ὅτι ἀπατώμαι, — ὅτι αἱ ἀλύσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου εἶχον δεσμεύσει τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ τὴν καρδίαν σας, ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω ἂν δι' αὐτῆς δὲν ἦτον δυνατόν νὰ καταπολεμηθῇ ἐκείνη, καὶ περίεξ ἐμοῦ περιβλεψάμενος, ἀνεκάλυψα τὸν Ἑρρίκον Μακκόλεν, ὅστις τὴν φυγὴν ἀτενῆ ἔχων πρὸς ὑμᾶς, ἔζη λατρεύων σας μετ' εἰλικρινεστάτης ἀφοσιώσεως. Διὰ τῶν αἰσθημάτων του τὴν εὐγένειαν, διὰ τὰ κοσμοῦντα αὐτὸν προτερήματα, τὸν ἐθεώρουν ὡς ἀξίον τῆς ὑμετέρας ἐκλογῆς, καὶ τὸ σχέδιόν μου ἦτον νὰ συμμαχήσω μετὰ τῆς μητρὸς σας, καὶ ν' ἀντιτάξωμεν τὴν ἐνάρετον, τὴν ἀγαθοποιὸν ἐπιβρόχον τοῦ Ἑρρίκου εἰς τὸ ἄλλου τὴν ἀποτροπήν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἠθέληον νὰ ἐρευνηθῶ δια τὰ ἀπορῶντα ἐκείνου εἰς τὸν ἐμμελλε νὰ ἐμπιστευθῇ ἡ τύχη σας, καὶ βλέπων ὅτι τὸ διπλοῦν αἰσθημα τῆς θλίψεως διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, καὶ τοῦ πρὸς ὑμᾶς ἐρωτός του, ὃν ἐθεώρει ἄνευ ἐλπίδος ἀφ' ὅτου περιῆλθεν εἰς πενίαν, τὸν καθίστα ἀνίκανον νὰ σκερθῇ καὶ νὰ πράξῃ τι περὶ ἑαυτοῦ, ἀπεφάσισα, μεταβαίνων εἰς Γερμανίαν, ὅπου μ' ἐκάλουν μηχανικαὶ τινες ἐργασίαι, νὰ ἐρευνηθῶ ἂν ἡ περιουσία τοῦ Μακκόλεν ἀπώλετο ἀμεταστρεπτεῖ.

Εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἀνοβέρου, ὅπου διέτριβον πρότινος, εἶχε συλληφθῆ συντροφία παραγαρακτῶν, ἣτις, ὡς ἐκ τῶν ἀνακρίσεων κατεφάνη, εἶχεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Γερμανίας διακλαδεύσει· διὰ τοῦτο ἐγίνετο πολὺς περὶ αὐτῆς λόγος, καὶ οὕτως ἐμαθον ὅτι μεταξὺ τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς ἦν καὶ τις Πολωνὸς κόμης Ἀλσίνσκιος καλούμενος. Τοῦτο διήγειρεν ἀμέσως τὰς ὑποψίας μου, μὴ εἶναι αὐτὸς ὁ ληστὴς τοῦ Μακκόλεν. Ἐσπευσα λοιπὸν νὰ καταθέσω εἰς τὴν ἀνάκρισιν ὅτι περὶ τοῦ κακοῦργήματος ἐκείνου ἐγνώριζον, καὶ τὸ δικαστήριον ἐξήτασε περὶ τοῦτου ἐνώπιόν μου τὸν ἀρχηγὸν τῆς συμμορίας. Ὁμολόγησε δ' οὗτος ὅτι ὁ ληστεύσας τὸν Μακκόλεν ἦτον τῷ ὄντι ὁ Ἀλσίνσκιος αὐτὸς, ὅστις οὔτε κόμης ἦτον οὔτε Πολωνός, ἀλλὰ λαθρέμπορος τῆς Ἀμερικανῶν ἐκ τοῦ Καναδά, Τόμ Γραϊγγ καλούμενος, ὅτι δ' ἐσυλληφθῆ ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς διὰ βίου δεσμὰ ἐπὶ κλοπῇ διὰ βίβρωσιν καὶ ἀποπείρα φόνου, δραπέτευσας δ' ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, διέτριβεν ἄλλοτε ἀλλαχῶ, ἐπ' ἐσχάτων δ' ἐν Λονδίῳ, συνεχῶς μεταβάλλων ὀνόματα, εἰς τὰς μετ' αὐτῶν δὲ σχέσεις του ὑπογράφων τὴν Πολωνικὴν ἐκείνην ψευδωνυμίαν. Παρουσιάσθησαν δὲ καὶ διάφοροι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ· μεταξὺ δ' ἄλλων μία, ἐκ Λονδίνου γεγραμμένη, ἣν ὁ ἀνακριτὴς μοὶ ἐπέτρεψε νὰ κρατήσω. Ἰδοὺ αὐτή:

» Διατρίβω ἀκόμη ἐν Λονδίῳ· ἡ θέσις δὲν μοὶ φαίνεται πολλὰ ὑγειῆς διὰ τὴν κρᾶσίν μου, καὶ ἀπο-

στραφόμενος πᾶσαν πολυπραγμοσύνην, μάλιστα τὴν ἀστυνομικὴν, ἤθελον ἤδη πλεῖς πρὸς τὴν Καλλιφοριάν, τὸν χρυσὸν παράδεισον τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἀνοχῆς, ἂν δὲν εἶχον ἀπάντησιν καθ' ὁδὸν μίαν ἐπιχείρησιν ἐπικερδιστάτην διὰ τὴν εὐτυχίαν. Παρελόγησα μίαν χρυσοτραπὴ κληρονομίαν, καὶ ἂν ἀργήσω νὰ τὴν ἀρπάξω, κάμμιαν ἡμέραν θὰ μ' ἀρπάξῃ ἐκείνη· ἐννοεῖται ὅτι δὲν θὰ λησμονήσω νὰ ἐξατραλίσω τὴν προίκα, ἣτις εἶναι τεσσαράκοντα χιλιάδων λιρῶν, καὶ ἣτις κατὰ τὰς συμφωνίας μας ἐμβαίνει εἰς τὰ κοινὰ κέρδη. Εἰς τὴν Καλλιφοριάν νομίζω περὶ τὸν νὰ συνοδευθῶ ἀπὸ τὴν Κυρίαν κόμησάν, καὶ, ἂν θέλετε, τὴν ἀφίνω μετὰ τῶν ἐταιρικῶν κτημάτων. Ἐν τούτοις στείλατέ μοι διαχιλίας λίρας, οὐχὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων, διότι ἐδῶ ὑπάρχουν δέξιαί ρίνες. Αὐταὶ θὰ εἶναι τὸ σπέρμα τὸ μέλλον νὰ βλαστήσῃ εἰς κοσμητικὸν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπολογιζόμεθα.

«Ὁ Κόμης Ἀλσίνσκης.»

Ἴδου ἡ ἐπιστολή, ἰδέτε ἂν δὲν γνωρίζετε τὴν γράψαν χεῖρα.

Ἡ Μαίρη ἤρπασε τότε τὸ ἔγγραφο, καὶ ἐβρίσκειν ἐπ' αὐτὸ τὰ βλέμματά. Ἄλλ' ἐν τῷ ἄμα ὠχρίασεν, ἤρχισεν νὰ τρέμῃ, ἀπῆκε τὴν ἐπιστολήν νὰ πεσῇ καὶ ἐκάλυψε μὲ τὰς χεῖρας τοὺς ὀφθαλμούς της.

Τὴν αἰτῆ ἐνῆρπασεν ἀπετέλεσε καὶ εἰς ἐμὲ ἡ θέα τοῦ γράμματος τούτου ἐβρίσκειν, διότι μοὶ ἐφάνη ὅτι ἀναγνωρίζω τὴν γραφὴν τοῦ Οὐίλλισωνος, καὶ ἠθέλησα νὰ ζητηθῶσι πληροφορίαι περὶ τῆς μορφῆς καὶ τῶν φυσικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ γράψαντος. Ἄλλ' οἱ συνωμῶται τῶν κακούργων τοῦ δὲ τὸν ἐβρίσκειν προσηγορικῶς, καὶ κατέθεσαν ὅτι μετ' αὐτοῦ εἶχον σχετισθῆ διὰ τινος συνεταιροῦ των, κατοικοῦντος εἰς Ἴρλανδίαν.

Ἡ πρώτη μου προσπάθεια ὑπῆρξε νὰ ἐξατραλίσω ἐπὶ τοῦ ἀνευρεθέντος ταμείου τῆς κακούργου ἐταιρίας τὴν κλαπέσαν οὐτίαν τοῦ Μακκόλεν, καὶ τοῦτο κτύπημα νὰ κατορθώσω εὐκόλως, βεβηθηθεὶς ἀπὸ τὴν πλήρη ἐξομολόγησιν ἐνὸς τῶν παραχαρκατῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ, ἐπιστρέφον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διεβηθὲν δι' Ἴρλανδίας, κομιστῆς διακοινώσεων τῆς Ἀνοθερικῆς ἀστυνομίας πρὸς τὴν τοῦ Δουβλίνου, ἣτις ἀμέσως ἐνήργησε τὴν σύλληψιν τοῦ Ἴρλανδοῦ συνενόχου τῶν παραχαρκατῶν. Οὗτος δὲ ὠμολόγησεν ὅτι ὁ ψευδοκόμης ἐκεῖνος ἦτον τῶ ὄντι ὁ Ἀμερικανὸς λαθρέμπορος Κραίγγη, ὁ δραπέτευσας ἀπὸ τὰς Ἴρλανδικὰς φυλακὰς, ἀλλ' ὅτι δὲν δύναται ἤδη νὰ εἰπῇ ποῦ εὐρίσκεται, διότι μετὰ τὴν κλοπὴν τοῦ Μακκόλεν ἄπαξ μόνον ἔλαβον ἐπιστολήν παρ' αὐτοῦ, εἰς ἣν εἶχε παραλείψει νὰ σημειώσῃ πόθεν ἔγραψεν, ὑπογράφατο δὲ οὐχὶ πλέον Ἀλσίνσκης, ἀλλὰ Οὐίλλισων.

Τότε ὑπεσχέθη ἐγὼ εἰς τὴν ἀστυνομίαν νὰ τῆ βοηθήσω πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, καὶ ἀφ' οὗ ἐλήθησαν αἱ καταθέσεις τοῦ Ἴρλανδοῦ ἐταίρου, συγχρόνως δὲ καὶ αἱ τοῦ διευθυντοῦ τῆς φυλακῆς, ἀφ' ἧς ὁ λεγόμενος οὗτος Οὐίλλισων ἐδραπέτευσε περὶ τῶν φυσιογνωμικῶν αὐτοῦ χαρακτηριστικῶν, ἐξεδόθη ἐνταλμα συλ-

λῆψεως, ἐπιδοθὲν εἰς ἐμὲ· οὕτως ἐλέγχων τὴν βραδύτητα τῶν σιδηροδρόμων, ἔσπευδον εἰς Λονδίον, ἐποῦ ἤλπιζον νὰ φθάσω ἐν καιρῷ ὅπως σὰς σώσω, ὅταν καθ' ὁδὸν σὰς ἀπήντησα.

Ἐδῶ ὁ Ἐδουάρδος παύσας τὸν λόγον ἐπερίμεινε. Ἀλλὰ τὴν σιωπὴν διέκοπτον μόναι τῆς Μαίρης οἱ ὀλοφυροί. Τέλος ἡ Κυρία Σίγκλαιρ ἐκτείνουσα αὐτῷ τὴν χεῖρα,

— Ἡ Μαίρη, εἶπε, δὲν ἔχει πατέρα οὐδ' ἀδελφὸν νὰ τὴν προστατεύσῃ. Ἐπράξατε μετ' εὐγενικῆς ἀφοσιώσεως ὅ,τι οὐδ' ἀδελφὸς ἠθελε πράξει. Τὴν ἐπροστατεύσατε κατ' αὐτῆς τῆς ἰδίας. Ἀπεκτιήσατε ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου αἰώνια καὶ πάσης ἀμοιβῆς κρείττονα δικαιώματα, καὶ πέπεισμαι ὅτι καὶ ἡ Μαίρη μου, ἐξελευθῆσα ἤδη τῆς ἀπάτης τῆς συνεπικυροῦ τούτους λόγους μου τούτους.

Ἡ Μαίρη ἐξέτεινε τότε καὶ αὐτὴ δειλῶς τὴν χεῖρά της πρὸς τὸν Ἐδουάρδον, καὶ ἐν μέσῳ τῶν δακρύων τῆς διέλαμψε μειδίαμα εἰς τὸ πρόσωπόν της, ὡς ἡ πρώτη ἀκτίς τοῦ ἡλίου μετὰ τοῦ χειμῶνος τὸν ὄμβρον.

— Ἄλλ', εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος, δὲν θεωρῶ ἀκόμη ὅτι ἐτελείωσεν ὡς ἐδῶ ἡ ἀποστολή οὐδὲ τὸ καθῆκον μου. Ὅτι ἐμάκρυνε τῆς δυστυχίας ὁ κίνδυνος δὲν ἀρκεῖ, ἂν δὲν ἰδῶ παριουμένην τὴν εὐτυχιάν σας. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐκρίθῃ τῆς ἀγνῆς καρδίας σας μέχρι καὶ τῆς μνήμης αὐτῆς τοῦ κακούργου, ἀλλὰ πρέπει, πρὶν ἢ λάθῃ καιρὸν νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος ὅποια αἰσθημάτα, ἐξαπατηθεῖσα, ἐτρέφετε πρὸς αὐτὸν, νὰ ἴδῃ ὅτι τὰ διεδέχθησαν ἄλλα, ὑμῶν ἀξιώτερα. Σὰς εἶπα ὅτι σὰς ἀγαπᾷ, ὅτι σὰς λατρεύει μ' ὄλην τὴν δύναμιν ἀγνῆς καρδίας καὶ εὐγενοῦς ὁ Ἐβρίκος. Εἶναι ἀξίος τῆς ἀγάπης σας. Πιστεύσατέ μοι! Δότε τῷ ὄντι εὐδαιμονίαν μόνος ὁ Θεὸς δύναται συνήθως νὰ δώτῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Δότε τῷ τὴν χεῖρα καὶ... τὴν καρδίαν σας.

Ἄλλ' ἡ Μαίρη, ἣς τὸ πρόσωπον εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τινος νὰ φαιδρύνεται, διὰ μιᾶς ἐβρίσκειν πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς της, καὶ μετὰ σχῆμα ἀπελπισίας.

— Μητέρα, μητέρα, εἶπε, συγχώρησόν μοι, μητέρα, δι' ὅτι ἐπράξα. Τὸ βλέπω δὲν εἶμαι ἀξία ν' ἀτανίσω τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ὅλοι μὲ περιφρονοῦσι. Δὲν μοὶ μένει εἰμὴ ν' ἀποθάνω.

Ἡ μήτηρ της τὴν ἐσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κλαίουσα, ὁ δὲ Ἐδουάρδος, προτερχόμενος πρὸς αὐτὴν, ὡς προτέρχεται ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀσθενῆ,

— Κυρία, τῆ εἶπε, διατί τὰς πικρὰς ταῦτας λέξεις; διατί σπαράττετε τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς σας; Ἄν δυστυχῶς παρεσύρθη ἡ κρίσις; μάλλον ἢ ἡ καρδία σας ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ἀλλ' ἡ τύχη σας ἐπιφυλάττει μᾶλλον εὐδαίμον, καὶ τοῦ Μακκόλεν ἀρροσίσαις θέλει ἐξαλείφει καὶ τὸ ἐσχάτον νέφος ἀπὸ τοῦ μετώπου σας;

— Τὸν Μακκόλεν! ἀνέκραξεν ἡ Μαίρη, διακοπιμένη ἀπὸ ὀλοφυροῦς. Τί ἔχω ἐγὼ μετὰ τὸν Μακκόλεν, εἶμαι, εἶμαι λοιπὸν, εἶμαι τῷ ὄντι, τὸ σκόδαλον τῆς ἀνθρωπότητος ὥστε νὰ μὲ βίπτετε εἰς τὸν πρῶτον ὅστις τόχη ἐμπρός σας; Ποῖον δικαίωμα ἔχετε νὰ μοὶ ὀμιλήτε περὶ τοῦ Μακκόλεν. — Ὁ! μήτηρ, μήτηρ!

Καὶ βίβηται εἰς τὸν κόλπον τῆς μητρὸς της, ἤρχισεν νὰ ὀλοφυρῆται ἀπαυσιμαδικῶς.

Τότε εἶδα τὸν Ἐδουάρδον ἀπὸ μεγάλην ταραχὴν κυριευθέντα. Εἰς τὸ μέτωπόν του κατέβη νέφος μελαγχολικῆς σκέψεως· τὸ πρόσωπόν του μετέβαλλε χρώματα, καὶ εἰ χαρακτηριστὸς αὐτοῦ ἐξέφραζον ἀναγώνιον δισταγμὸν. Τέλος, ὡς καθ' ἑαυτὸν ὀμιλῶν,

— Τὰς πράξεις μας, εἶπε, διευθύνει ἡ μύσφις ἡμῶν φρόνησις, μέχρις οὗ ὁ Θεὸς πέμπων τὰς περιστάσεις, μᾶς ἀναγγεῖλαι τὰς θείας αὐτοῦ βουλὰς. Ἢδη δὲ βλέπω προφανῶς ἡ θέλησις του εἶναι νὰ ὀμιλήσω. Πρέπει νὰ ἐπαναφέρω, ὡ Μαίρη, εἰς τὴν δυστυχῆ τεταραγμένην καρδίαν σου τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὑπόληψιν. ἔχω δικαίωμα, καὶ ἔγω καθῆκον νὰ ἐπιμείνω ὅπως δεχθῆς σύζυγον, εὐγενῆ τὴν ψυχὴν, πνεῦστα εὐκρινῆ ἀγάπην πρὸς σέ, μόνον ἔχοντα τῆς ζωῆς του σκοπὸν νὰ θυσιάσῃ πᾶσαν τὴν εὐτυχιάν του εἰς τὴν ἰδικὴν σου ὅπως τὸν ἀγαθὸν δεχομένη Ἐβρίκος, ἐπαναφέρει τὴν γαλήνην εἰς τὴν καρδίαν σου, ἐξασφαλίσῃς τὴν ὑπόληψιν τῆς κοινωνίας, ἣν, παρασυρθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀπαταιώδους ἐκείνου διεκινδύνευσας, καὶ πρὸ πάντων ἐξασφαλίσῃς τὴν ἰδίαν σου ὑπόληψιν πρὸς σὲ αὐτὴν. Τὸ δικαίωμα, τὸ καθῆκον τούτο, — καὶ ἡ Κυρία Σίγκλαιρ ἄς μὲ συγχωρήσῃ ὅτι τὸ ἀπειώησα μέχρι τούτου, — εἶναι... ὅτι εἶμαι ἀδελφός σου.

— Ἀδελφός μου! ἀνέκραξεν ἡ Μαίρη, μείνασα ὡς ἀπολελιθωμένη.

— Τί λέγετε, κύριε Μόρλεϋ; ἠρώτησεν ἡ Κυρία Σίγκλαιρ, βλέπουσα μὲν ὅτι ὠμίλει σπουδάξω, ἀλλὰ μὴ δυνάμενη νὰ ἐννοήσῃ τί ἠθελε νὰ εἰπῇ.

— Τὸ ἔγγραφο τούτο θέλει σὰς δώσει πᾶσαν ἐξηγησιν, ἀπήντησεν ὁ Ἐδουάρδος. Ἄλλ' ὀρεῖλω νὰ σπεύσω εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἣτις περιμένει παρ' ἐμοῦ τὰς περαιτέρω διασαφήσεις περὶ τοῦ κακούργου.

Καὶ ταῦτα λέγων, ἐξῆλθε μετ' ἐμοῦ, ἀρεῖς τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν τοῦ πατρὸς του εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐκπεπληγμένης Κ. Σίγκλαιρ, τῆς μόνης γυναικὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ἣτις εἶχε συμφέρον νὰ μὴ ὑπῆρχεν ἐκείνη ἡ ἐπιστολή.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα, ὑμεῖς, ὅστις τόσον παρατηρεῖτε, δὲν δύνασθε νὰ μᾶς εἰπῆτε πόθεν τὰ δάκρυα καὶ ἡ βεβηθεῖ ἐκείνη θλίψις τῆς Μαίρης, ὅταν ὁ Ἐδουάρδος τῆ ἐπρότεινε νὰ νυμφευθῇ τὸν Ἐβρίκος; Τί; ἤσθάνετο εἰς τὴν καρδίαν της ἴσως ἀκόμη φωνὴν τινὰ ὑπὲρ τοῦ Οὐίλλισωνος;

— Τούτου, ἀπήντησα ἐγὼ, καὶ ἡ ὑπόνοια μόνη εἶναι ὕβρις καὶ πρὸς τὸν ὄντα καὶ πρὸς τὴν καρδίαν της. Ἄλλο αἰσθημα πρὸς αὐτὸν δὲν τῆ ἐμείνεν εἰμὴ ὁ βδελυγμὸς δὲν ἐμπνεῖται τὰ ἀκάθαρτα ἔρπετα, καὶ ἡ φρικτὴ εἰς τὴν ἀνάμνησιν ὅτι εὐρήθη εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ περιφρονητοῦ τούτου ὄντος.

— Λοιπὸν ἀπεστρέφετο τὸν Ἐβρίκος; ἠρώτησε πάλιν ἡ Ἀγλαΐα.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη. Συμπάθειαν καὶ εὐμένειαν πρὸς αὐτὸν παρετήρησα ἐκ μέρους τῆς πάντοτε.

— Λοιπὸν πόθεν, ἐπέμεινε ἐκείνη, ἡ τόση τῆς δυσἀρεσκείας, ὅτι ὁ Ἐδουάρδος τῆ ἐπρότεινε νὰ τὸν νυμφευθῇ.

— Πόθεν; ἀπήντησα. Ἄ! ἴσως τὸ ἐννοήσωμεν μέχρι τέλους.

Ἡ Ἀστυνομία λοιπὸν, ἐξηκολούθησα, λαβοῦσα παρὰ τοῦ Ἐδουάρδου πᾶσας τὰς ἀναγκαῖας πληροφορίες, καὶ ἀναγνωρίσασα τὴν ταυτότητα τοῦ Οὐίλλισωνος μετὰ τοῦ λαθρέμπορου Κραίγγη, διέταξε τὴν ἀποπομπὴν αὐτοῦ εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὅθεν εἶχε δραπέτευσει. Ὅταν δ' ἡμεῖς μετὰ μίαν ὥραν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Βασιλικῶν Ὀπλιῶν, εὐρομεν ὅτι ἡ Μαίρη ἠσθάνει. Ἡ δὲ Κυρία Σίγκλαιρ, ἀποδίδουσα εἰς τὸν Ἐδουάρδον τοῦ πατρὸς του τὴν ἐπιστολήν, τῷ ἠνέωξε μητρικῶς τὰς ἀγκάλας.

— Ἐλπίζω, Κυρία, τῆ εἶπεν αὐτὸς, ὅτι ἐγκρίνετε τὴν συμβουλήν μου πρὸς τὴν Μαίρη, καὶ ὅτι θέλετε μεταχειρισθῆ τὴν ἐπιρροήν σας ὅπως τὴν πείσωμεν.

— Ἀναγνωρίζω, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Σίγκλαιρ, ὅτι ἡ ἀδελφικὴ μέριμνα ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῆς σὰς ὑπεγόρευσε τὴν συμβουλήν ταύτην, ἣς ἐκτιμῶ τὴν φρόνησιν, καὶ ἣν ἠθέλον συνδράμει μετὰ πάσης δυνάμεως, ἂν τὴν ἐφρόνουν ἤδη ἐκτελεσθῆ ὡς ἄλλοτε. Ἄλλ' ἠδη αἱ περιστάσεις μετεβλήθησαν. Εἰς τὸν Ἐβρίκος ἀπεδόθη τοῦ πατρὸς του ὁ μέγας πλοῦτος, καὶ...

Ἡ Κυρία Σίγκλαιρ διεκόπη δισταζούσα, ὁ δὲ Ἐδουάρδος, λαβὼν ἀπὸ τοῦ χαρτοφυλακείου τοῦ ἔγγραφο, ὁ εἶχε συντάξῃ ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου τῆς πόλεως ἐκείνης ἐξερχόμενος τῆς ἀστυνομίας, τὸ ἐθεσεν ἐμπρός της, λέγων,

— Ἴδου ἡ ἀπόκρισις μου.

Τὸ ἔγγραφο περιεῖχεν ὅτι ὁ Ἐδουάρδος δίδει εἰς προίκα εἰς τὴν ἀδελφὴν του Μαίρη πᾶσαν τὴν περιουσίαν, ὅση τῷ περιήλθε κληρονομικῶς ἀπὸ τὸν πατέρα του.

— Φίλτατε υἱέ, ἀνέκραξεν ἡ Κ. Σίγκλαιρ, λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τῶν δύο χερῶν, ἡ γενναϊότης σου εἶναι θαυμαστοῦ ἀνωτέρα. Δέχθητι δι' ἐμοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Μαίρης; ἀλλὰ καὶ πρὶν ἢ τὴν συμβουλευθῶ, ἀναλαμβάνω νὰ σ' εἰπῶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ δεχθῇ τὴν εὐγενῆ προσφορὰν σου. Ἡ εὐτυχία τοῦ ἀδελφοῦ της, σοὶ τὸ λεγῶ ἐκ μέρους αὐτῆς, διότι τὴν γνωρίζω, θέλει εἶσθαι ἡ μεγαλητέρα τῆς εὐτυχίας.

— Τὴν ἀνησίαν σας τὴν περιέμενον, εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος, καὶ αὐτὴ σὰς ἐξηγεῖ διατί πρὸ τοσούτου καιροῦ ἐπιώπων περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς γεννησεῶς μου. Ἄλλ' ἠὲν εἶχον λόγον, μὴ μ' ἐρωτᾶτε ποῖον, νὰ φρονήσω ὅτι ἔπρεπε νὰ γνωρίσῃ αὐτὸ ἡ Μαίρη. Ἄν ἀληθῶς κῆρύχται ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας μου, θέλετε τὴν ἱκετεύσει ἐκ μέρους μου, ὅταν εἶναι εἰς στάσιον νὰ σὰς ἀκούσῃ, νὰ μὴ καταστρέψῃ διὰ τῆς ἀρνήσεώς της τὴν μόνην μου εὐτυχιάν. Εἰπέτε τῆ ὅτι ἂν δὲν θελῇ νὰ δεχθῇ τὴν ἀδελφικὴν προσφορὰν μου, δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν κληρονομίαν μου μετὰ θανάτῳ μου! Ἄς σκεφθῇ αὐτοῦς μου τοὺς λόγους.

Ἀλλὰ καὶ αἱ λέξεις αὗται, ὅσον τρομερὰν ἐννοίαν καὶ ἂν ἐραίνοντο περιέχουσαι, δὲν ἐκείσαν ἀκόμη τὴν κυρίαν Σίγκλαιρ. Εἶναι περὶ τὸν νὰ σὰς εἰπῶ ὅσους λόγους, ὅσας παρακλήσεις μετεχειρίσθη μετὰ τῆς

μεγίστης αὐταπαρνήτους· ἀλλὰ ματαίως! Ἴλετε ὅταν ἡ κατάστασις τῆς υγείας τῆς Μαίρης ἐπέτρεψε ν' ἀναχωρησώμεν, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδέτερον μέρος εἶχεν ἐνδώσει ἀκόμη, εἶχεν ὁμοίως μείνει συμπεφωνημένον ὅτι ἡ Μαίρη θέλει νυμφευθῆ τὸν Ἐρρίκον. Καὶ αὐτὴ δὲ, ὅταν ἡ μήτηρ τῆς ἐζήτησε νὰ τὴν προτρέψῃ ἐκ νέου εἰς τοῦτο,

— Μὴ μὲ συμβουλευέσθε, μὴ μ' ἐρωτᾶτε, εἶπε, νέα δάκρυα χύνουσα. Ἡ κεφαλὴ μου δὲν δύναται νὰ συνάψῃ ἰδέας· κενὸν εὐρίσκω εἰς αὐτὴν, κενὸν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μου· μὴ μ' ἐρωτᾶτε κρίνατε, ἀποφασίσατε, πράξατε περὶ ἐμοῦ ὅ, τι θελετε.

Οὕτω τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωίας ἐπεστρέψαμεν εἰς Λονδίνον.

Ἡ πρώτη φροντίς τοῦ Ἐδουάρδου καὶ ἐμοῦ ἦτον νὰ σπεύσωμεν πρὸς τὸν Ἐρρίκον Μακκόλεν, ὃν εὗρομεν ἐλαφρῶς ἀσθενοῦντα. Ὁ Ἐδουάρδος πῶ ἀνήγειρε τὴν χαροποιὸν εἰδήσιν τῆς ἀνευρέσεως τῆς περιουσίας του. Ἰδὼν δὲ ὅτι μετρίαν ἐπ' αὐτοῦ ἀπετέλει ἐντύπωσιν,

— Ἀλλὰ, τῷ εἶπε, δὲν νομίζεις ὅτι ἡ εὐτυχία αὐτὴ δύναται νὰ σοὶ ἐπιπεδώτῃ τὴν ὁδὸν πρὸς ἄλλην μεγαλύτεραν.

Ὁ Ἐρρίκος ἔμεινε ἀτενῶς βλέπων τὸν Ἐδουάρδον, ὡς νὰ μὴν ἐννοεῖ. Τέλος δὲ βίβηθις εἰς τὰς ἀγκάλας του,

— Φίλε, φίλτατε φίλε, ἀνέκραξεν, ἐν ᾧ δάκρυα ἐξώρμησαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, νομίζεις ὅτι τοιαυτὴ μακαριότης δύναται ποτὲ νὰ δοθῇ εἰς ἐμέ;

Νομίζεις; . . . δύναμαι; . . . δύναμαι νὰ τολμῶ ν' ἀποβλέψω εἰς τὴν Μίτς Σίγκλαιρ ποτὲ; Ἀλλ' ὄχι! μὲ χλευάζεις, σὺ μοὶ λέγεις τοῦτο; σὺ, ὅστις, τὸ ἤξεύρω, ἐτρεφες πάντοτε τρυφερότατα πρὸς τὴν Μαίρην αἰσθημάτων, καὶ ὅστις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ προτιμηθῆς ἀπ' ἐμέ. Μὲ προτρέπεις εἰς τὴν αὐθάδη πρότασιν ἴτως διότι εἶσαι πεπεισμένος ὅτι ὁ ἀποτύχω.

— Ὄχι, ἀπάντησεν ὁ Ἐδουάρδος μειδιῶν. Σὲ προτρέπω εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι θέλει γίνεαι δεκτὴ. Ἐχεις, φίλε Ἐρρίκε, πᾶν διδόμενον, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται ἀντίζηλον οἷός ἐ ἐώ. Ἀλλως τε δὲν εἶμαι ἀντίζηλός σου. Διὰ νὰ καθήσυχάτῃς ὡς πρὸς τοῦτο, μάθε ὅ, τι καὶ ἄλλους ἐξέπληξε, μάθε ὅτι εἶμαι ἀδελφός τῆς Μαίρης.

Ἡ ἐκπληξίς τοῦ Ἐρρίκου ἦτον τῶνόντι φυσική· καὶ ὁ Ἐδουάρδος τῷ ἔδωκε τὰς ἀναγκαῖας διασαφήσει· ὅπως τὴν ἐλαττώσῃ. Ἐσυμφωνήθη δὲ ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἠθέλομεν ἀπαντηθῆ εἰς τῆς Κ. Σίγκλαιρ, ὅπου ὁ Ἐρρίκος κατεπεῖσθη ν' ἀποτολήσῃ τὴν πρότασιν του.

Τὸ ἐσπέρας ἀπῆλθομεν τῶνόντι εἰς τῆς Κ. Σίγκλαιρ ὅπου ἡ Μαίρη ὑπεδέχθη τὸν Ἐδουάρδον ὡς ἀδελφόν· ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω πῶς θεδιασμένως, καὶ ὄχι μὲ ὅσην περιέμενον ἀπὸ τὴν ἀφελείαν τοῦ χαρακτῆρός τῆς προθυμίαν καὶ ἐκχυσιν. Καὶ ὅταν προσεκλήθη ὑπὸ τῆς μητρός τῆς νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πρῶτον ἀδελφικὸν φίλημα, τὴν εἶδα ὡχριάσασαν, ὡς ἂν ἐμέλλε νὰ τῇ ἐπέλθῃ λειποθυμία.

— Καὶ διατὶ ὅλα ταῦτα, ἂν ἐπιτρέπηται νὰ ἐρωτήσωμεν; εἶπεν ἡ Ἀγλαία.

— Διότι, ἀπεκρίθη, ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά δὲν ὑπακούει πάντοτε εἰς τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν, οὐδ' εἶναι πάντοτε ἐτοίμη νὰ συνυπογράψῃ ὅσας σχέσεις συνδέουσι τὰ συμβόλαια.

Ἐν τούτοις ἡ ἐσπέρα παρήλθε, καὶ ὁ Ἐρρίκος δὲν ἐφάνη.

— Ἐροδήθη, μοὶ εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος, ὅταν ἐχωριζόμεθα· καὶ ἐσυμφωνήσαμεν ν' ἀπέλθωμεν ὁμοῦ πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπαύριον καὶ νὰ τὸν ἐπιπλήξωμεν.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν λοιπὸν τῆς μετὰ ταῦτα ἡμέρας, ἀπελθὼν συνώδευσα τὸν Ἐδουάρδον πρὸς τὸν Ἐρρίκον, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα εὗρομεν αὐτὸν δεινῶς πᾶσχοντα. Ἀμέσως ἐπέμψαμεν δι' ἰατρὸν, ὅστις ἐλθὼν παρετήρησεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸν ἀσθενῆ μετὰ προσοχῆς, καὶ μετὰ ταῦτα, λαθὼν ἡμᾶς κατὰ μέρος, μᾶς εἶπεν ὅτι ἄλλην ἐξήγησιν τῶν συμπτωμάτων δὲν βλέπει, εἰμὴ ὅτι ὁ πάσχων ἐφαρμακίσθη, καὶ ὅτι ἐλπὶς πολλὴ σωτηρίας δὲν μένει.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐμείναμεν ἀμφοτέροι ὡς ἐμβρόντητοι. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἐδουάρδος πρὸς τὸν Ἐρρίκον, μὲ ὡχρὰ καὶ τρέμοντα χεῖλη, ἤρχησε νὰ τὸν ἐξετάξῃ περὶ τῆς διαίτης του κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Ἀλλ' ὁ Ἐρρίκος ἀπεκρίθη ὅτι πρὸ ἡμερῶν δὲν ἔφερον εἰς τὰ χεῖλη του τὸ ἐλάχιστον ἐπιβλαβὲς ἢ ὑποκτον πρᾶγμα· ὅτι δὲν ἔτρωγεν εἰμὴ λιτὴν τροφήν, ἣν τῷ παρεσκευάζεν ὁ ὑπηρετῆς του, καὶ οἶνον πρὸ πολλοῦ δὲν ἐπιεν, ἐκτός ὀλίγου ἐκ μιᾶς φιάλης ἣν ἔλαβε δῶρον.

— Καὶ τίνας εἶδους οἶνος ἦτον; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.
— Γερμανικός, ἀπάντησεν μετ' ἀγῶνος ὁ ἀσθενής, Ἰδοῦ ἐκεῖ ἡ φιάλη. Καὶ ἤξεύρετε πῶς τὸν ἔχω; ἐπρόσθεσεν ἀποτεινόμενος εἰς ἡμᾶς. Μίαν ἐσπέραν ἀκούσας εἰς τοῦ Κ. Μαξουέλλου τὸν Κ. Οὐίλλισὼνα δμλοῦντος Γερμανιστῆ, τὸν ἠρώτησα ἂν ἦτον ποτὲ εἰς Γερμανίαν. Δὲν ἤξεύρω διατὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι τὸν ἐτάραξεν ἡ ἐρώτησίς μου αὐτῇ, καὶ τῷ τὸ εἶπα. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀνεκάχασε, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἐσκέπτετο νὰ μοὶ ἀποδείξῃ ἐμπράκτως ὅτι ἦτον εἰς Γερμανίαν, σέλλων μοὶ ἓνα ἐξαιρετὸν γερμανικὸν οἶνον ὃν εἶχεν εἰς τὸν αἰῶνά του. Ἄν καὶ τῷ εἶπον ὅτι σπανίως πίνω οἶνον, μοὶ τὸν ἐπεμψεν ὁμοῦ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν· ἐκτοτε καθ' ἡμέρας ἐπὶα ἐξ αὐτοῦ ἐν μικρὸν ποτῆριον.

Ἐνῶ δὲ ὠμίλει ὁ Ἐρρίκος, ὁ ἰατρός ἀνέλυε τινὰς ἀταγόνας τοῦ οἴνου. Αἶφνης τὸν εἶδα ὅτι ἠγέρθη ἐν μεγάλῃ ταραχῇ, καὶ νεύσας πρὸς ἡμᾶς,

— Ὁ φίλος σας, μᾶς εἶπε κυριῶς, δὲν ἔχει ἐλπίδα ζωῆς. Ὁ οἶνος εἶναι φαρμακευμένος· ἐδῶ ἡ ἀστυνομία ἔχει τούτους καθήκοντα, ἐγὼ δυστυχῶς ὄχι πλέον. Φαντάζεσθε ὅποιος κεραυνός δι' ἡμᾶς. Αἱ κυριαὶ Σίγκλαιρ, μαθοῦσαι τὸ συμβάν, ἦλλον καλοκαθάτως πρὸς τὸν Ἐρρίκον ἀμφοτέραι, καὶ τὰ δάκρυα ἅ ποταμῶδες ἔχυνεν ἡ Μαίρη ἐπὶ τοῦ νεκρομένου προσώπου του, ἠνέωσαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὰς πύλας τοῦ παραδείσου.

Οὕτως ἀπέθανεν ὁ δυστυχῆς νέος, τελευταῖον θυμὰ τῆς θηριωδίας καὶ τῶν ὑποψιῶν τοῦ βδελυροῦ ἐκείνου, ὅστις, ἐνῶ ἀκόμη διέτριβεν εἰς Ἀγγλίαν κατεδίκασθη εἰς θάνατον δι' ἀγχόνης.

Ἐδῶ ἐσιώπησα· ἀλλ' ἡ Ἀγλαία εἶχε πάντοτε τὸ βλέμμα εἰς τὰ χεῖλη μου, ὡς προσμένουσα ὅτι ὁ ἀνοιχθῶσιν ἐκ νέου.

— Δὲν ἔχεις νὰ παραπονήῃς, φιλότατη Ἀγλαία, εἶπεν ἡ Καλλιόπη, ἰδοῦ δράμα καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τοῦ Ἀριστοτέλους, μὲ τραγικὴν λύσιν ἀκόμη· ἐν ἀπὸ τὰ πρόσωπα ἐφαρμακεύθη καὶ ἐν ἐκρεμάσθη.

— Ὁ! μόνον ἐν! εἶπεν ἡ Ἀγλαία.

— Πῶς μόνον ἐν; κυρία μου, εἶπον ἐγώ. Ἡ θέλετε νὰ κρεμασθῶν ὅλα ἴτως; Ἀλλὰ λησμονεῖτε ὅτι μετὰ τῶν πρώτων ἂν καὶ θωβόν, ἤμην ἐν καὶ ἐγώ.

— Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγλαία· ἐγὼ δὲν γνωρίζω τοῦ Ἀριστοτέλους τοὺς κανόνας, τὸ βέβαιον ὁμοίως εἶναι ὅτι τὸ δράμα σας μοὶ φαίνεται χωρὶς τέλος. Πού ἤκουσθη ποτὲ δράμα, ὅπου καὶ ἡ ἡρωὶς καὶ ὁ ἥρωας οὔτε θανατώνονται οὔτε κἂν νυμφεύονται.

— Εἰς τὸ θέατρον ποτὲ, εἰς τὸν κόσμον καθ' ἡμέραν, ἀπεκρίθη ἐγώ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσελθὼν ὁ διανομεὺς τοῦ ταχυδρομείου μοὶ ἐνεχείρισε μίαν ἐπιστολήν. Ἀμα δὲ λαθὼν αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας,

— Ὁ! τί σύμπτωσις! ἀνεφώνησα. Ἰδοῦ ἴτως ἡ λύσις ἦν μοὶ ζητεῖται τοῦ δράματος. Εὑρετε, ἂν ἤμπορητε, τίς μοὶ γράφει τοῦτο τὸ γράμμα.

— Στοιχηματίζω ὅτι ὁ Οὐίλλισὼν ἀπὸ τὴν ἀγχώνην, εἶπεν ἡ Ἀγλαία.

— Τίς ἤξεύρει, εἶπεν ἡ Καλλιόπη, ἂν ὄχι ἡ Μαίρη, ἥτις, ἀφ' οὗ ὁ εἰς ἐκ τῶν φίλων τῆς ἀπέθανε διὰ φαρμάκου, ὁ ἄλλος δι' ἀγχόνης, καὶ ὁ τρίτος εὐρέθη ἀδελφός τῆς, ἀποτεινεται εἰς τὸν μόνον μένοντα, ἂν καὶ εἰς τοὺς ἀντίποδας.

— Δὲν τὸ ἤξευρατε, ἀπάντησα. Τὸ γράμμα εἶναι ... τοῦ Ἐδουάρδου.

— Τοῦ Ἐδουάρδου! ἀνέκραξαν ἀμφοτέραι, ἐν ᾧ ἐγὼ ἀνοίξας τὴν ἐπιστολήν ἤρχισα νὰ τὴν ἀναγινώσκω.

— Ὁ! τί παράδοξον! εἶπον ἐγὼ μετ' ὀλίγων γραμμῶν ἀναγνώσιν.

— Τί; τί; ἠρώτησε συγχρόνως ἡ Καλλιόπη καὶ ἡ Ἀγλαία.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐξακολούθησας ν' ἀναγινώσκω κατ' ἐμαυτῶν, ἐπανελάμβανον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν,

— Εἶναι τῷ ὄντι ἀνήκουστον! — Πῶς εἶναι δυνατόν! — Τίς ἤθελε τὸ πιστεῦσαι!

— Ἀλλ' εἰπέτε μας, τί εἶναι; τί εἶναι; ἠρώτων ἀλληλοδιαδόχως ἡ Ἀγλαία καὶ ἡ Καλλιόπη.

— Πᾶτα λέξις αὐξάνει τὴν ἐκπληξίν μου, ἐξηκολούθησα ἐγώ, ἀναγινώσκων πάντοτε, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις των.

— Ἀλλὰ θέλω νὰ μάθω τί περιέχει τὸ γράμμα σας, εἶπεν ἡ Ἀγλαία ἀνυπομόνως, ἀρπάζουσα τὸ γράμμα, οὗ τὸ ἦμισυ ἔμεινε εἰς τὰς χεῖράς μου.

— Ἄν θέλητε νὰ τὸ μάθητε, ἀπάντησα ἡσυχῶς. πρέπει νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ τὸ ἀναγνώσω.

— Ἀναγνώσατε λοιπὸν, μοὶ εἶπε βίπτουσά μοι τὸ τεμάχιον, ἀλλ' ἀναγνώσατε ταχέως.

— Λύσιν τοῦ δράματός μου ἠθέλετε, εἶπον τέλος,

ἀφ' οὗ ἀνέγνων ἐπὶ πῖνας στιγμᾶς ἰδὼν ἀκούσας τί μοὶ γράφει ὁ Ἐδουάρδος.

Καὶ μετέφρασα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐν μέρος τῆς ἐπιστολῆς ὡς ἑπεται.

« Κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ἐγίνετο μάρτυς τῶν τελευταίων συμβάντων τῆς ζωῆς μου ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἔχεις δικαίωμα νὰ μάθῃς αὐτῆς τὴν παράδοξον μεταβολήν. Πραγθεὶς εἰσῆλθε πρὸς ἐμὲ ἄνθρωπε; ἀγνωστος, ὅστις ἀπηγγέλη ὡς Λόρδος Ὀνιγκτῶν, καὶ καθήσασαι ἀπέναντι ἐμοῦ, μὲ παρακάλεσε νὰ ἀκούσω τὴν ἐξῆς διήγησιν. — Πρὸ τριακοντῶ ἐτῶν, εἶπεν, εἶχον νυμφευθῆ εἰς Παρίσια νέαν Γαλλίδα, ἣν ἠγάπων περιπαθῶς, καὶ ἥτις μοὶ ἔλεγεν ὅτι μὲ ἠγάπα. Ἀλλὰ μετὰ δύο ἐτῶν συμβιωσὶν ἐνόησα ὅτι μὲ ἠπάτα, καὶ μίαν ἡμέραν, λαθοῦσα τὸ μονοετὲς παιδίον μας, ἐδραπέτευσε μετὰ τοῦ ἑραστοῦ τῆς. Πᾶσαν ἐκδίκησιν ἐνόμησα ἐμαυτοῦ καταθέραν· οὐχ ἤττον ὁμοῦ ἐδίωξα τοὺς ἀναξίτους, καὶ φθᾶς αὐτοὺς, τοῖς ἀπῆρξα τὸ βρέφος, καὶ τὸ ἀπίστευτα εἰς Σκωτίαν πρὸς τινὰ ἀρχαῖον γινώριμον τῆς οἰκογενείας μου, ν' ἀνατραπῇ παρ' αὐτῷ. Ἐγὼ δὲ, μὲ βαρεῖαν καρδίαν, ἀπῆλθα τῆς Εὐρώπης, καὶ μετέβην εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐκεῖ ἐπὶ τινὰ ἔτη περιηγήθη, εἰς σπουδῆν ἀσχολούμενος τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Τέλος ἀποκατέστην εἰς ἐν μέρος τῆς Γουιάνης, ἐνυμφρεύθην ἐκεῖ, καὶ ἀπελάμβανον γλυκαίας εὐημερίας εἰς τοὺς κόλπους τῆς νέας οἰκογενείας μου. Ἀλλὰ πρὸ δύο ἐτῶν δεινὴ ἐπιδημία ἐνάσκηψεν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Οἱ δύο υἱοὶ μου καὶ ἡ θυγάτηρ μου ἐθερίσθησαν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ ἡ θλίψις ἔσυρε κατόπι τῶν τὴν μητέρα των εἰς τὸν τάφον. Ἐρημος ἔμεινα τότε εἰς τὸν ξέρον καὶ ἔρημον τόπον, ἡμιθνήσκεις εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, ὅστις ἐνέκλειεν ὅ, τι ἀγαπητὸν εἶχον ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀλλὰ τέλος εἰς τὴν πάλιν μετὰ ζωῆς καὶ θανάτου ἡ ζωὴ ὑπερίσχυσε. Τότε ἀνεμνήσθην ὅτι ὑπῆρχεν ἴτω ἀκόμη εἰς μόνος δεσμός μετὰ τῆς ἐμοῦ καὶ αὐτῆς, ἀνεμνήσθην τοῦ ἐν Εὐρώπῃ υἱοῦ μου, καὶ ἐσπευσα εἰς Σκωτίαν. Ἡ ἀπίστος πρώτῃ μου σύζυγος εἶχεν ἀποθάνει· ἔπειτα ὁμοίως ἀποθάνει καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰς δὲν εἶχον παραδοῦναι τὸ τέκνον μου. Ἀλλ' ἰδοῦ ἀντὶ αὐτοῦ τί εὔρον εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀναγνώσατε ταχέως τὴν ἐπιστολήν.

— Πῶς! ἐκραξά ἐγώ, ἅμα τὴν ἔλαβον εἰς τὰς χεῖρας. Τὸ γράμμα μου τοῦ Μορλέυ!

— Τοῦ Μορλέυ, μοὶ εἶπε, καλὰ τὸ ἐγνωρίσατε, ἀλλ' ἀναγνώσατε. — Ἦτοι ἀνέγνων' εἶχε δὲ ἡ ἐπιστολή ὡς ἑπεται. Ἐξώθεν μὲν « Πρὸς τὸν Λόρδον Ὀνιγκτῶνα, διατὶ τὴν ἐπιτήρησιν » ἐσωθεν δὲ « Μιλόρδε, ὀλίγον ἀφ' οὗ μοὶ ἐπέμψατε τὸν υἱόν σας, ἀπεβίωσεν ἐν βρέφος τρεφόμενον παρ' ἐμοί. Μὴ θέλων νὰ λυπήσω τὸν πατέρα του, δὲν τὸ ὠμολόγησα κατ' ἀρχάς, καὶ τῷ ἐπέτρεψα νὰ ἐκλαμβάνῃ τὸ παιδίον σας ὡς ἐδικόν του. Μετὰ ταῦτα καθ' ὅσον δὲν ἤκουον περὶ ὑμῶν τίποτε, μητ' ἤξεύρων ἂν ζῆτε ἢ ἂν ἀπέθανετε, ἐπέτρεψα νὰ παρατείνηται ἡ ἀπάτη, ὅπως μὴ στερηθῇ ὁ υἱός σας πλουσίῳ πατρὸς καὶ προστάτου. Ἄν ἐλθῆτε ποτὲ καὶ τὸν ζητήσητε, καὶ ἐγὼ δὲν ἦμαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἀποταθῆτε πρὸς τὸν Σίρ Τζάιμς Σίγκλαιρ ἐξ Ἐδιμβούργης, καὶ ὁμνῶ ἐνώπιον θεοῦ

« Πῶς! ἐκραξά ἐγώ, ἅμα τὴν ἔλαβον εἰς τὰς χεῖρας. Τὸ γράμμα μου τοῦ Μορλέυ!

— Τοῦ Μορλέυ, μοὶ εἶπε, καλὰ τὸ ἐγνωρίσατε, ἀλλ' ἀναγνώσατε. — Ἦτοι ἀνέγνων' εἶχε δὲ ἡ ἐπιστολή ὡς ἑπεται. Ἐξώθεν μὲν « Πρὸς τὸν Λόρδον Ὀνιγκτῶνα, διατὶ τὴν ἐπιτήρησιν » ἐσωθεν δὲ « Μιλόρδε, ὀλίγον ἀφ' οὗ μοὶ ἐπέμψατε τὸν υἱόν σας, ἀπεβίωσεν ἐν βρέφος τρεφόμενον παρ' ἐμοί. Μὴ θέλων νὰ λυπήσω τὸν πατέρα του, δὲν τὸ ὠμολόγησα κατ' ἀρχάς, καὶ τῷ ἐπέτρεψα νὰ ἐκλαμβάνῃ τὸ παιδίον σας ὡς ἐδικόν του. Μετὰ ταῦτα καθ' ὅσον δὲν ἤκουον περὶ ὑμῶν τίποτε, μητ' ἤξεύρων ἂν ζῆτε ἢ ἂν ἀπέθανετε, ἐπέτρεψα νὰ παρατείνηται ἡ ἀπάτη, ὅπως μὴ στερηθῇ ὁ υἱός σας πλουσίῳ πατρὸς καὶ προστάτου. Ἄν ἐλθῆτε ποτὲ καὶ τὸν ζητήσητε, καὶ ἐγὼ δὲν ἦμαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἀποταθῆτε πρὸς τὸν Σίρ Τζάιμς Σίγκλαιρ ἐξ Ἐδιμβούργης, καὶ ὁμνῶ ἐνώπιον θεοῦ

καὶ ἀνθρώπων, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐδουάρδος εἶναι υἱὸς σου. » Ἐγὼ ἀνάγκη νὰ σ' εἰπῶ τὰ περαιτέρω; Ὁ Λόρδος Ὀνιγκτῶν μοὶ ἠνέωξε φιλοστόργους ἀγκάλας, παρ' ἐμοῦ περιμένον νὰ τῷ καταστήσω φορητὸν τὸ βᾶρος τῆς ἐπιλοΐπου ζωῆς του· καὶ ἐγὼ ἐβρίθην μετὰ στοργῆς εἰς αὐτὰς, εὐδαιμονίαν μου θεωρῶν νὰ συντελέσω εἰς τὴν ἐδικήν του. Σήμερον ἀπῆλθον πρὸς τὴν Κυρίαν Σίγκλαιρ, καὶ διηγήθη τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην περίστασιν. « Ἐπομένως δὲν εἶθε ἀδελφός μου! » μοὶ εἶπεν ἡ Μαίρη, ὅχι μέδσην ἔπρεπε νὰ ἐλπίζω ἔκφρασιν λύτης. Δὲν ἐνθυμούμαι τί τῇ ἀπεκρίθη ἢ τί ἄλλο μοὶ εἶπεν, ἐνθυμούμαι μόνον ὅτι αὐρίον ὀβριβωνίζομαι τὴν Κυρίαν Μαίρην Σίγκλαιρ.

Ὁ φίλος σου

Ἐδουάρδος Μορλίε, τοῦ λοιποῦ Ὀνιγκτῶν.

— Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ φίλου σας, εἶπεν ἡ Ἀγλαΐα, ἤξιζεν ὅλην τὴν ἱστορίαν σας.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΛΟΡΔΟΣ ΚΛΙΒΗΣ.

Ο ΘΕΜΕΛΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΙΝΔΙΚΗ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Μετάφρασις ὑπὸ Κ. Π.)

(Συνέχεια Ἰδε φυλλίδ., or 18^α)

Ὁ Μίρ Δζαφφείρης δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῆ εἰς τὸν θρόνον εἰμὴ ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἥτις τὸν ἐκάθισεν εἰς αὐτόν. Διότι, νὰ μὲν δὲν ἦτον ἀπλοῦς παῖς, οὐδ' ἔλαβε τὴν δυστυχίαν νὰ γεννηθῆ ἐν πορρῶρα, ὡςτε οὐδὲ ποσοῦτον ἀδρανῆς, οὐδὲ διεσθαρμένους τοσοῦτον ἦτον ὅσον ὁ προκατόχος· ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν προσήκουσαν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱκανότητος καὶ ἀρετῆς, ὁ δὲ υἱὸς καὶ διαδοχὸς τοῦ Μιράνης ἦτον ἄλλος Σურζα-δζα Δοούλας. Ἡ πρὸ μικροῦ γεννομένη πολιτικὴ μεταβολὴ συνετάραξε τὰ φρονήματα τῶν ἀνθρώπων· πολλοὶ ἀρχηγοὶ ἀναφανδὸν ἐπανεστήσαν κατὰ τοῦ Ναβῶβ καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς πλουσίας καὶ ἰσχυρᾶς ἐπαρχίας Οὐδης, ὅστις, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἀντιβασιλεῖς τοῦ Μογούλ, ἦτον ἤδη πραγματικῶς ἀνεξάρτητος κυριάρχης, ἠτομάζετο νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Βεγγάλης· ὡςτε μόνη ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ὑπόληψις τοῦ Κλίβου ἠδύνατο νὰ συντηρήσῃ τὴν σαλεύουσα ἐκείνην ἀρχήν. Οὕτω δὲ ἐχόντων τῶν πραγμάτων πλοῖον, ἐκόμισεν ἔγγραφα τοῦ Ἰνδικοῦ Κυβερνήτου, συνταχθέντα μὲν πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς Λονδίον ἡ ἀγγελία τῆς περὶ Πλαστὸν μάχης, ὀρίζοντα δὲ νέον τινα διοικητικὸν ὀργανισμὸν τῶν ἐν Βεγγάλῃ καταστημάτων, βραδυκίνητον καὶ ἀποπώτατον τὸ δὲ χεῖριστον οὐδεμίαν ἐπιτρέποντα εἰς τὸν Κλίβην θέσιν. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οἱ διορισθέντες νὰ συγκροτήσωσι τὴν νέαν διοίκησιν ἀνέλαβον τὴν ἐντίμον εὐθύνην νὰ μὴ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς στρεβλάς αὐτὰς διαταγὰς καὶ προσεκάλεσαν τὸν Κλίβην νὰ πράξῃ τὰ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς. Συγκατανεύσαντος δὲ αὐτοῦ,

μετ' ὀλίγον ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐταιρείας οὐδὲν ἄλλο ἐπραξαν ἢ νὰ προλάβωσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀρχηγῶν τῶν, οἵτινες, ἅμα μαθόντες τὰ λαμπρὰ τοῦ Κλίβου κατόρθωματα, ἀνέδειξαν αὐτὸν ἀμέσως, μετὰ κλείστων τεκμηρίων εὐγνωμοσύνης καὶ ὑπολήψεως, διοικητὴν τῶν ἐν Βεγγάλῃ καταστημάτων αὐτῶν. Ἡ ἐξουσία του ἦτον ἡδὴ ἀπεριόριστος καὶ ὑπερέβαλλε πολὺ καὶ αὐτὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Δυπλεῖσιος εἶχεν ἐπιτύχει ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰνδικῇ. Ὁ Μίρ Δζαφφείρης ἀπέβλεπε πρὸς αὐτὸν μετὰ δουλικῆς εὐλαθείας· καὶ ποτε ἐπιπλήττων ἐπιχώριον ἀρχηγὸν ἀνωτέρας τάξεως, τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνθρωποι ἤρισαν πρὸς τινὰς Σεπούους τῆς ἐταιρείας. Πρέπει ἄραγε ἀκόμη νὰ σοὶ μάθω » εἶπε, « τίς ἐστὶν ὁ συνταγματάρχης αὐτὸς Κλίβης καὶ οἶόν τινα ἀνέδειξεν αὐτὸν ὁ Θεός; » Ὁ δὲ ἀρχηγός, ὅστις ὡς ὀνομαστὸς βωμολόχος καὶ ἀρχαῖος τοῦ Μίρ Δζαφφείρου φίλος εἶχε, τὸ θαρρὸς νὰ ἐλευθεριαζῆ ἐνίοτε, ἀπήντησεν· « Ἐγὼ νὰ ὑβρίζω τὸν συνταγματάρχην! Ἐγὼ, ὅστις δὲν λείπω κατὰ πάσαν πρῶϊαν νὰ προσκυνῶ τρεῖς βαθύτατα τὸν θῶν αὐτοῦ! » Καὶ τοῦτο δὲν ἦτο μεγάλη ὑπερβλή. Ἐυρωπαῖοι καὶ Ἰθαγενεῖς ἦσαν ἐξίσου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν τοῦ Κλίβου· διότι οἱ μὲν Ἄγγλοι τὸν ἐθεώρουσαν ὡς μόνον δυνάμενον νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Μίρ Δζαφφείρην εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς αὐτοῦς ὑποχρεώσεων τῶν· ὁ δὲ Μίρ Δζαφφείρης τὸν ἐθεώρει ὡς μόνον δυνάμενον νὰ προστατίῃ τὴν νέαν δυναστείαν κατὰ τὰς ἐν τῷ ἔθῳ στάσεις καὶ τῶν ἐξωθεν ἐπιθέσεων.

Δίκαιον δὲ εἶναι νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ὁ Κλίβης μετεχειρίσθη τὴν ἐξουσίαν του ἐπιτηδείως καὶ δραστηρίως πρὸς τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον. Ἐξέπεμψε στρατιὰν ἐπὶ τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Καρνατικῆς κειμένην χώραν· διότι ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐξωσθῶσιν ἐντεῦθεν οἱ ὑπερισχύοντες εἰς ἐτὶ ἐκεῖ Γάλλοι. Τὸ ἐπιχειρήμα ἀνετέθη εἰς ἀξιωματικὸν τινα ὀνόματι Φόρδην, τότε μὲν ὀλίγον γνωστὸν, διακρίβεντα ὁμῶς ἀπὸ τὸν δῆξιν τοῦ διοικητοῦ ὀφθαλμὸν ὡς ἔχοντα ἐξοχον στρατιωτικὴν ἱκανότητα· ἡ δ' ἐπιτυχία τῆς ἐκστρατείας ὑπῆρξε ταχεῖα καὶ λαμπρά.

Ἐνῶ δὲ ὡς ἐκ τούτου ἀξιόλογον τοῦ στρατοῦ μέρος ἦτον ἀπητχολημένον μακρὰν τῆς Βεγγάλης, νέος καὶ φοβερώτατος κίνδυνος ἐπεκρεμάσθη ἐπὶ τὰ δυτικά αὐτῆς σύνορα. Ὁ μέγας Μογούλ διατέλει εἰς Δελὶν ὑπόδουλος ὑπάρχουσι τινος. Ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του, ὀνόματι Σάχ Ἀλύμης, ὅστις ἐπέπρωτο, ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ γίνῃ παίγιον τύχης ἀντιζῶου καὶ ὄργανον κατ' ἀρχάς μὲν τῶν Μαρατῶν, ἔπειτα δὲ τῶν Ἀγγλῶν, εἶχε ὀρμηθεύσει ἀπὸ τῶν πατρικῶν βουσιλείων. Καὶ ἐπειδὴ τὸ γένος αὐτοῦ ἦτο πάντοτε σεβαστὸν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, καὶ ἰσχυροὶ τινες ἡγεμόνες, ἰδίως ὁ Ναβῶβ τῆς Οὐδης, ἦσαν διατεθειμένοι νὰ τὸν ὑποστηρίξωσι, ὁ Σάχ Ἀλύμης εὐχερῶς συνήγαγεν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ πολλοὺς τῶν στρατιωτικῶν τυχοδιωκτῶν, ὧν ἔβριθε πᾶσα χώρα, καὶ, συγκροτήσας ἐν βραχείᾳ στρατὸν 40,000 ἀνδρῶν, ποικίλων φυλῶν καὶ θρησκευμάτων, Μαρατῶν, Ροῦλῶν, Δζαουτῶν καὶ Ἀφγανῶν ἀπεράσισε νὰ καθαίρῃ τὸν νεοφανῆ ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον οἱ Ἄγγλοι ἀνεβίβρασαν εἰς ἓνα ἐκ τῶν θρόνων τῆς Ἰνδικῆς

καὶ νὰ ἰδρῶσῃ τὸ ἴδιον κράτος εἰς Βεγγάλην, Ὅρισαν καὶ Βαγάρην.

Ὁ Μίρ Δζαφφείρης περιέπεσεν εἰς μέγιστον φόβον καὶ ὁ μόνος τρόπος σωτηρίας, ὅστις ἐπέστη εἰς τὸν νοῦν του, ἦτο νὰ συμβιβασθῆ μετὰ τοῦ Σάχ Ἀλύμου διὰ πληρωμῆς πολλῶν λύτρων. Τὸν τοιοῦτον τῆς σωτηρίας τρόπον μετεχειρίσθησαν ἐπανελημμένως οἱ προκατόχοι αὐτοῦ κυριάρχαι τῶν πλουσιῶν καὶ ἀπολέμων ἐπαρχιῶν τῶν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγου κειμένων. Ἀλλ' ὁ Κλίβης ἐθεώρησε τὸ ἐπινόημα τοῦτο μὲ τὴν προσήκουσαν εἰς τὴν ἰσχυράν αὐτοῦ διανοίαν καὶ τὴν ἀτρόμητον ψυχὴν περιφρόνησιν. « Ἐὰν οὕτω πράξετε » ἔγραψε, « θέλετε ἰδεῖ ἐπερχομένους ἐφ' ὑμᾶς τὸν τε Ναβῶβ τῆς Οὐδης, καὶ τοῦ Μαράττας, καὶ ἄλλους ἐκ τῶν γειτόνων τῆς ὑμετέρας χώρας, διὰ νὰ σὰς ἀποσπάσωσι χρήματα μέχρις οὗ κενώθῃ ἐντελῶς τὸ θησαυροφυλακίον σας. Παρακαλῶ δὲ τὴν ὑμετέραν Ἐξουχότητα νὰ στηριχθῆ εἰς τὴν πίστιν τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν ἀφωσιωμένων εἰς ὑμᾶς στρατευμάτων. » Ἐγραψε δὲ μὲ τὸ αὐτὸ ὕφος πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Πάτης, γενναῖον ἐπιχώριον στρατιώτην, τὸν ὁποῖον μεγάλως ἐτίμα. « Μὴ δέχεσαι κικμῖαν περὶ παραδότῶς πρότασιν, ἀλλὰ διατέλειτον ἀμυνόμενος, ὅσον ἐνδέχεται βέβαιος ὢν, ὅτι οἱ Ἄγγλοι εἶναι φίλοι ἀφοδοὶ καὶ σταθεροί, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐγκαταλείπουσι τὸ ἄπαξ ἀρξάμενον ἔργον. »

Ἐβόλαξε δὲ τὸν λόγον τοῦ Ὁ Σίχ Ἀλύμης, ἐπιτεθείς ἐπὶ τὴν Πάτην, ἦτον ἤδη εἰτοιμος νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐροδόν, ὅτε ἐμαθεν, ὅτι ὁ συνταγματάρχης προελαύνει ὀξέως. Ὁ ἐπερχόμενος αὐτὸς στρατὸς δὲν συνέκειτο εἰμὴ ἀπὸ 450 Εὐρωπαϊκῶν καὶ 250 Σεπούους. Ἀλλὰ ὁ Κλίβης καὶ οἱ Ἄγγλοι αὐτοῦ ἦσαν ἤδη τὰ φόβητρα ὅλης τῆς Ἀνατολῆς. Ἀμα ἐπιφανέστες τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς αὐτοῦ, οἱ Βεγγαλινοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ὀλίγοι τινες Γάλλοι τυχοδιώκται, οἵτινες περιεστρίχον τὸν ἡγεμόνα, τὸν συνεβούλευσαν νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην τῆς μάχης· ἀλλὰ ματαίως. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ μέγας ἐκεῖνος στρατὸς, ὁ τοσαύτην ἀμνηγανίαν ἐμποήσας εἰς τὴν ἐν Μυροσχεδαυαδῇ αὐλήν, ἐτάκη ὡς κηρὸς ὑπὸ μόνου τοῦ ἀπὸ τοῦ Βρετανικοῦ ὀνόματος τρόμου.

Ὁ νικητὴς ἐπᾶνθλθεν ἐν θριαμβῶ εἰς τὸ φρούριον Γουλιέλμου. Ὁ Μίρ Δζαφφείρης, τοῦ ὁποῖου ἡ χάρα ὑπῆρξεν ἤδη τοσοῦτον ἀπεριόριστος ὅσον προηγουμένως ὁ φόβος, ἀπεράσισε νὰ δώσῃ εἰς τὸν σωτήρᾶ του ἡγεμονικὸν τι εὐγνωμοσύνης δαῖγμα, καὶ ἐπὶ τούτῳ κπερχώρησεν εἰς αὐτὸν ἔσθ' ὅρου ζωῆς τὸ τέλος, τὸ ὁποῖον ἡ Ἰνδικὴ ἐταιρεία ἦτον ὑπόχρεως νὰ πηρώσῃ κατ' ἔτος εἰς τὸν Ναβῶβ, διὰ τὰς ἐκτεταμένους χώρας τὰς ὁποίας κατέχευε πρὸς μεσημβριάν τῆς Καλκούτης. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἐτήσιον εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον συνεποσοῦτο εἰς 30,000 περίπου λίρας σερλίνας, κατέστησε τὸν Κλίβην ἐνάμιλλον τῶν πλουσιωτάτων τῆς Ἀγγλίας εὐπατριδῶν.

Ταύτης τῆς δωρεᾶς τὴν ὑπὸ τοῦ Κλίβου ἀποδοχὴν θεωροῦμεν δεδικοιολογημένην, διότι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀπόρρητος. Καὶ τῶνόντι, αὕτη ἡ ἐταιρεία κατέστη ἤδη ὁ μισθωτὴς αὐτοῦ, καὶ

ἀποδοξαμένη τὸ γεγονός, ἐπεκύρωσε τὴν παραχώρησιν τοῦ Μίρ Δζαφφείρου.

Ἀλλ' ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Μίρ Δζαφφείρου δὲν διήρκεσε πολὺ. Ὁ Ἰνδὸς οὗτος ἡγεμὸν εἶχε παρατηρήσει ἀπὸ τινος χρόνου, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς σύμμαχος, ὁ ἀνωψώσας αὐτόν, ἠδύνατο πάλιν νὰ τὸν καταβάλλῃ καὶ ἤρχισε περισκοπῶν ἀπανταχοῦ, ὅπως εὖρῃ προστατήν κατὰ τῆς δυνάμεως ταύτης, ἥτις μέχρι τούδε ἐπροστάτευσεν αὐτόν. Καὶ μεταξὺ μὲν τῶν ἐγγχωρίων τῆς Ἰνδικῆς ἤξευρεν, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ εὖρῃ στρατὸν ἱκανὸν ν' ἀντοσθάλμῃ πρὸς τὴν μικρὰν τοῦ συνταγματάρχου φάλαγγα. Ἡ δ' ἐν Βεγγάλῃ Γαλλικὴ δύναμις εἶχεν ἀφανισθῆ. Ἀλλὰ τὸ τῶν Ὀλλανδῶν ὄνομα ἀνέκαθεν μέγα ὑπῆρξεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς θαλάσσας, οὐδ' ἦτον ἐτι ἐν Ἀσίᾳ καλῶς γνωστὸν, ὅπως ἡ Ὀλλανδικὴ δύναμις εἶχε παρακμάσει εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὅθεν μυστικαὶ συνεννοήσεις ἐγένοντο μεταξὺ τῆς ἐν Μυροσχεδαυαδῇ αὐλῆς καὶ τοῦ ἐν Χινσούρα Ὀλλανδικοῦ καταστήματος, ἀπὸ δὲ Χινσούρας ἐστάλησαν κατεπεύγουσαι ἐπιστολαὶ παρακαλοῦσαι τὴν ἐν Βαταυίᾳ κυβέρνησιν νὰ παρασκευάσῃ στρατεῖαν ἰσοδύνατον τῆς ἐν Βεγγάλῃ Ἀγγλικῆς δυνάμεως. Αἱ ἐν Βαταυίᾳ ἀρχαί, ἐπιθυμοῦσαι νὰ ἐπικτείνωσι τὴν ἰσχύν τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ ἐτι μᾶλλον ἐπιθυμοῦσαι νὰ ἐπιτύχωσι μέρος τῶν θησαυρῶν ἐκεῖνων, δι' ὧν πρὸ μικροῦ τοσοῦτοι Ἄγγλοι τυχοδιώκται πειραδῶς ἐπλούτησαν, ἠτοίμασαν στόλον ἰσχυρὸν, ὅστις ἐξ 7 μεγάλων πλοίων συγκείμενος καὶ ἀπὸ Ἰαυὰς ὀρυήσας, ἀπροσδοκῆτως ἐπεράνη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὑγλυος ποταμοῦ. Ἐπέβαινε δὲ τοῦ στόλου στρατὸς 1500 ἀνδρῶν καὶ ἡ στρατεία ἦτο καλῶς λελογισμένη, διότι ὁ Κλίβης εἶχεν ἐκπέμψει τοσαῦτα ἀποστέματα κατὰ τῶν ἐν Καρνατικῇ Γαλλῶν, ὡςτε ἡ δύναμις αὐτοῦ ἦτον ἤδη εὐαριθμότερα τῆς Ὀλλανδικῆς. Προστούτοις, ὁ Κλίβης ἤξευρεν ὅτι ὁ Μίρ Δζαφφείρης ὑπεστήριξε κρυφίως τοὺς ἐπελθόντας ἐχθρούς· ἤξευρεν, ὅτι ἀναλαμβάνει βαρεῖαν εὐθύνην, ἐὰν προσβῇ τὰ στρατεύματα δυνάμεως φίλης, ὅτι οἱ Ἄγγλοι ὑπουργοὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ προσθέσωσι τὸν πρὸς τὴν Ὀλλανδίαν πόλεμον εἰς τὸν πόλεμον, ἐν ᾧ ἦσαν ἤδη περιπελεγμένοι πρὸς τὴν Γαλλίαν, ὅτι θέλουσιν ἰσως ἀποδοκιμάσει τὰς πράξεις του, ὅτι θέλουσιν ἰσως τὸν τιμωρήσει. Ἐπὶ δὲ πᾶντι, εἶχε πρὸ μικροῦ ἐτι πέμψει εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ πλείστον τῆς περιουσίας αὐτοῦ διὰ τῆς κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Ὀλλανδικῆς ἐταιρείας, ὡςτε εἶχε μέγιστον συμφέρον νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν πρὸς ταύτην ἔριν. Ἀλλ' ἄφ' ἑτέρου ἦτο πεπεισμένος, ὅτι, ἐὰν ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Βαταυικὸν στόλον, νὰ ἀναπλεύσῃ τὸν ποταμὸν καὶ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὴν ἐν Χινσούρα φρουράν, ὁ Μίρ Δζαφφείρης θέλει βίβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν νέων τούτων συμμάχων καὶ ἡ ἐν Βεγγάλῃ Ἀγγλικὴ δύναμις θέλει κινδυνεύσει τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ὅθεν μετὰ πλείστης τόλμης ἀπεφασίσε ν' ἀντιταχθῆ καὶ ἔτυγεν ἐπιτηδεωτάτης συνδρομῆς ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιωματικῶν ἰδίως δὲ ὑπὸ τῶν συνταγματάρχων Φόρδην, εἰς ὃν ἀνετέθη τὸ κυριώτερον τοῦ ἐπιχειρήματος μέρος. Ἀποπειραθέντων δὲ τῶν Ὀλλανδῶν νὰ ἐκβιάσωσι τὴν

είσοδον, οί Ἀγγλοὶ ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν ἀπὸ τε γῆς καὶ ἀπὸ θαλάσσης· καὶ ἦσαν μὲν κατ' ἀμφοτέρα τὰ στοιχεῖα οἱ ἐχθροὶ ἰσχυρότεροι, ἀλλὰ κατ' ἀμφοτέρα ἠττήθησαν ὁλοσχερῶς. Τὰ πλοῖα τῶν ἐκυριεύθησαν, τὰ στρατεύματα κατὰ κράτος ἀεκρούθησαν ἅπαντες σχεδὸν οἱ Ἑυρωπαϊοὶ στρατιῶται, οἵτινες ἀπετέλουν τὸ κράτιστον τοῦ ἐπιτεθέντος στρατοῦ, ἢ ἐρονεύθησαν ἢ αἰγματούθησαν. Ἐπιτα οἱ νικηταὶ ὤρμησαν ἐπὶ Χινσούραν, τῆς ὁποίας οἱ ἤδη ἐντελῶς ταπεινωθέντες προϊστάμενοι ἀπεδέχθησαν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Κλίβου ἀπαιτηθέντα· ὑπεχρεώθησαν δηλαδὴ νὰ μὴ προσθέσωσιν ὀχύρωμα μὴδὲ ἐν, μὴδὲ νὰ συγκροτήσωσι στρατὸν ἄλλον εἰμὴ τὸν πρὸς διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας τοῦ καταστήματος ἀπαιτούμενον ὑπὲρ ἑνὸς ὁμίλου, ῥητῶς δὲ ὠρίστη, ὅτι ἡ ἐλαχίστη παραβάσις τῶν συντεθειμένων θέλει τιμωρηθῆ διὰ τῆς παραυτίκα ἀπὸ Βεγγάλης ἀποδιώξεως.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην νίκην ἀπέπλευσεν ὁ Κλίβης εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἔλαβε τιμὰς καὶ ἀμοιβάς, μικράς μὲν ὡς πρὸς τὰς ἀξιώσεις καὶ τὴν φιλοδοξίαν του, σπανίας ὅμως καὶ λαμπράς, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, τὸν ἐν τῷ στρατῷ βαθμὸν, καὶ τὴν ἀρχικὴν ἐν τῇ κοινῇ θέσιν. Διότι ἀνεδείχθη Πατρικίος Ἰρλανδικός, καὶ ἔλαβε τὴν ἐλπίδα ὅτι θέλει ἐπιτύχει καὶ τὸ τοῦ Ἀγγλοῦ πατρικίου ἀξίωμα. Ὁ πρὸ μικροῦ βασιλεύτας Γεωργίος Γ' ἐδεξάθη αὐτὸν εὐμενέστατα, οἱ ὑπουργοὶ ἐτίμησαν αὐτὸν διαφερόντως, καὶ ὁ Πίττ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιβρῆ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ κατ' ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν ἦτον ἀπεριόριστος, ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐπιδείξῃ ὁ πρῶτον ὑπόληπται ἄνδρα, τοσοῦτον διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἰς τὴν δόξαν τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης ἐποχῆς συντελεσάντα. Ὁ μέγας ἐκείνος ῥήτωρ εἶχεν ἤδη παρὰ στήθεσι τὸν Κλίβον ἐν τῇ Βουλῇ ὡς στρατηγὸν οὐρανόθεν πεμψέντα, ὡς ἄνδρα, ὅστις, ἀνατραφεὶς διὰ τὸν ἐν γραφείοις βίον, ἀνεδείξει στρατιωτικὴν μεγαλοφυΐαν, τῆς ὁποίας ἐθελε θαυμάσει καὶ αὐτὸς ὁ τῆς Πρωσίας βασιλεὺς (ὁ μέγας Φρειδερίκος). Οἱ λόγοι τῶν βουλευτῶν τότε δὲν ἐδημοσιεύοντο· ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ μεγίστου τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γενόμενον τοῦτο ἐγκώμιον, διαδιδάσθην ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ὡς οὐδὲν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Κλίβου, ἐν Βεγγάλῃ ἐτιμωρομένου, καὶ εἶχε προξενήσει εἰς αὐτὸν πρόδηλον ἡμῶν καὶ ἀγαλλίασιν. Ἰωόντι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Φίλοσφου, ὁ Κλίβης ἦτον ὁ μόνος Ἀγγλος στρατηγός, ἐφ' ᾧ ἡ πατρίς αὐτοῦ ἠδύνατο εὐλόγως νὰ γαυραῖ. Ὁ δούξ τῆς Κυμβερλανδίας ὑπῆρξε συνήθως ἀτυχής, καὶ ἐπειδὴ ἡ μόνη αὐτοῦ νίκη κατ' ὁμοφύλων ἐγένετο, καὶ ὑπὸ ἀνελαλήμονος αὐστηρότητος συνωδευθῆ, ἡ νίκη αὕτη ἐβλάψεν τὴν ὑπόληψιν του πολὺ μᾶλλον ἢ αἱ πολλαὶ αὐτοῦ ἡτταί. Ὁ Κονουαὺς ἦτον ἐμπερὸς μὲν περὶ τὴν ἐπισημνὴν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ καὶ γενναίος ἀνὴρ, ἀλλ' ἐστρεβετο ἰσχύος καὶ εὐφυΐας. Ὁ χρηστός καὶ μεγαλόψυχος, καὶ λιόντος καρδίαν ἔχων Γράβις δὲν εἶχε οὔτε ἐπιστήμην, οὔτε μεγαλοφυΐαν. Ὁ Σαουὶλλης, ὁ λόγῳ μαθήσεως καὶ προτερημάτων οὐδενὸς τῶν συγχρόνων ἀναδείχθεις ὑποδεέστερος, ὑπέπεσεν, ἀδικῶς κατ' ἡμᾶς, εἰς τὴν δεινότεραν ὡς πρὸς τὴν ὑπόληψιν

τοῦ στρατιώτου κατηγορίαν. Περὶ Μίνδενον καὶ Οὐάρδουργον, οἱ Βρετανοὶ ἐθρίαμβευτάντο ἀλλοδαποῦ ἡγεμόνος στρατηγούμενοι· ὥστε τὸ πλῆθος, φυσικῶς τῷ λόγῳ, μετὰ μεγαλοφροσύνης καὶ χαρᾶς ἐχαιρέτισε τὸν ὁμογενῆ ἐκείνον στρατηγόν, ὅστις δι' ἐμφυτου ἀνδρίας καὶ αὐτοδιδάχτου ἐπιτηδειότητος ἀνεδείχθη ἰσότημος τῶν μεγάλων περὶ τὸν πόλεμον ἀριστοτεχνῶν τῆς Γερμανίας.

Ἡ περιουσία τοῦ Κλίβου ἦτο τοσαύτη ὥστε οὗτος ἠδύνατο ἤδη νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τοὺς πρώτους τῆς Ἀγγλίας μεγιστᾶνας. Σώζεται ἐτι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἶχεν ἐμβάσει εἰς τὴν πατρίδα του διὰ μὲν τῆς Ὀλλανδικῆς ἐταιρείας πλείονας τῶν 180,000 λ. σερλ. διὰ δὲ Ἀγγλικῆς πλείονας τῶν 40,000. Τὰ χρήματα τὰ ὁποία ἐπεμψεν οἶκοι δι' ἰδιωτικῶν οἰκῶν ἦσαν οὐδὲν ἧττον πολλὰ. Ἀξιόλογα δὲ ποτὰ ἐστειλε καὶ διὰ πολυτιμῶν λίθων, ὡς τότε συνειθίζετο ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ πλουτησάντων Ἀγγλῶν ἐν Μαδράστῃ μόνον ἡγόραζε 25000 λ. ἀδάμαντας. Ἐκτὸς δὲ πάντων τούτων, εἶχε καὶ τὴν Ἰνδικὴν αὐτοῦ πρόσοδον, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος ὠρίζεν εἰς 27,000 λ. κατ' ἔτος. Ὡςτε τὸ ὅλον αὐτοῦ ἐτήσιον εἰσόδημα ὑπερέβαινε τὰς 40,009 λ. κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἰωάννου Μαλκόλμου, ὅστις ἐπεθύμει νὰ τὸ ἀποδείξῃ ὅσον ἐνδέχεται μέτριον. Εἰσόδημα δὲ 40,000 λ. ἦσαν, ἐπὶ τοῦ Γεωργίου Γ', τοῦλάχιστον τόσο σπάνια, ὅσον σήμερον εἶναι τὰ εἰσόδημα 100,000 λ. Δυναμέθα δὲ θαρράλευς νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι οὐδεὶς ποτε Ἀγγλος, ἀπὸ μηδενὸς ὀρμώμενος, ἀπέκτησεν εἰς οἰονδήποτε σταδῖον ἐν τῇ προῶν ἡλικίᾳ τῶν 34 ἐτῶν τοσαύτην περιουσίαν.

Ἄδικον δὲ εἶναι νὰ μὴ προσθέτωμεν, ὅτι ὁ Κλίβης ἐποίησεν ἀξιόλογον τοῦ πλοῦτος αὐτοῦ χρῆσιν· διότι ἅμα διὰ τῆς περὶ Πλασσὸν νίκης ἐπαγίωσε τὴν ἐπίτυχίαν του, ἐπέμψε 10,000 λ. εἰς τὰς ἀδελφάς του, καὶ ἄλλας τόσας εἰς πένητας φίλους καὶ συγγενεῖς· παρήγγειλεν, εἰς τοὺς ἐπιτρόπους του νὰ πληρώσωσι κατ' ἔτος 800 λίρας εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπιμείνωσιν, ὥστε οἱ γέροντες ἐκείνοι νὰ ἔχωσι τὴν ἀμεινῶν ἐπὶ δὲ πᾶσι, προσδιώρισε νὰ δίδωνται κατ' ἔτος 500 λ. εἰς τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ ἀρχηγόν Λαουρέγκιον, μὴ ὄντα εὐπορον. Τὸ ὅλον ποτὸν, τὸ ὁποῖον ὁ Κλίβης τοιςυτοτρόπως μετεχειρίσθη, εἴμπορεῖ νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 50,000 λ. εἰς τὸν ἔμπερὸν.

Ἐμελέτησε δὲ ἤδη ν' ἀποκτήσῃ βουλευτικὴν ἐπιβρῆν· καὶ ἐπὶ τούτῳ, ὡς φαίνεται, ἐπεχειρήσε πολλὰς ἀγροτικῶν κτημάτων ἀγοράς, ὥστε μετὰ τὰς γενικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1761 εὐρήθη ἔχων ἐν τῇ βουλῇ πολλοὺς ὁπαδοὺς, τῶν ὁποίων πᾶν ὑπουργεῖον ἠδύνατο νὰ ἔχη χρεῖαν. Δὲν ἔλαβε ὅμως ἀξιόλογον μετοχὴν εἰς τὰ ἀγγλικά πολιτικὰ πράγματα. Κατ' ἀρχάς, ὡς εἶδομεν, ἀρρωσθῆναι εἰς τὸν Φέβ' βραδύτερον ἐδελεύσθη ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Πίττ· τελευταῖον δὲ συνεδέθη στενωδῶς μετὰ τοῦ Γεωργίου Γρενβίλλου. Ἐν ἀρχῇ τῆς συνόδου τοῦ 1767, ὅτε ἡ παρόνομος καὶ ἀνεπιτηδεία καταδίκη τοῦ μηδενὸς λόγου ἀξίου ἐκείνου δημαγωγοῦ Οὐίλλιαμου εἶχε σφοδρῶς παροξύνει τὴν κοινὴν γνώ-

μην, πολὺν κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν γέλωτα ἐκίνησε περιστατικόν τι, τὸ ὁποῖον εὗρομεν εἰς τὰ ἀνέκδοτα ἀπομνημονεύματα τοῦ Ὁρατίου Οὐαλπόλου. Ὁ γέρον Ριχάρδος Κλίβης, ὅστις ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ υἱὸς του εἶχε λάβει τοσαύτην ἐπισημότητα, εἰσῆχθη εἰς κοινωσίαν δι' ἣν δὲν ἦτον ἀποχρώντως παρεσκευασμένος ὡς ἐκ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ἔξεων, παρέστη ἤδη καὶ εἰς τὰ βασίλεια. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως· « ποῦ εἶναι ὁ Λόρδος Κλίβης; » « μετ' ὀλίγον φθάσει εἰς Λονδῖνον » ἀπήντησεν ὁ πρεσβύτερος ἀρκετὰ δυνατὰ ὥστε ν' ἀκουσθῇ ὑπὸ πάντων τῶν παρευστώτων, « καὶ τότε ἡ Υ. Μ. θέλει ἔχει ἐν τῇ βουλῇ μίαν ψῆφον πλειοτέραν. »

Τῇ ἀληθείᾳ ὅμως τὰ βλήματα τοῦ Κλίβου ἦσαν ἀποκλειστικῶς προσηλωμένα εἰς τὴν χώραν ἐν ᾗ ὡς στρατιώτης καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, τοσοῦτον παραβόλως διεκρίθη καὶ μόνον τὰ Ἰνδικὰ πράγματα ἐβύβριμιζον τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ δημόσιον αὐτοῦ βίον. Ἄν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐταιρείας ἀποτελῆ ἀνωμαλίαν τινὰ, εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς ὅμως χρόνους ἡ ἀνωμαλία αὕτη εἶναι, ὡς βαθέως πεπεσμεθα, εὐεργετική. Εἰς δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Κλίβου, τὸ δικαίωμα τῆς ἐταιρείας ἀπέτελει ὄχι μόνον ἀνωμαλίαν, ἀλλὰ καὶ κακὸν μέγα Ἐλεγκτικὸν συνέδριον δὲν ὑπῆρχεν. Οἱ δευθунται ἦσαν κατὰ μέγα μέρος ἀπλοὶ ἔμποροι, ἀμαθεῖς τῶν γενικῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἀμαθεῖς τοῦ χαρακτῆρος τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον παραδόξως περιτλήθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν. Ὁ σύλλογος τῶν μετόχων ἀνεμιγνύετο ὅπου ἠθέλειν ἦτο δὲ πολυαριθμότερος καὶ ἰσχυρότερος τοῦ νῦν, διότι τότε πᾶσα μετοχὴ 500 λιρῶν παρέιχε μίαν ψῆφον. Αἱ συναλεύσεις ἦσαν πολυαριθμοὶ θορυβώδεις, στασιῶδεις μάλιστα, αἱ συζητήσεις πικραὶ μέχρις ἀρρεπείας, αἱ ψηφοφορίαι ὑπὸ πολλῆς πονηρίας καὶ διασθορᾶς κατεπιλωμένοι, ἰδίως ὅταν προέκειτο περὶ σπουδαίων ζητημάτων. Πλασταὶ ψῆφοι κατεσκευάζοντο ἀπειροί. Αὐτὸς ὁ Κλίβης μετεχειρίσθη 100,000 λιρῶν εἰς ἀγορὰν κεφαλαίων διανεμηθέντων ἔπειτα εἰς εἰκοδικούς μετόχους, τοὺς ὁποίους, ἀρρωσθιωμένους ὄντας εἰς αὐτὸν συνεπήγετο κατόπιν του εἰς πᾶσαν συζήτησιν καὶ πᾶσαν ψηφοφορίαν. Ἐπραττον δὲ καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ, ἂν καὶ ὄχι τοσαῦτα καταδαπανῶντες χρήματα.

Τὸ κοινὸν τῆς Ἀγγλίας ἐνησχολεῖτο τότε πολὺ περισσότερον ἢ σήμερον περὶ τὰ Ἰνδικὰ πράγματα· καὶ ὁ λόγος εἶναι προφανής. Τὴν σήμερον ὁ νέος δ' ἀπερχόμενος ὡς γραφεὺς εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὑπηρεσίαν, προάγεται βραδέως καὶ εἶναι εὐτυχῆς εἰάν, 45 ἐτῶν ὢν, εἴμπορῆσθ νὰ ἐπανέλθῃ οἶκοι συνεπαγόμενος ἰσόβιον εἰσόδημα 1,000 λιρῶν κατ' ἔτος καὶ 30,000 λιρῶν οικονομίας. Οἱ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Ἀγγλοὶ ὑπάλληλοι κερδαίνουσι πολλὰς περιουσίας, ἀλλὰ οὐδεὶς τῶν ὑπαλλήλων τούτων συνεπάγεται ὑπερσυχον περιουσίαν, τὰ δὲ ποριζόμενα πορίζονται βραδέως, πολυμύχως καὶ ἐντίμως. Τέσσαρα μόνον ἢ πέντε ἀνώτατα ἀξιώματα δίδονται εἰς πολιτικούς τῆς Ἀγγλίας ἄνδρας. Αἱ δὲ θέσεις τῶν πρέσβειων, τῶν γραμματέων, τῶν οικονομικῶν εἰσπρακτόρων καὶ

τῶν ἀνωτέρων ποινικῶν δικαστηρίων κατέχονται ἀπασαὶ ὑπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες κατέτριψαν τὴν νεότητά των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐταιρείας, καὶ οὐδ' ἢ λαμπρότερα εὐφυΐα, οὐδ' ἢ ἰσχυρότερα προστασία εἶναι ἰκανὴ νὰ περιποιήσῃ τὰ προσοδοφόρα ταῦτα ἀξιώματα εἰς οἰονδήποτε, τὸν μὴ διὰ τῆς τακτικῆς πύλης εἰσελθόντα καὶ διὰ τῆς τακτικῆς κλίμακος ἀναβιβασθέντα. Πρὸ 70 ἐτῶν ἤρχοντο ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὀλιγώτερα χρήματα παρὰ σήμερον· ἀλλὰ τὰ χρήματα ταῦτα διενέμετο μεταξὺ πολὺ ὀλιγωτέρων ἀνθρώπων, ἄμετρα δὲ ποσὰ συνήγοντο πολλακίς ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν. Πᾶς Ἀγγλος, οἰονδήποτε ἡλικίαν καὶ ἂν εἶχεν, ἤλπιζεν εὐλόγως νὰ εὐτυχήσῃ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ ἐκείνῃ ὥστε τὸ Ἰνδικὸν κυβερνεῖον ὠμοίαιε λαχεῖον, τὸ ὁποῖον προσέκαλει μὲν ἕκαστον νὰ λάβῃ ἑνα ἀριθμὸν, ἐνεμε δὲ εἰς τοὺς ὀλίγους εὐτυχεῖς, ὅσοι ἐκέρδαινον, ἡγεμονικὰς περιουσίας ἄμα ἐγγνώσθη, ὅτι ὑπάρχει μέρος τοῦ κόσμου ὅπου ἕνας ἀντισυνταγματάρχης ἔλαβεν αἰφνης ὡς δωρεὰν ἐτήσιον εἰσόδημα ἴσον τῶν πλουσιωτάτων δουκῶν καὶ μαρκιῶνων τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅπου, κατὰ τὰ φαινόμενα, ἕκαστος Ἀγγλος ὑπάλληλος, ἔρκει νὰ τὸ θελήσῃ, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εὐτελῆ ποσότητα τῶν 10 ἢ 20000 λιρῶν, ἤρχισεν ἡ κοινωσία νὰ πάσχῃ ὅλα τὰ συμπτώματα τοῦ κλίματος τῆς μεσημβρινῆς θαλάσσης, ἦτοι πυρετώδη ἐρεθισμόν, ἀκράτητον ὀρμὴν πλουτισμοῦ, ὀλιγωρίαν παντὸς κερδοῦς βραδέως, ἀσφαλοῦς καὶ μετρίου.

Προϊστάμενος τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ Ἰνδικῷ κυβερνεῖον μερίδος διετέλεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον πλουσιωτάτος τι, ἐπιτήδειος καὶ φιλόδοξος διευθυντής, ὄνοματι Σύλιβαν, ἄνθρωπος φρονήσας δεινῶς τὸν Κλίβον καί μετὰ πικρίας ἐνθυμούμενος τὴν τὸλμην, μετὴν ὁποῖαν ὁ πρῶτον κυβερνήτης τῆς Βεγγάλης παρεβλέψεν ἐπανειλημμένως τὸ κράτος τῶν πόρρω ἐδρευόντων διευθυντῶν τῆς ἐταιρείας. Ἐπανελθόντος τοῦ Κλίβου εἰς Ἀγγλίαν οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι συνδιηλλάγησαν κατ' ἐπιφάνειαν πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς καρδίας παρέμενε βαθέως ἐβρίζωμένη ἐχθρα. Ἄπαντες οἱ διευθυνταὶ ἐξελέγοντο κατ' ἔτος· καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ 1763 ὁ Κλίβης ἐπεχείρησε νὰ καταβάλῃ τὴν δύναμιν τῆς ἐπικρατούσης μερίδος, ἢ δὲ περὶ τούτου ἐρισ διεξήχθη μετὰ σφοδρότητος, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἰκονίζει ὡς σοβερὰν. Ὑπερίσχυσε δὲ ὁ Σύλιβαν καὶ ἐσπευσε νὰ ἐκδικηθῇ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Μίρ Δζαρφειρου παραχωρηθεῖσα εἰς τὸν Κλίβον πρόσοδος, ἦτο, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρίστων νομικῶν τῆς Ἀγγλίας, ἐγκυρος διότι ἐπ' ἐπὶ τῆς ἀπαιτήσεως αὐτῆς ἐκείνης τῆς ἀρχῆς παρὰ τῆς ὁποίας, ἢ ἐταιρεία αὕτη εἶχε λάβει τὰ κυριώτατα αὐτῆς ἐν Βεγγάλῃ κτήματα, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐταιρείας. Οὐδὲν ἦττον οἱ διευθυνταὶ ἀπεφάσισαν ἤδη ἀδικώτατα νὰ καύσωσι τὴν πληρωμὴν τῆς, ὥστε ὁ Κλίβης ἠναγκάσθη νὰ κινήσῃ κατ' αὐτῶν δικαστικὴν ἀγωγὴν.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον)

Αιγυπτιακής Λύσε τοῦ αἰγυπτιακοῦ τοῦ ἐν τῷ

ΙΖ τῆς Πανδώρας συλλογῆς

Τοῦ τρίτου ἐπὶ κορυφῆς,
ἢ δωδεκάτη εἶμαι

ἀπὸ τῆς πρώτης μ' ἀδελφῆς,
κ' ὑπὸ τὸ βλέμμα καίμαι
ἐκείνου ποῦ τὸ αἶνιγμα
ἐπιθυμῶ νὰ λύσῃ.

Δύο αἱ θυγατέρες μου.

— Τὰ τέκνα δ' ἑκατέρας,
— Τῆς πρώτης δύο Σεβαστά,
καὶ τρία τῆς ἑτέρας.

Πλειότερον δὲν δύναται
ἢ τέχνη ν' ἀναλύσῃ.

Τρίτον δ' εἴν τὸ πρῶτόν μου,
καὶ πρῶτόν μου τὸ τρίτον
τὸ βάρος δὲ τοῦ πέμπτου μου
τοῦ μετ' ἐκείνο ἦτον,

Ὄνομα μητροπόλεως
ἦθελον ἀπαρτίσει

Ἐθνους ἀνδρείου, δυστυχοῦς
διὰ τὴν τυραννίαν,
ἦτις αὐτὸ κατέβλασε
καὶ τὴν ἐλευθερίαν

Ἐν Λαμῖα, τῇ 11 Δεκεμβρίου 1850. Α. Τ.

Ω Δ Η.

Εἰς τὴν κατὰ Σάρκα Γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ
θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν φάτνη! εἰς τὴν φάτνη! ἐν τῇ Βηθλεὲμ τῇ
(πόλει!

Ἐκεῖ σήμερον συντρέχει ἐκθαμβος ἢ κτίσις ὅλη.
Εἰς τὴν φάτνη τῶν ἀλόγων, ἐκεῖ δόξα ἐκεῖ αἶνος,
Καὶ τί μείζον, ἐκεῖ τίχτει μήτηρ τὸν Θεὸν Παρθένο.

Εἰς τὴν φάτνην χριστοφόροι λαοὶ δευτε ἀναχθῶμεν,
Ἴνα πίστει, Ἴνα πόθῳ κατὰ πνεῦμα εὐφρανθῶμεν.
Καὶ δοξασθῶμεν εὐθέως,

Τὴν ἐν ἄκρῃ ταπεινώσει δόξαν τοῦ Πάμβασιλέως.

Ὁ Θεοῦ οἰκονομία! Πῶς ὁ Μέγας ἐν ὕψιστοις,
Καταδέχεται γενέσθαι ταπεινὸς ἐν ἐλαχίστοις.
Τί σπηλαίου καὶ σπαργάνων, πενιχρότερον; τί χειρὸν;
Εἰς εὐτέλειαν ἀνθρώπου, ἤπερ φάτνη τῶν ἀχύρων.
Ἐν πενίᾳ τηλικαύτῃ λάμπ' ἰδοὺ ὁ τηλικούτος,
Ὁ χρυσοῦστερος Ἡλίου τῆς φιλανθρωπίας πλοῦτος.

Καὶ τοσαύτ' οἰκονομία

Ἐν τοιαύτῃ τοῦ Σωτῆρος τελειοῦται ἀθθενεία

Ἀσθενεία; ποῖον ἔπος φύγην ἕρκος τῶν ὀδόντων;
Πῶς τὴν κίνησιν οὐ βλέπω, ὄλων σήμερον τῶν ὀντων;
Ὀυρανὸς καὶ Γῆ καὶ Ἄδης, καὶ βασιλεία τὰ πρῶτα,
Στυφελίζοντ' εἰς τὴν Γένναντοῦ Χριστοῦ ἐξεστηκότα.
Ἦ τί ἄλλο τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος δηλοῖ ἡ τάση,
Προθυμία ὅπως πάντες οἱ ἐν γῆ ἀπογραφῶσι;

Καὶ ἀπογραφῆ ἐν πᾶσι,
Ὁ τὴν Γῆν ἐξουρανώσας τῇ αὐτοῦ συγκαταβάσει

Σιωπῆ ἢ γῆ, κοιμῶνται αἱ ἀγέλαι τῶν προβάτων,
Μόνος ἀγραυλὸς ποιμένων ἀγρυπνεῖ χορὸς φυλάττων.

Ἵμεῖς εἶπατε ποιμένες, ἀν' οἱ οὐρανοὶ σιγῶσι,
Ἵπερ ἀριθμὸν ἀπτερῶν Ἄγγελοι ἐξαίφνης τόσοι.
Μέλλουσι παναρμονίᾳ καὶ λαμπρᾷ τῇ συμφωνίᾳ

Χαίρετε, Χριστὸς Γεννᾶται.
Κ' ἡ ἡγῶ τῶν δύο πόλων ἀντηχεῖ • Χριστὸς Γεν-
(νάται)»

Ἄγγελος οὐρανοφάντων θεοκήρυξ κορυφαῖος,
Τὰ γενέθλι' ἀναγγέλλει τοῦ Μεγάλου Βασιλέως.

Πρόδρομος τῶν Ἀποστόλων, πρότερος τῶν Πρω-
(τοκλήτων,

Ἄγραφοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐαγγελίον κηρύττων.
Τὰ θεμέλια τῆς Νέας καταβάλλει Ἐκκλησίας,

Καὶ τὴν ἀπαρχὴν κομίζει τῶν ἐθνῶν ἐκ τῆς Περσίας
Τῆς δὲ πλάνης οἱ προστάται,

Τὸν Ἡρώδην ἐρωτᾷ • ποῦ ὁ Βασιλεὺς γεννᾶται ;

Δεῦτε καὶ ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες, σὺν τοῖς Μάγοις καὶ
(Ποιμέσι,

Παραστάντες τῇ ἐνσάρκῳ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν γενέσει,
Καὶ τὸ θαῦμα προσκυνοῦντες προσενέγκωμεν ὄψ
(δῶρα,

Συντριβῆς καὶ μετανοίας δείγματα στεναγμοφόρα.
Καὶ ψυχᾶς παρθενοσύταις τὴν Μητέρα καὶ Παρ-
(θένον)

Στέμμασι μεγαλωσύνης ἀναδήσωμεν κ' ἐπαίνων,
Καὶ τῆς δόξης παραστάται,
Τὸ τερπνὸν καὶ βρυτοσοῶον μέλψωμεν, α Χρισ-
τὸς Γεννᾶται»

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΓΡΑΦΕΩΝ

κατὰ χρονολογικὴν καὶ εἰδογραφικὴν σειρὰν καὶ ἐν ἀλφαβητικοῖς πίναξιν,

Ἰπὸ

Κ. ΑΣΩΠΙΟΥ

Καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπισ. Ὁθωνος.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Α—Ζ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1850. Εὐρίσκειται ἐν Ἀθ ἡ-
ραϊς, παρὰ τῷ ἐκδότῃ ἐν Ν α ν π λ ι φ, παρὰ Κ. Σ. Σοφῆ ἐν Σ ὑ ρ φ, παρὰ τῷ Κ. Γ.
Μέμφ ἐν Σ μ ὑ ρ ρ η, παρὰ τῷ Κ. Ἰωσήφ Μάγγῃ, Τιμᾶται Δρ. 12.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Συγταχθεῖσα μὲν γερμανιστὶ ὑπὸ Ἰ. Χ. Α. Σχραπφίου, μεταφρασθεῖσα δὲ ὑπὸ Γ. Σ.
Γενναδίου καὶ ἐκδοθεῖσα ἀπαρτῆς Ἀνδρέου Κορομηλά. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ
τῆς Τυπογραφίας Ἀνδρέου Κορομηλά, 1849. Δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς προεισαγωγὴ τοῦ
ἀνωτέρου συγγράμματος. Τιμᾶται Δρ. 4.

FANTASIA e CUORE

Versi di

MARCO ANTONIO CANINI,

Italiano di Venezia.

Atene, coi tipi di Giovanni Angelopolo. 1850.

Ἐκδοσις τῶν Ἑλλήνων συγγραμ. ὑπὸ Jacobs καὶ Rost. 8, 1820—1846 Hennings.

Τὸ πρῶσικόν τάλ. ἀξίζει κατὰ τὸ συνάλαγμα δρ. 4, 35, διαιρεῖται δὲ εἰς 30 γροσίκια. Εἰς τὴν τιμὴν ταύτην ἄνευ ἐξόδων δύναται νὰ φερθῶν τὰ βιβλία ταῦτα ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ τῆς παραγγελίας των.

Ὅμηρου Ἰλιάς με σημειώσεις ὑπὸ F. Spitzner 1832—36	Τάλ. πρ. 5 20 γρ.
Ἡσιόδου τὰ ἅπαντα με σημ. ὑπὸ Goettling 1843.	• 1, 26
Πινδάρου • • • • • Dissen 1830.	• • 2, 23.
Αἰσχύλου Ἀγαμέμνων με σχόλια ὑπὸ Klausen 1833.	• • 1 25.
Χοηφόροι • • • • • ὑπὸ Klausen 1835.	• • 1 15.
Σοφοκλέους Φιλοκτήτης • • • • • ὑπὸ Wunder	• • • • •

Οἰδίτους ἐπὶ Κολοῦμ.

Ἀντιγόνη.

Τραχίνια.

Ἄναξ.

Ἡλέκτρα.

Οἰδίπους τύραννος

• • 5, 5

Εὐριπίδου Ἀνδρομάχη, Ἀλκίπαις, Μηδεία, Ἐκάβη.

Φιλοκτήτης Ἑλένη, Ἡρακλῆς μαινόμενος ὑπὸ Pflug

Φοίνισσαι ὑπὸ Klotz με σχόλια 1829—41

• • 4, 10

Θεοκρίτου τὰ σωζόμενα ὑπὸ Βετιερμανίου 1830

• 1, 25

Ἀνακρέοντος • • • • • ὑπὸ Μοβίου. 1826.

• • 15

Ἐπιγράμματα ὑπὸ Ἰακώβου 1826.

• • 2—

Θουκυδίδης ὑπὸ E. Poppo 1847.

• • 5, 8

Ξενοφάντος Κύρου Παιδεία ὑπὸ Bornemann 1828.

• • 1 12

Ἰσοκράτους Ἰσοκράτους ὑπὸ Kuehner. 1841

• • 1 15

Οἰκονομικός ὑπὸ Bretenbach 1841

• • 1 —

Ἀγασίλαος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. 1846

• • 1 —

Ἰέρων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ 1847

• • 1 —

Πλάτωνος ἅπαντα εἰς 9 τόμους ὑπὸ Stallbaum 1840

• • 21 5

Ἰσοκράτους, μέρος πρῶτον ὑπὸ Βρεμίου 1831

• • 25

Λυσίας καὶ Αἰσχίνης ὑπὸ Βρεμίου 1828

• • 2

Βασιλικῶν βιβλία ἐξήκοντα ἔκδοσις Heimbach εἰς 5 τόμους εἰς 4.

Ἐξ αὐτῶν εὐρίσκεται παρ' ἡμῶν ἐν ἀντίτυπον τιμῶν. δρ. 175.